

308924

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 4.
సంపుటము. ౪.

చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ జూలై నెల 25 వ తేది బుధవారము
శిం గ శ నా మ సం వత్సర శ్రావణ మాస శుద్ధ షష్ఠి.

No. 97
సంచిక ౯౭

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

నల సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోర సంగ్రామ సంగ్రహచరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, శైలిక, వాంఛిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, భర్తసేయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతివృత్తములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకేతములపై చక్కగ ముద్రింపబడినది.

కాగితముల కట్టునం జేసి కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుచుండుటవలన కలయునారు	రూ 2-0-0
ఇంటినే వ్రాసికొను టుచితము:	
ఆంధ్రదేశపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	„ „ 0-8-0
„ „ అర్ధసంవత్సర „	„ „ 0-12-0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 8 మాసముల చందాదారులకు	„ „ 1-0-0

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

వివోదకరమగు తెలుగు నవలలు

లీలా లేక సురేంద్రనగరము:—ఇందు శ్రీలక్ష్మణుని పుట్టింపు, చాపల్యాదిగుణములు కల్పింపబడినవి. రూ. 1-0-0
యశోధర:—ఇందొక యాడుది తనమగనివైఁగల యసురా
గమునకై పడరానిపాటుపడి యున్న తస్థితికి దెచ్చును 0-12-0
మనోరమ:—సుగడువేటకేని రాక్షసునొద్ద జిక్కుకొననతిని
సామర్థ్యముచే విడిపించి, శ్రీలక్ష్మణుని పెండ్లిచేయును. 0-10-0
జగదేకరంధ:—అన్నకై పడరానిపాటుపడి యున్న తస్థి
తికి దెచ్చి సామర్థ్యవతి కథ ... .. అ. 0-10-0
సహనోదర వాంఛ:—తమ్మునకు బుద్ధిలేక కలహించినను
అన్న సహింపవలయు ననుటను బోధించును. అ. 0-4-0
అత్తలారాబ్రాహ్మణమున కోర్వనికోడండ్ర ప్రలాపము:—
అత్తలు కోడండ్రను బాధించు విధములుగలవి. అ. 0-2-0
మిత్రద్రోహము:—ఆపద్బంధుడగు మిత్రునివై నిందమోడి
కడకు తాను జిక్కుకొన్న వానిని గురించిన నవల 0-8-0
నలయువారు:— కణ్ణాక బుక్ డిపో.,
6, వేంకటేశమేష్ట్రీబిది, సాహుకారు వేట, మదరాస్.
ఇదియేగాక యితరనవలలు కథలు పంపుదనినను పంపుదుము

ఓరియంటల్ సోపులు
ఎప్పుడును మిక్కిలి శ్రేష్ఠమయినది.

చౌకకు చౌక. అందమునకు అందము.

ఓరియంటల్ సోపు ఫ్యాక్టరీ.

730 గోబగాన్, కలకత్తా.

మద్రాసు ఏజెంట్లు:—

మెసర్సు వి. జే. అయ్యర్ కంపెనీ,

దేవరాజ మొదలిబిది, మద్రాసు.

హెచ్.టి. మహమ్మద్ అందుకో,

[723] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటి.

కాశీలోనుండు అనేక వట్టు, జరి విచిత్రమయిన

మంచినస్తువులు వీరుబహుచవుకగ సప్లయిచేతురు.

ఒకసారి అర్జును యిచ్చిచూచినచో తమకే

తెలియగలదు.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు సిద్ధమధము.
చక్కని డబ్బితో సహా సీవా 1-8 వెల 0-8-0.

తలనొప్పుల మాచ్చును.

నాయువుపోట్ల పోగొట్టును.

వార్షపు నొప్పుల శార

దోలును. పోట్ల పోగొట్టును.

సువాసన గలిగి యుండును.

ప్రతియింట నుండదగినది.

దీనిని విదేశములలో

కూడ వాడుచున్నారు.

లక్షల కొలది సీసాలు విక్రయము.

వనమూలికలచే హిందూ దేశ మందు

తయారుచేయబడు మంచినందు.

అమృతాంజనం డిపో, 66, హెంబీ రోడ్, మద్రాసు.

నిర్మల మైన

మలబారు రాయి

(కొబ్బరికల్లునుండి బట్టిదొందబడినది)

కొలంబో అరకొవలెనె, ఇది మలబారులో
సిద్ధముచేయబడినది.

బహు నిర్మలమయినది. ఆరోగ్యకరమయినది.

డబ్బను కాలుగలను బుట్లగల పెట్టెలుగ
అమ్మబడును.

విడి సీసాలు అమ్మబడవు.

యస్. పి. సారథి, అందుకో,
(826) మదరాసు.

‘శాస్త్రోక్త మైన ఎరువు’.

662

రాజధాని రసాయన ఎరువుశాలా (లిమిటెడ్)

పై విచారణాధికారులు: మెసర్సు ప్యారీ కంపెనీవారు, చెన్న పట్నం,
నగర, బోంబే, ప్రత్తి, పొగాకు, చెఱుకు, అరటి మొదలగు మాగాణి, ఖిమ్మి, పయిర్లకున్న, దంప, ఫలకృత్తు
ములకున్న, మొక్క తీగవనైరాలకున్న సంపూర్ణఎరువులు శాస్త్రోక్తముగా తయారుచేసి విక్రయించుచున్నారు.
ఇవి యన్నియు వీటిని ఉపయోగించు భూములకు తగినట్లు తయారుచేయబడుటచేత ఎరువులు కొనదలచిన వారి
తాలూకు భూములయట్టిని రసాయన శోధనశాలలో ఉచితముగా పరీక్షించి ఆయాభూముల గుణాగుణములను ఆను
సరించి తయారుచేయుచున్నారు. “శాస్త్రోక్త ఎరువు” అను మాసంతర పత్రికను ఇంగ్లీషు, తెలుగు, అరబిక్, కన్నడం,
మళయాళం మొదలగు భాషలలో నెలనెలకు ప్రచురించి అందులో ఎరువు విషయముగా వ్యాసములు వ్రాసి,
ఒక్కొక్క జిల్లాలోని జమీందార్లకు ఉచితముగా పంపించుచున్నారు. వైచెప్పిన ప్రతికనున్న, ఇంకా ఎరువు
విషయముగా ఇతర అంశములకున్న ఈక్రింద నుదహరించుచుండు వైవిలాసమునకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

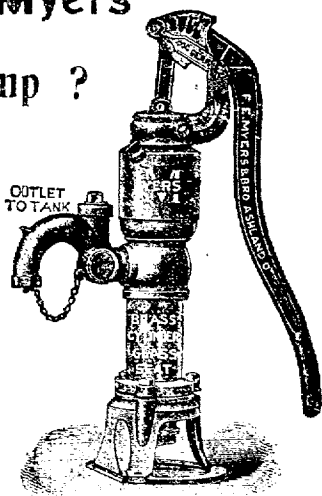
ప్యారీ అందు కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 12, మదరాస్.

Parry & Co., Post Box No. 12, Madras.

What is a Myers PATENTED

Hand Pump ?

A new practicable, reliable and easy working appliance for drawing water from any depth up to 150 feet. Also for farm and Stock use and small irrigation purposes. A large assortment of various designs always carried in stock. Write for full particulars and prices.

K. B. Joshi & Co.,
321, Hornby Road Fort Bombay.

ప్రజాభిప్రాయములు

వియోగి విద్యానిధి.

ఆయా,

వియోగి విద్యార్థులకు సహాయము చేసి వారి విద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడుటకు దాకాపు పనులను సంవత్సరముల క్రిందట కీర్తి చేసుకొని యు. గా. గా. కొప్పరపు రామారావు పంతులుగారు ఒక సంఘమును స్థాపించి పది నేల యావ్వములను చేర్చి అన్నపునాట్ కంపెనీలో నేసిరి. ఆకం నెనీదివాలా తీయగా ఒక వెయ్యిరూపాయలు ఖాగలబ్బములో వచ్చెను. మొండికొర్రున ఆకు, కొమ్మ పుట్టిన నెడి లోకోక్తి ననుసరించి కాబోలు ఈ వెయ్యిరూపాయలు వచ్చి నెంపు లేకుండా పాటిబండ నెంకట కవిబాబుగారి కర్త నిలవ ఉన్నటుల చేలియుచున్నది.

ఈ నెల ఆఖరులోపల తీరికచేసి ఈ సంఘసభ్యులలో ప్రభుత్వము నెలవ ఉన్నవారు బెజవాడలో సమావేశమై ఆ సొమ్మును ఏమి చేయవలయు ననెడి విషయమును పరిష్కారము చేయించుట.

ఇన్ని సంవత్సరములు అడుగుతుంటే విచారకరము. నేటి కయినను ఒకపరి కన్నులు తెరిచి తమవిధినితాము నెరవేర్చు కొనుటవలన చాలపుణ్యము కలుగును. నై ఉత్తరీయునుతో తమ గ్రామములనుగలలి ఏదియో ఒకవృత్తివలంబించి ఆనేక నేలయావ్వముల నార్జించిన ధనవంతులెందరో నియోగిలలో గలరు. వారిధనము ఆనేకవిధములగు తిరిగి వారలను వదలు చున్నది. అటులరహస్యము మౌనములను కన్నులారచూచి యైనను ఇతరులు గుంచుకొని నవలంబింపవచ్చునకదా. తాము ఆర్జించిన సొమ్ములోనొక శతాంశమునైనను ధర్మమున కయి వినియోగించెను యోగ్యతనుగలవలదా? ప్రతివలము నకు వృత్తి కలుగని, ఆపాపమేమియోకాని నియోగిశాఖకు వృత్తిలేదు. ఒక నానుటప్రకారపుల నధిష్ఠించి సామ్రాజ్యములను నిర్మకాయలనలె నాడించిన, పట్టణములను నిర్మించి రాజకార్య సురంభమైన, కవిపుంగవులయిన నియోగిశాఖ వారికి నేడు ఎట్టియవకాశము? ఇప్పటికిని దీర్ఘశ్రీసామగ్ధ్యము లుండవలెను. రాచ కార్యనిపుణత్వముతగ్గలేదు. ఆబోధాగ్యము నేడుకూడప్రత్యక్షమధనము. ఇప్పటికిని ఎందరో రాజకార్య నిపుణులుగలరు. నేనాంతపరులుగలరు. తెలివిబోధములేదు. కానిఅవకాశములేవు. కలిగించితిద్దను నాధులులేక, ఏపట్టణ ముననో స్టేషన్లుగలచేరి కొందరును, ఏపల్లెనో వ్రేల్వేలుగలచేరి కొందరును, ఏమూలనో కుటుంబ పన్నును కొందరును కాలమును గడపుచున్నారు. పట్టణలో వీరుస్థితి చెప్ప నక్కర లేదు. భేషజములకు దిగి ఉన్న పొలమును కోల్పోయి ఏపూట లేరు ఆపూటను ఎక్కడపంపనో కూర్చుండి దురాగతములనుపన్ని సంపాదించవలసి వచ్చింది. ఇప్పుడైనను ధనసంపన్నులును, దేశాభిమానులును ఆగు విద్యార్థులు మేల్కొని ఈశాఖవారి దుస్థితిని తొలగించుట శ్రేయస్కరము.

ఇట్టి దుస్థితిలో ఈశాఖ ఉండగా ఈనియోగి విద్యా నిధి నిట్టి స్థితిలో నుండుట కెట్లాపైవో దురూహ్యము. ఈసంఘ స్థాపకులగు రామారావు పంతులుగారి కుమారులగు కృష్ణారావు పంతులుగారు వయస్సున పిన్నయ్యన బుద్ధిని పెద్దలను మించినవారని వినుచున్నాము. చిన్నతనముననే వైరువక పదవి నధిష్ఠించు భాగ్యము వీరికి ఒకరికే కలిగినను టలో వీరి బుద్ధిబలము తేటయగుచున్నది. కృష్ణారావు పంతులు గారు ఈ నిధి అభివృద్ధికి పాటుపడెదరని నమ్ముచున్నాము.

ఒక నియోగి.

పారిశ్రామిక పంచాయతీసభ మరల నవంబరు మొదటి వారములో బొంబాయినగరమున సమావేశమగునని తెలియుచున్నది. సర్ ధామసు హాలండుగారే, మరల సభాధిపత్యమును వహించెదరు. నవంబరు మాసవంతయు సభవారు బొంబాయి రాజధానిలో గడపి అనంతరము పంజాబునకు పిమ్మట సరిప్రాంతములకును బోయెదరు. అస్సాములో సంచారమునగించినపిదప సభవారు బర్మాకుబోయి పిమ్మట ఢిల్లీకి మరలివచ్చి నివేదనమును వ్రాసెదరు. బొంబాయి విచారణ అయిన వెంటనే హాలండుగారు విల్లింగ్డనుసతి ప్రదర్శనమును కాచుటకు ఢిల్లీకి బోయెదరు.

కృష్ణాజిల్లా విభజనము.

అయ్యా,

పరిపాలన సౌకర్యమునకై ప్రభుత్వము వారి పుష్కల కృష్ణాజిల్లాను రెండుగ విభజించు చున్నారని తెలియవచ్చుచున్నది. ప్రభుత్వమువారిట్టి ఘనకార్యములను చేయునప్పుడు, తమ సౌకర్యమునకంటే ప్రజాసౌకర్యమునే యెక్కుడుగ పాటించురని మనము నమ్మవలసియున్నది. అది యాలోచించి యే జిల్లాకలెక్టరు కార్యాలయముగారు ప్రభుత్వము వారికిని ప్రజలకును విశేష సదుపాయము లొదవనైయున్న నిడదవోలును క్రొత్తజిల్లాకు ముఖ్యపట్టణముగా చేయుటకు సంకల్పించిరని మన ముహించవలసి యున్నది. ఎచ్చట ప్రజాసౌకర్యమున, పరిపాలన సౌలభ్యము నుండునో, అచటముఖ్యపట్టణము నుండుటకు ప్రభుత్వము వారును ప్రజానాయకులును సమ్మతించుట వారికి విశ్వక్రమమై యున్నది.

నిడదవోలు ముఖ్యపట్టణమైన నెట్టిసదుపాయము లున్నవో, ఎట్టిసదుపాయములు ఏలూరునకున్నవో ఈ క్రింద పొందు పరచుచున్నాడను.

(1) నిడదవోలు:—తెలుగు, భీమవరము, నరసాపురము పోయెడు కాలవల కిది మొగయగుటచే, ఆయాతాలూకాలలోని జనులను, అచ్చట తయారగు సకలజనుల కొలది కచ్చులతో పడవలమీద నిక్కడకు రాగలరు.

ఏలూరు:—క్రొత్త విభజనప్రకారము ఇది జిల్లాకు చిట్టచివర దగుచున్నది. దూరముగానున్న డెల్టాతాలూకాల వారందరును, అచటి ధాన్యాదులు, నిడదవోలువచ్చి యచ్చటి నుండి, యచ్చటికి రావలసియందును. అందుచేత విశేషవ్యయ ప్రయాసలు కలుగును.

(2) ని:—ఇచ్చట 360 రోజులును ఆరోగ్యకరమగు చక్కని మంచినీటి ఆధారమున్నది. ఒకనెల కాలము కట్టి నను, ఈమడుగులో నిర్మలమైన ప్రవాహాదకము దొరకును.

ఏ:—ఇచ్చట ఏడాదికి మూడుమాసములైన సరిగ (త్రాగుటకు మంచినీరు దొరకదు. 4 లక్షల కచ్చుపైటి కొలాయిలుపైటిను 4 మాసములు కృష్ణాకాలువలు కట్టుట, మరి నాలుగు మాసములు నీరుపల్లయ కాకపోవుట తటస్థించును. కాలువలు కట్టిన రోజులలో 4 నెలలు నిల్వయున్న నీరు పాకుడుకట్టి చెడిపోవుట తటస్థించును. అందువలన ఆనీరు పానయోగ్యముగాక, దుగ్ధతలకు పోతువగును.

(3) ని ఇచ్చట రెండవక్లాసు రైలుస్టేషనున్నది. వర్తకరీత్యా మంచి ట్రాఫిక్కుగలదు. ఇది కొలందిదినములలో జంక్షను గాబోవుచున్నది. అప్పుడు మొదటితరగతి స్టేషనుగ మారవచ్చును. ఆకాలమున నిది ఏలూరున జరుగు దానికంటే విశేష వ్యాపారము జరుగు వర్తకస్థానమగును.

ఏ—ఇచ్చటగూడ రెండవక్లాసు రైలుస్టేషనున్నది ఇచ్చట 45 వేల జనమున్నను, వర్తకమున్నను, ఆవర్తక మభివృద్ధి పొందుటకుగాని, ఇది మొదటిక్లాసు స్టేషనుగా మారుటకుగాని, తగిన యవకాశ మెప్పుటికి లేదు. అట్టిసదుపాయములు దీనికి లేవు.

(4) ని—ఆఫీసులు మొదలగునవి కట్టుకొనుటకును, ఇండ్లు మొదలగునవి కట్టుకొనుటకును, పూర్వపురాజులు దుర్గములను గట్టినట్టియు, పట్టణమును గట్టినట్టియు పాటిస్థలము లిచ్చట కొన్నివందల యెకరము లున్నది.

ఏ—ఇదివరకే పట్టణము పెరిగియుండుటచేతను, ఏలూరునకు చుట్టును, తమ్మిలేరును కొల్లేరును చుట్టియుండుట చేతను, పట్టణ సుభివృద్ధి చేయుటకు తగిన యాధారము లేదయి లేవు.

(5) ని—ఎన్ని వరదలు వచ్చినను నిడదవోలును, దాని చుట్టునున్న స్థలములును నీటిముంపునకు లోబడవు—

ఏ—ఇచ్చట చాల ప్రదేశములు ప్రతివత్సరమును నీటి ముంపుచే దుగ్ధంధముతము లగుచుండును. అందువలన ననాగోగ్యమునకు లోబడి ప్రతివత్సరమును కలరాచే నిందలి ప్రజలు పీడింపబడుచున్నారు.

(6) ని- దీనికి 1-2 మైళ్లదూరములో 7-8 గ్రామములున్నవి అందువలన క్రొత్తయోగ్యములలోని యుక్తోగ్యులకు ఇండ్లకట్టుకొను వరకును, అందునవసించుట కిబ్బందియుండదు.

ఏ- ఇదివరకే విశేష జనసంఖ్యచే నిచ్చటి గృహములన్నియు గ్రక్కిరిసి, అనాగోగ్యమునకు బుట్టినిండ్లగుండుగా, మరల నూరిమీదనూరు వచ్చిపడినవో ప్రజల పాపైట్టుండునో చెప్పలేము.

(7) ని- మొరకయూళ్లలో నివసించుచున్న యెన్నగూడెము తాలూకా ప్రజలకు బండ్లమీద వచ్చుటకు ఇది మొగ- ఇచ్చటికివచ్చి పనులు మారుకొని వారు సాయంకాలమున కిండ్లకు బోవుటకు ఏలుగానుండును

ఏ- ఇది యెన్నగూడెము తాలూకా వారికి చాలదూరము. వారిచిటికి రావలసినవో, బండ్లకు రైలుబండ్లకు విశేష ధన వ్యయమగును.

(8) ని- ఇచ్చట నేవైపున త్రవ్వినను మంచినీళ్ల బావులుపడును. చుట్టుపట్ల అన్ని గ్రామములలోను మంచినీళ్ల బావులున్నవి.

ఏ— ఏలూరున కట్టి భాగ్యము లేదు. అందువలననే 4 లక్షలను వెచ్చించి కొలాయిలు పెట్టించుకొనవలసి వచ్చుచున్నది.

(9) ని.— ఇది సమశీతోష్ణక్షోణిగల మైదానభూమి అన్ని జాతులవారికిని వాసయోగ్యమైనది.

ఏ.— ఇచ్చట వేసవికాలములో భరింప శక్యముకాని నేడిగలదు.

(10) ని.— ఇచ్చట లోకలోభము ఇక్కడపట్టు నెకం దో పాతకాలము, గవర్న మెంటు బాలికా పాతకాలము మాత్రమున్నవి. మ్రోమ్మలూ చేయుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. అదిగాక 0-2-6 ఖర్చుపైటి వెల్పినవో, రాజమహేంద్రవరమున ప్రభుత్వమువారి కళాశాల యున్నది.

ఏ.— ఇచ్చట మిషన్ మ్రోమ్మలూన్నది. కాని దీనికి దగ్గరలో నెట్టి కాలేజియు లేవు. ఉన్నతవిద్య నభ్యసించ వలసినవో ఏలూరు పురపాలకు రాజమహేంద్రవరమో బంద్యో వెళ్లవలసివచ్చె.

(11) ని— ఇది క్రొత్తజిల్లాకు మధ్యస్థానము కాక పోయినను జిల్లాలోని అన్ని తాలూకాలవారును (ఒకటిరెండు తప్ప) రాకపోకలో ముందుగా ఆడుగు పెట్టవలసిన స్థానమిదియే.

ఏ— ఇది క్రొత్తజిల్లాకు మధ్యస్థానము చిట్టచివరనున్నది.

(12) ని— రెండు మూడు కంటే నెక్కువ ఆఫీసులు లేవు. క్రొత్తగ కట్టాలసిందే. ఏలూరు కొలాయిలకు కచ్చుపైటి నంత సొమ్ము దీనికి ఖర్చుపెట్టినవో ఆఫీసులు తయారగును. అసొమ్ము ఏలూరు ఎట్లు తీర్చుకొనునో, ఈ సొమ్ము ఇదియు నట్లే తీర్చుకొనును.

ఏ— చాల ఆఫీసులున్నవి— క్రొత్త యాఫీసులకు నిడదవోలులో కచ్చుకునంత సొమ్ము కచ్చుకాని మాట వాస్తవమే. వీని నన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు యోచింప వలయును. “నత్యవాది.”

గ్రంథవిమర్శనము

‘కుముద’:- అను నిర్వచన ప్రబంధము మాకార్యాలయము జేరినది. ఇది పాటూరు- నుబ్బరామయ్యగారిచే రచింపబడినది. ఈకవి యొక విద్యార్థి. వీరు వయసున పిన్నలయ్యై కవితా సామగ్ధ్యమున నెల్లర యామోదమును గౌరవమును బడయుచున్నారు. ఈగ్రంథమున సంఘసంస్కరణావశ్యకత నిరూపింపబడినది. ఇందు బాలవితంతువు లనుభవించు బాధలు చక్కగ వర్ణింపబడినవి. బాలవితంతువగు కుముద పడిన కష్టములు, యామె కితరులుచేయు దుర్మోహనానికననము, యామె మహమ్మదీయుడును, తన బాల్యస్నేహితుడును ఆగు ఖాసిము నెడల చూపిన అవ్యాసప్రేమ వీరిరువురికి గలిగిన యెడబాటు, కడపట యామె చేసికొనిన ప్రాణత్యాగము - ఈ విషయముల జదివిన నెల్లరకును మనవితంతువుల దుస్థితి బాగుగ తెలిసి, యెంతటి వజ్రహృదయమైనను కరుగక మానదు. ఇందు కరుణారసము ప్రధానము, శృంగారరసముకూడ కరుణారసమున నిమగ్నమైనది. ఇందలి వర్ణనలు మిగుల హృద్యములు. వీరచ్చటచ్చట మనమత సాంఘిక స్థితిగతులనిరసించి, వానిపై తమయుద్ధ పతాకము నెత్తియున్నారు. ఈ క్రిందివద్యమును జూడుడు.

“క॥ కరగను గతిమల హృదయము
కరగను వజ్రంబు కరగంగరగని వెల్లె
గరగదు మ్రోందవ మతమట
కరగవు మనవిధవశ్రీల కతనపు వ్రాతల్.

బాలవితంతు విలాపమును, మనపురుషుల అవ్యాస వర్తనమును యీక్రింది పద్యమున కవిగారు పొందుపరచి యున్నారు.

మత్త॥ నూలుముండలు నూలుభార్యలు మెక్క లేపగనుండినం
బూరుషుండా డేవజేమియుబొందడకట్టుమాకునుం
భర్తవోయిన వెణుబొందిన బాపమందర కలలో
నోరులేదని కాకపాతువు మెక్కలైనను జూపరే॥

మనవారు, వితంతువు లెట్టి దుర్భాగముల నైన నను గమింప నొప్పకొనెదరు గాని, పునర్వివాహము చేసికొని కుభింప మెల్లరకు విషయ మిగ్రంథమున చర్చింప బడినది. తెలి నాతికతనమై, యెల్లరకు హృద్యమై, సుబోధకముగ నున్నది. ఈ గ్రంథము దేశభక్తి పురస్కరముగ భారత మాత కంకిత మొనర్పబడినది. ఈ బాలకవి నెల్లరును ప్రోత్సహపరచి, వీరింకను యిట్టి సంఘ తేమకరములగు గ్రంథముల రచింప ప్రోత్సహింపవలయును. గ్రంథము వెల రూ 0-6 మాత్రమే.

స్థానిక వార్తలు

స్థానిక వార్తలు:— నల్లటిదినుమున (పకటింపబడిన సంబంధం) పాతబాటుగ 155, 157, 158 సంవత్సరాలలో పనిచేసింది. పాతబాటు సవరించుకొన ప్రార్థనలు.

చెన్నపురి కార్మి రేషన్:— తెండియా రేషన్ డివిజను గా. బి. పి.టి. కార్మి రేషన్ (శ్రేణి గా) కార్మి రేషన్ డివిజన్ జింపబడినదిగా వారి నియోజకవర్గం అంగీకృతమైనది.

డి. బి. స్వామి కన్నప్పిగారు:— వీరు పశుపతి సంఘముల పద్ధతులను తెలియజేయుటకు (వాయువును గ్రంథము పూర్తిగాగానే దక్షిణ ఆంధ్రప్రదేశ్ కలెక్టరేట్ నియమించబడునది తెలియుచున్నది.

రైవ ప్రసంగము:— ఈ నెల 27-న తేదీ (శుక్రవారము) రాత్రి 8 గంటలవైపు మాత్రా, అనంతం సామయ్యుల వీధి, 1-వ సంఖ్య గల యంత్రము, మ. శేవరత్న మొదలైనవారిచే సుందరమూర్తి చిత్రమును గూర్చి ఆనయన ప్రసంగంపడును. టిక్కెట్లు లేవు.

చెన్నపురి హిందూ సంస్కార సంఘము:— ఈ సంఘమువారి ఏర్పాటుక్రింద ఈనెల 26వ తేదీ సాయంత్రం 5 గంటలకు ఆంధ్ర సన్ మండలమున మ. ఎన్. సోమసుందరము పిల్లగారు 'సాంఘిక ప్రజా పరిపాలనము'ను గూర్చి యువనాటించెదరు. మ. నేనుకరపు రామరావు పంతులుగారు సభాధ్యక్షులు వహించెదరు.

చెన్నపురి తిపాలాశీసు:— పెంట్లం ప్రేమనుండి జనరలు తిపాలాశీసునకు తిపాలను ఇంతకంటకు గుర్తులు బండ్లమీదను, మోటారు బండ్లమీదను గూడ తీసికొని పోవుచున్నారు. కాని యీనెల 23వ తేదీ నుండియు గుర్తులు బండ్లమీద పూర్తిగా మారివేసి ఇంతకంటకు మోటారు బండ్లమీద మరీ నాలిగింటికి చేర్చి వాటిమీదనే ప్రేమనుండి జనరలు తిపాలాశీసునకు తిపాలను తీసికొని పోవుచున్నారు. వీరికలన ఉత్తముల బటువాడా నగరమున పూర్వముకంటే వేగముగ జరుపబడునని తెలియుచున్నది.

నైద్యోగస్థానము:— చెన్న రాష్ట్రము నైద్య సంఘము వారు ఏర్పాటుచేసిన గడచిన శనివారము సాయంత్రం కాలము నైద్యకళాశాలాధ్యక్షమున డాక్టర్ సి. ఎం. తిరుమూడిస్వామి పిల్లగారి అధ్యక్షతముక్రింద నౌకపథ జరిగినది. డాక్టర్ ఎం. ఆర్. గురస్వామి ముదలియారు గారు కలరాను గురించి ఉపన్యసించిరి. చాలమంది నైద్యులు నైద్యవిద్యార్థులు ఇతరులును సభితులవ్వరి. రావుసాహెబు డాక్టర్ యు. రామారావుగారు మొదలుగాగల ప్రముఖులు గూడ నుపన్యసించిరి. వీరికలననే ఈవ్యాధి వ్యాపించునను వాదము మితిమీరుచున్నది. ఆనననరమైన కారణములను చెప్పి ప్రజలను భయపెట్టుట ఉచితము కాదని రావుసాహెబు గారనిరి. దీనినిజుట ఒకప్రత్యేక సంఘమును ఏర్పరచుటయు వారు యిట్టివిషయములను చర్చించి దోషము వారికి తెలుపుటయు సముచితము. అధికారులు వారి సామోదించెదరు. న్యాయ చరవుకొనిన గ్రంథములలో వ్రాసుబడిన విషయములను గూర్చి వాదించుటకంటే వారిని స్వయముగ చేసిదూరైన చాల లాభము కలుగ గలదని సభాధ్యక్షులు నడిచిరి.

ఎం.వై.ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

యం. కె. రాజగోపాలాచారియారు, బొంబాయి. పోస్టుబాక్సు 101, కేల్సా, మద్రాసు. మద్రాసు రాష్ట్రము ప్రతినిధి పాలీసీ హోల్డర్లందరు వారి ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములను, మ.రా. గా. శ్రీ. మం. కె. రాజగోపాలాచారియారు గారి, ఎం.వై.ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్ వారి ప్రధాన ప్రతినిధి, పోస్టుబాక్సు 101, కేల్సా, మద్రాసు వారి చిరునామము జరుపబడినదనియు; పనియొక్క పంపకలెక్కవారు, ఫిక్షనరీ డ్వాంట్, అడియర్, మద్రాసునకు పంపబడినదనియు; స్వయముగ సామ్యు చెల్లింపుల గారి, ముల్లాపూర్ గారి, టౌన్ ఆఫీసు, న్యూ ఇండియా థర్డరు సెకండులైను లీచ్ మద్రాసునకు జరుపబడినదనియు తెలియజేయవలయునని.

అన్ని బట్టీలలోను, సర్కారులలోను యేజంటలు కావలసియున్నాడు.

టెలిఫోన్ నెంబరు:—
టౌన్ ఆఫీసు క్యాషియరు: 12
టౌన్ ఆఫీసు విచారణలు: 186
ప్రధాన ప్రతినిధి స్వయం: 195

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము.

సభ్యులు, రామలింగారెడ్డిగారి తీర్మానములు. పల్లెటూరు సర్వీసు కమిషనువారి రిపోర్టును చర్చించుటకు రావించబడిన సభయందు తామిక్రింది తీర్మానములను సవరణ సంపాదించి మరీ రెడ్డిగారు తేజామూలకముగ రిజల్యూషన్లను తెలియపరచిరి:-

i. బోధన మాండ్లభాషయందు జరుగునట్లన విద్యార్థుల జ్ఞానాభివృద్ధి కంత్ గాయముగ మన్నది. కనుక ఉన్నతపాఠశాలలయందు బాలికల కొంగు భాషాభాషము విధియొక్కనైన నీ యిబ్బంది తొలగించుటకు కమిషనువారు చూచించియున్నాడు. కాని యీ సభవారమునకు, కమిషనువారు చూపించియున్నాడు.

ii. ప్రస్తుతము విద్యార్థి 16 సం. లు కమిషనుండి గాని మెట్రిక్యులేషను పరీక్ష కాతని దగ్గరనుండి గాని పరీక్షించుటకు వచ్చును. ఈ పరీక్షాఫలములను పరిశీలించి మరీ సుందరత్న రమణుల హెచ్చింపబడినదిని కమిషనువారు చూపించియున్నాడు. ఇందువలన విద్యార్థి విద్యార్థిని కాలము కష్టమునకు గురికాకుండా పెరిగిపోవును. సిబిలు సర్వీసు మున్నగు పరీక్షల కీతము పోవుట కంత్ గాయము కలుగును. పాఠశాలలోని వర్గముల పూర్తియైన పేర్లను హిందూ దేశమున కలనకు నంతవరకు గాని, లేక కష్టమునకు నీ వర్గముల విషయమై యాచులకు నున్న నిబంధనములు మార్పు జేయువరకు గాని విద్యార్థిని కాల పరిమాణమును హెచ్చింపరాదు.

iii. బోధనము శేతభాషలయందు జరిగి, అంగ్లము నిష్పంధ ద్వితీయభాష కాకపోవునంతవరకు, విశ్వవిద్యాలయము వారి డిగ్రీలు (ప్రకారము కాస్తా) క్షురుని విద్యాబోధన విధానమున కనకాశ్రయ గలుగ నేరదు.

iv. విశ్వవిద్యాలయ శిక్షణకాలమును నాలుగు వత్సరముల నీ క్రింద తీరున మార్పు లొనరింపవలయు:— ప్రథమ సంవత్సరమున నంతయు అంగ్లభాష పఠనమునకు ప్రాముఖ్యమొసగవలయును. (2) తక్కిన మూడు సంవత్సరముల యందును అంగ్లభాషకు ప్రాధాన్యము నొసగ, తర్వాతను స్వేచ్ఛా పఠనము విషయముగ మెక్స్ వలయును. ప్రథమ సంవత్సర పరీక్షయందు స్త్రీయులకు విద్యార్థుల కొక్క స్వామ్యకాస్త్రుక కాలావకతప్ప తక్కిన వృత్తి విద్యా నియమములను ప్రవేశముండవలయును.

v. అంగ్లదేశము నందు పురపాలక సంఘముల విశ్వవిద్యాలయములలో వలె చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము నందు గూడ ప్రజాశాసనసభయొక్క నుగు విద్య నేర్ప చాల తడవయ్యును. నైద్యవిద్యాలయముల పద్ధతుల ననుసరించి, యిచ్చి క్రింద తరగతులలోని విద్యను గూడ సవరింప వలయును — హిందూ

కృష్ణా గుంటూరు చండల విశ్వవిద్యాలయ మహాసభ:- ఇది ఈ సంవత్సరము డిసెంబరు 29, 30, 31-న తేదీలను చుట్టి లిప్టెజియను జరుగుటకు నిశ్చయించబడినది. ప్రతినిధులు భోజన సదుపాయములను వారివారి ఆనకూల ప్రకారమున ర్చుకొనవలెను. కార్యనిర్వహణ భాగమున తాము పూర్తిమీదయు, భోజన వసతులు లేదని ప్రతినిధులు గాటంతుట ధర్మము కాదనియు, ప్రతినిధులు నానులును డిసెంబరు 10-న తేదీ లోపల "పోతే పల్లి సుబ్బయ్య, పోలవరం, నల్లవోలు పోట్ల" అని వ్రాయవలయు ననియు, వస్తు ప్రదర్శకములను, మొదటి రెండు తరగతులకు టిక్కెట్ల ధనము 1-0-0. 0-8-0. 0-4-0. లనియు, సభాధ్యక్షులును పోను, జరుల్లా మిగిలిన సామ్యు మూలనిధి కొంగుబడు ననియు, మందరు నుండి పోతే పల్లి సుబ్బయ్య గారు వ్రాయుచున్నాడు. సభతో పాటు లిల్లు వస్తు ప్రదర్శకమును జరుగును.

న్యాయస్థాన వార్తలు.

స్వీపాంతరవాసము. — నెల్లూరునందు లక్ష్మీనరసారెడ్డి అను 15 సంవత్సరముల బాలుడు 11 సంవత్సరముల ఈడుగల వీరరాఘవయ్య అను బాలుని చంపినట్లు, నెల్లూరు జడ్జిగారివద్ద కేసుచేరుబడినది. జడ్జిగారికిచ్చిన చెన్నపురి హైకోర్టునకు అప్పీలుచేయుబడినది. హైకోర్టువారు నేరమును స్థిరపరచి నెల్లూరు జడ్జిగారు విధించిన స్వీపాంతరవాస కక్షను భూయపరచిరి.

వడ్డీతగాయిదా:- ఒకామెకు నిధియొక్క కార్యదర్శి తన పదవిని మాని, చితా ఆనందాల ప్రకారము నియమమున్న ధనమును నిధిస్థాపించిన వారికి యిచ్చివేయ నందున ఆ నిధి కార్యదర్శియై దావా చేయుబడినది. అతడు నిధిలో సంబంధమును వదలిన తేదీ మొదలు సామ్యును యిచ్చి తేదీవరకును మాటికి నాలుగు 12 రూ.లు చొప్పున వడ్డీని యిచ్చుకొనుటకు తీర్మానింప బడినది. అత్యున్నత హైకోర్టు నందు అప్పీలు చేయుబడినది. అప్పీలునందు వడ్డీ 12 నుండి 6 రూపాయలకు తగ్గింప బడినది.

పెండినాజెములు పోవుట:- ఒక్కొక్క పెట్టెయందు 3000 రూ.ల చొప్పున రెండు పెట్టెల రూపాయలను మెగూరు నుండి గడారకు చట్టి పర్యాజీతునకతకు రైలుమీద పంపెను. ఆ రెండురూపాయల పెట్టెలు మార్గమున పోయినందున ఆతడు చెన్నపురి రైలువేదానై దావాచేసెను. తెంకు రూ.ల కొద్దయందు వారికి రైలువేదానై రూ.లకు నిచ్చునట్లు తీర్మానించిరి. తెంకురూ.ల కొద్ద తీర్మానమునై హైకోర్టునందు రైలువేదానై అప్పీలుచేయుబడినది. హైకోర్టువారు తెంకురూ.ల కొద్దవారు తీర్మానమును భూయపరచి అప్పీలును భూయతో గూడ కొట్టివేసిరి.

వటాలపు ఇంజనీరు గారికి శిక్ష:- పెంటుబాద్లి కోట పటాలపు అసిస్టెంటు ఇంజనీరు రెట్టి నెంటు క్లారెన్సువేరేడ్ (ప్రీసీ గారి)నై మోటారుబండ్ల శాసనములలో పరునాచరశాసనము ప్రకారము కేసుచేయుబడి ప్రధానరాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారిచే 10 రూ.లు జుల్మానా విధింపబడినది.

బట్టలవొంగతనము:- ఒకరినహము యంత్రకాల సక్రియమును నిశ్చయించుకొనిన నన్ను ఆ నేనానినకుండి 7, 8, 9 సంవత్సరముల వయసుగల ముగ్గురుబాలురు ఒకబట్టు అవహరించి దానిని మూడుసంభాగములుగ చింపిపంపిరి. వారు పట్టుపడినవెనుక క్షమాపణ వేసుకొనిరిగాని ఒక్కొక్కరికి 4 బెట్టులు చొప్పున శిక్ష విధింపబడినది.

నగలును హరించుట:- వీధిలో నాడు కొనుమండిన రిసంత్సరముల బాలునికి మితాయి ఇచ్చిననది అతపెట్టి, ఒక దేవాలయము వద్దకు దీసుకొనిపోయి అచ్చట బాలునిచేతి మురుగులను దీసుకొని వదలివేసిన గంగయ్యపెట్టి అనునతనికి 6 మాసముల కఠినశిక్ష రాజధాని ప్రధాన మేజిస్ట్రేటుగారిచే విధింపబడినది.

సైనిక వార్తలు

దోగడెమువారి రిల్లు ప్రకటించుచున్నాడు:- గణిత శాస్త్రోపకరణ కార్యాలయమున 1917 సం. జూలై 21-న తేదీతో సంవత్సరపు వార్షికు ఎరువుగ నీ నుబడిన సుగోచనములు మూడు చేరినది. మొత్తము నేటివరకు 162 సుగోచనములు బదులుగ నీ నుబడినది. మొత్తము 50 ధర్మముగ చేరినది. (3) క్రయమునకు ఒక సుగోచనము ఈ నుబడినది. (4) వే.సి మొత్తము 212 సుగోచనములు చేరినది. మొత్తము మి.నూ ముద్దరంగముననున్న ఉత్పాదకముల యుర్రాగాధ్యు సుగోచనములను సుగోచనా శేఖరగోపాల (క్రయమునకైనను లేక బదులైనను) కలకత్తాలో పుష్కీటు 15 క స్వహమున నున్న గణితశాస్త్రోపకరణ కార్యాలయపు విభులను జూచుచున్న ఉత్పాదకముల వేగగాని లిల్లు, సిల్లా గంగూ, కలకత్తా, హుబ్లయి, డిల్లీ, చంద్రాబాద్ లో సుగోచన క్రయము శేయుచున్న లాభము అందు మేమోగనెరి వారి వేగపంప ప్రార్థనలు. బదులుగించి వారి వేగమును మోచు చేయుచును. ముద్దరంగమున ఎవర సుగోచనమును వారి కీయుబడును. ప్రధానదేశమున సుగోచనమును సోయకు వస్తు పడినను గణితశాస్త్రోపకరణ కార్యాలయమువారు ఏర్పడిన పరిహార మీయవలయు. మూడుగుళ్ళును చుట్టుకొలతగలిగి పెద్దగ కాన్నినది సుగోచనమును అంగీకరించవలె జూపు ఉపయోగకరముగు దుప్పిణియుగూడ అంగీకరించవలయు. నామకముల నుం ముపయోగించబడుచున్న దుప్పిణి అరసములేను.

హిందూదేశ స్వపరిపాలనము

ఆంగ్లేయ భావము

హిందూదేశమును పాలించుటకు సామర్థ్యము లభించినట్లు ప్రతీతి కలుగుచున్నది.

ప్రస్తుతమునందు హిందూదేశమున కర్తవ్యము కలదు. దేశమునందు భాగములను సరిగ్గా పాలించుటకు లేకుండుటకు పుష్కలముగా నున్నది. ఇండియా దేశమునందు మాత్రమును బానిసలు, అంగ్లేయుల కారణము వలనను నామము ఎక్కువగా నున్నది. హిందూదేశమున సంస్కృతములు మొదలగు సభ్యతాము ఇండియా దేశమున వారికి లేకుండుట మాత్రము ఇందేము. ఆ సంస్కృతములు బ్రిటిషు పార్లమెంటు సభవారి చేయుట కర్తవ్యము. కాని భారతీయులు ఆ పార్లమెంటు సభ వారికి బ్రిటిషుదేశపు ప్రజలను సూక్ష్మము విన్నవించుటకు యోగము. కాని ఆంగ్లేయదేశమునందలి బ్రిటిషువారి స్వభావములను వారు సరిగ్గా వివరములను వివరించుటకు సలహానుకూలములైన ముఖ్యభాగములను భారతీయులలో భవించుట రాజకీయ నాయకులను గ్రహించుట యవసరము. సాధారణముగా బ్రిటిషు ప్రజలకు కలుగు భావములను భారతీయులు బాగుగ గ్రహించ గలుగుటకు నేని లేఖన వ్రాసితిని.

నా స్వీయ చరిత్రను భారతీయులు తెలిసి కొనవలసిన అవశ్యకత లేదుగాని వారు గ్రహించగలుగుటకు నేనిందు వివరించెదను. నేను హిందూదేశమునకు వచ్చునంతటికి ఏ ఏండ్లకయ నుగల నాదను. కాన నేను ఆంగ్లేయభావములను గ్రహించ దగిన చదువునందుంటిని. నేను 3 వత్సరముల నుండి మాత్రమే బొంబాయి నగరమునందు నున్న గానుండుటచే నాను భిప్రాయములను మార్చుకొనుట కవకాశము లేదు. కాన నేనిపు డాంగ్లేయులభావ మిట్టిదని తెలుపదగుదును. స్వపరిపాలనమునందు డాంగ్లేయులకుల గాని భావము మిలిసిరినదని నేను గట్టిగా నెఱుంగును. అధినివేశమునందున్న వారు స్వపరిపాలనాపరత్వమున బ్రిటిషు దేశములను గూడ మించిపోయిరి. కనడా ఆస్ట్రేలియా మున్నగు దేశములవారి వచనం గ్రామమున సంప్రాప్త స్వాధీనత్వముతో పనిచేసిరి గాన భాగ్యకాలమున ఆంగ్లేయప్రామాణ్యవిధానమున వారి యభిప్రాయ మధికముగ పాటించుట కలదు.

భారతదేశమునకు “స్వపరిపాలనమే పరమావధి” యను నాశయమునకు భిన్నముగా నేయోజయమును బ్రిటిషుదేశమువారికిని అధినివేశములవారికిని కలుగుట యసంభవము. భారతదేశముల కభ్యాస మొనగుటయే బ్రిటిషు పరిపాలనమునకు ప్రయోజనము. కాని ఇందున గాని సరిగ్గా కారణమును బ్రిటిషు పాలనమున ప్రజాపరిపాలనవారు లంగీకరింపజాలరు.

రాజకీయశక్తి కంటకు నదియే మూలకత్వముని భారతీయులు కల్పించుకొని కల్పించుచున్నది.

ఈ కల్పమును భారతీయులు గ్రహించి బ్రిటిషుప్రజల భావమును పరికించి వారి కనుకూలముగా విధానము ననుసరించి ప్రతిపాదించు దానిని పరిత్యజించదగినది.

ఆంగ్లేయులు కార్య నిర్వహణమున ప్రధానముగ మూడు కలవడినారు. అది వారికొకవ్యవస్థను అనుసరిం గును. వారు ఆ కలవడిని ముట్టిం చురు. మూడు కలవడి లేక కలవడి నేయరు. కార్యములను మాత్రమే వారు గమనించెదరు. మరియు నా కార్యములైన ప్రస్తుత కాలమునకు క్రమములేనగాని వానాదంపము. ప్రస్తుతము బ్రిటిషువారికిగల విజయము, అవిజయమున కభ్యంతర కర్ములగు సర్వ కార్యములకు వారి సహాయమును చూపక మానరు. వారు మీ ప్రతికయందు ప్రతిపాదించుచున్నది విలియం లాయరు గారి సలహా వాక్యము నాదర్శకముగ ప్రకటించుచున్నాడు గాన నేను నిస్సందేహముగ నుడువుచున్నాను. పలుకుబడిగల అన్ని ప్రకటనలందును ఆంగ్లేయము గలిగించి రాజకీయ శయములను బడయుటకు యత్నముచేయుచు క్రమమును విహిందూదేశము నందలి రాజకీయ నాయకులు తెలచినట్లు తోచుచున్నది. స్వపరిపాలన మొనంగవలె ననుటలో బ్రిటిషు దేశములందలను భారతీయులతో సంప్రాప్తముగ నేకిన విం చెదరు గాని యుద్ధ సమయమున నిట్టి యాంగ్లేయమున జరుపుట మహానష్టముని వారందరును తెలంచెదరు.

మరియు యుద్ధసమయమున జరుపదగిన ఆంగ్లేయములకును జరుపదగిన ఆంగ్లేయములకును భేదమును కనిపెట్టుట

సుకముకాదు. ఈవిషయము మీ రాజకీయ నాయకులు గూడ గ్రహించవలసినది. ప్రభుత్వమును పూర్తిగా మార్చు నవసరము లేకుండ జరుపదగిన సంస్కరణములను గూర్చి నయాంకాశము లా తే ప చి య ము లు గా వు. అట్టి ఆంగ్లేయముల మొదలగుట యుచితమైనను గావున వాని కందరు సంగీకరించినను వ్యతిరేకించినను అట్టి ఆంగ్లేయము లాంగ్లేయదేశముననే జరిగినవి. అస్పృశ్యుగారి స్థానమున లాయరు బాన్స్ గారు నియమించబడిరి చాలమందిగల మంత్రకర్తమునకు బదులుగ కొద్దిమంది గల మంత్రకర్త మేర్పరుపబడినది. యుద్ధసంక్రమమును ఆయనవిధానమున ప్రతి సంఘమును నేరుపచిరి. ఈ మార్పు లంగీకరింప బడినవి. అతేవదీయములు గావు. గాని ప్రస్తుతము ప్రభుత్వ విధానమునందును తక్షణమే మార్పుచేసి ఆ స్థానమున వలయుకర్తావ్యము నేర్పరుచుటకు లెగిన అవకాశము లేకున్నది. ప్రస్తుత ప్రభుత్వమునందును మార్పుచేసిన ఆంగ్లేయ మొదలగు ముటులను ప్రభుత్వోద్యోగు లొనరించు కార్యములనున్నట్టిని నిందించుటయును ఈ దేశములమునకు మహానష్టములన్నియును కలుగుచున్నచు భావమును ప్రజలకు కలుగ జేయుటయును నై ఆంగ్లేయమునంటిగావు. ఇది ఆచరణసాధ్యముగాదుగాని విజయమున కంతరాయమును కలిగించునట్టిది. ప్రభుత్వమున కధికముగ సంకటమును కలిగించునట్టిది. కాన నిట్టి ఆంగ్లేయమును చేరినచో నిది కీర్తియుద్ధవిజయమున కభ్యంతరముగనున సహంకారమున కార్యదీక్షాపరచుట మూటుదనమున కలవడిన బ్రిటిషుదేశములు వినిపదచియే జూచెదరు. వారికి ఆలోచించుటకు తీరిక కలిగినపు డెల్లభగత్తుండమున కధిక స్వాతంత్ర్యము మొనగుటకు వారు ప్రయత్నించెదరు గాని ఇట్టి యాంగ్లేయము నడంచుటకు వారంగీకరింతురు.

ఇది కార్యముని భారతీయులకు తోవవచ్చును గాని యిది ఆంగ్లేయుల స్వభావము. అట్టి ఆంగ్లేయుల అమాదమునే భారతీయు లిప్పుడు పడచుచున్నది యున్నది.

భారతీయ రాజనీతిజ్ఞులు స్మరించవలసిన విషయమింతొ కటి కలదు. భారతీయుల కెట్టి స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్య మొనగదగు నని ఆలోచించు నపుడు ఆంగ్లేయులు జరిగిన విషయములనే పాటించురు. కాన స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్యము బడయవచ్చుటకు భారతీయు లిప్పుడు చాల శ్రద్ధను బూనవలెను. చిన్న చిన్న అవకాశములలో స్వపరిపాలనము సమగ్రమైన పిట్టలనే సంప్రాప్త స్వపరిపాలనము చే కూరినది. పురపాలక సంఘములందు స్వపరిపాలనము నభ్యసించు సౌకర్యము లివను ప్రభుత్వపరిపాలనమున భారతీయుల కొనగలదెను. అయవకాశము నానాటిక హెచ్చింపబడినది. ఇప్పటికైన నాస్వపరిపాలన మీదేశమున సమగ్రముని భారతీయులు సంగ్రహముగ ననుకగలరా? స్వాధీనత్వము లేకుండ సమగ్రముగ సభ్యులుగ పనిచేయదగిన భారతీయులు మెక్కువంద కలవరి స్పష్టమయినదా? ప్రజల ఆంగ్లేయమునకును సౌఖ్యమునకును పాలక సంఘములు క్రేవ్యతను ముగిసినవి గానుటలను చేసెనా? నేను నిరంధమును సంచాగము చేయచుండునుగాన పురపాలక సంఘములకుగల స్వపరిపాలనాధికారమును నేను గుర్తించితినిగాని వారా అవకాశము నింక సమయోగించుకొనుటలేదు. ఇద్దరు ముగ్గురు భిక్షులు యన్యంత్రమున దేశములందరును స్వపరిపాలనమున కర్హులన విలు లేదు. సంఘసేవకు ప్రాముఖ్యము నొనంగి స్వాధీనత్వము నడచివేసి విశ్వాసపాత్రులై విశ్వసించ బడగలిగినవారి సంఖ్యాధికృతము బట్టియే ప్రజల స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్యము కాగలదు.

భారతీయులు పురపాలనమున సమగ్రము చూపగలుగుటయే వారి స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్య ప్రజల నిదర్శనము కాగలదు. ఇట్టి సామర్థ్యమునే బ్రిటిషు ప్రజలు సులభముగ గ్రహించ గలుగుదురు.

“స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్యము బడయు విధానము నభ్యసించుము” అను హిందూదేశము శిక్షమును బ్రిటిషు దేశీయులను వశపరుచుకొనజాలవలయు గాన నేను భారతీయులకిట్టి హితోపదేశమును చేయచున్నాను. ఒక ఉదాహరణము: ఆంగ్లేయమున స్త్రీలకు నియోజనస్వాతంత్ర్యము కావలె నను నాంగ్లేయము మూలమున క్రియలలోను కడు తీవ్రముగ నున్నంతకాలమును వారి యాశయము ఫలవంతము కాలేదు. వారి తొందర లతీతయించిన కొలదిని పార్లమెంటు ప్రజల సభలో ప్రతిపాదన సంఖ్య హెచ్చినది. యుద్ధ మారంభము కాగనే స్త్రీలు తమ ఆంగ్లేయమును విరమించి సామ్రాజ్య

సేవకు గడంగిరి. ఆంగ్లేయ స్త్రీలు చేసిన యుద్ధ సేవను ఆంగ్లేయయులు బాగుగా గుర్తించిరి. ఈ వత్సరమున 30 వత్సరములకు మెబడిన వయసు గల ప్రతి స్త్రీకిని నియోజన స్వాతంత్ర్య మొనంగబడినది. ఆంగ్లేయమున బడయజాలని దానిని ఆంగ్లేయము చూపి వారు పడయగలిగిరి.

యుద్ధము భారతీయులకు గూడ నట్టి అవకాశములను కలిగింపగలదు. నేనిక విద్యాధికులకు వ్రాసెదను. నేనును విశ్వ విద్యాలయ పట్టమును బడసిన వాడను గాన విశ్వ విద్యాలయ పట్టములను బడసినవారి కట్లు తెలిపెదను. ఆంగ్లేయదేశమున నేనలో చేరుటకు విశ్వవిద్యాలయ సంబంధులే ముందంజవేసెదరు. యుద్ధమారంభమైన మొదటి నెలలోనే ఆంగ్లేయ ఘర్షణ కళాశాలలోనివారు పలువురు సేవలో చేరిరి. రెండువత్సరములలో వారిలో 8 వ భాగమువారు విశ్వవిద్యాలయమునందు నామాత్య పితృగ్రంథములలోని బంధువర్తమున వైనిక సేవ కర్తులగు పురుషులలో నడువలేనివాడను యత్నబోధకుడు. నగు మొకడు తప్ప తక్కిన వారందరును యుద్ధ సేవ చేయుచున్నారు. వారిలో చాలమంది యుద్ధమున చనిపోయిరి. మే మెట్టిమరులనుకొరలేను నాజ్ఞానిసోదరు లిరువురు మైకులుగ చేరిరి. ఆంగ్లేయమున విశ్వవిద్యాలయములందు చదువుచున్న యువకులలో చాలమంది మైకులుగనే చేరిరి. మాకుటుంబములను రక్షించు సామ్రాజ్యమునకు మేము చేయదగిన సేవ యిదియే యని మేము నమ్మెదము. అధినివేశముల వారు ను ఇట్టి విశ్వసించి పనిచేసిరి. యుద్ధానంతరమున వారికి సామ్రాజ్యమునందు చున్నట్టి స్థానము లభింపగలదు. హిందూదేశమున విశ్వవిద్యాలయములకు సంబంధించిన వారి విషయమున నేను చేసిరి? 6000 మంది కావలెనని దొరతనమువారు కోరగా ఇన్ని నెలలకు 2000 మందియైన పూర్తి కాలేదు. ఈ ప్రాంతమున సుప్రసిద్ధనాయకులగు తిలకు బాప్టిస్టా పంజాబీ గార్లు మున్నగువారు యువకులను చాల హెచ్చరించిరి. అట్టి నాయకులు హెచ్చరించినను యువకులు చేరలేదు. వారి తిలిదండ్రు లనుచులింపలేదు. కాని సామ్రాజ్యమున అధినివేశములతో సమానముగ స్థానము లేమకు కావలెనని అధికముగ హెచ్చరించుచున్న వారు విద్యాధికులే. కనడా ఆస్ట్రేలియా దేశములలో సమానముగ స్థానము కావలెనని మీరొకరితో వారివలె మీరూడ సామ్రాజ్యముకొరకు ప్రాణములర్పించుటకు సిద్ధపడవలెననివీరేల గ్రహించబాలైరి.

విద్యాసంపన్నులు గాని భారతీయోగులు రణరంగమున తమప్రాణముల నర్పించలేదా యని విద్యాధికు లడుగుదురు కాబోలు? వారట్లుచేసినది సత్యమే. వారు గౌరవ సాత్రులే. కాని మా దేశమున మేము విద్యావిహీనులను మాత్రమే రణరంగమునకు పంపి తప్పించుకొని యుండలేదు. ఆంగ్లేయదేశమున జన సామాన్యము తోడను జనసామాన్యము కంటె ముందును గూడ విద్యాసంపన్నులు రణముఖమున కేగి ప్రాణముల నర్పించిరి. అట్టివో భరతీయులమున విద్యా సంపన్నులు స్వచ్ఛందమైనుటకు చేరుటకు గూడ వెనుదీసినది ఆంగ్లేయమున విద్యాసంపన్ను లెట్లు భావించెదరో వినించుకొననాలో చించినారా? సంపాదకామీ దేశీయులు కార్యదీక్ష గల ప్రజలతో సంబంధము కలిగియున్నారు. కాన మీ వారు మా సానుభూతిని కోరినచో వారు గూడ మారలేనే కార్యరీతులు కావలెను. వారు కాలానుగుణ్యములగు స్థితిగతులను గమనించి తదనుకూలముగ పనిచేయవలెను. హిందూదేశమున స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్య సుధకమగుటకు బ్రిటిషుదేశమునందలి ప్రజాపరిపాలనా వాదులు పనిచేసెదరుట విశ్వమును, హిందూదేశపు జాతీయవాదుల వాంఛ విజయము కాగలదు. ఇట్టి తొందరపరులములలో బ్రిటిషు ప్రజలకు చిక్కుగలిగించి వారి నాగ్రహవశులగు భారతీయులు చేయకుండినచో వారి యాశయము సిద్ధిపొందినదే యగును. బ్రిటిషుప్రజల కాగ్రహము కలుగుటకు రెండుదారులున్నవి. బ్రిటిషు ప్రజల యందు విశ్వాసము లేకుండ వారిని నిరసించుచు ఆంగ్లేయము కలిగించుటయొకటి. హిందూదేశమున జర్మనులు కలిగింపగోరినది ఇదియే. ఇతర దేశములందలి విద్యాసంపన్ను లందరును సహాయము చేయుచుండ భారతీయులు తటస్థముగ నుండుట రెండవది.

భారతదేశ హితంకరులగు భారతీయులకందరికిని భారతదేశహితంకరుడనగు నాంగ్లేయుడనగు నేనుచేయు హిందూదేశమిదియే. హేతుబద్ధులుకండు. కార్యనిరర్థులుకండు. సామ్రాజ్యమున మీరానించు స్థానమున కర్తవ్యము బడయుడు. మీకది తిప్పక లభింపగలదు.

ఎంత కీర్తిముగ నదిలభింపగలదను విషయమునగూడ భారతీయు లాంగ్లేయుల భావమును గమనింపవలెను. వర్త

మద్రాసు కార్యోద్యమము } డా. సి. మొల్గాని
ఎడ్యుకేషన్ డిపార్టుమెంటు }
24-7-1917 } బ్రెసి డాంటు

ఆంధ్రపత్రిక

1917 సం॥ జూలై నెల 25-వ తేది

బుధవారము

బొంబాయి బిషపుగారి
హితవాక్యములు.

స్వకరిచాలనమునుగూర్చి బొంబాయి ప్రెస్ వ మతాధ్యక్షుడు డబ్ల్యు. జేమ్సుగారు దీర్ఘవ్యాసమును జూలై 22వ తేది సాక్షి పత్రికలో వ్రాసినారు. ఈ వ్యాససారాంశము రెండు వాక్యములలో నిమగ్నమై వ్రాసినారు. “స్వకరిచాలనమునకు భారతీయులు ప్రస్తుతము నష్టముల సంగ్రామ సమయమున ఆ దోషము గావించుట దోషము.” ఈ వ్యాసములో నూతన హేతువు లెవ్వియు గానింకవు. కాని యిట్టి వ్యాసమునకు ప్రాధాన్య మొసగి యన్ని రాష్ట్రములకును ఇందలి సారాంశమును తంత్రీవార్తములమున బంపుటచే, దేశీయపత్రికలు ప్రస్తుతము చెప్పుకొనవచ్చును. జాతీయాదర్శముల నెప్పటికప్పుడు దేశీయులయెదుట నుంచుటయు లాభకరమే. అట్టి యవకాశము నీ బిషపుగారు రొసగినందులకు నంద్యులే.

ఈ వ్యాసము నాంధ్రీకరించి వేరొకచో వ్రాచు రించినారము. వ్యాసారంభమున బిషపుగారు “ఇండియా దొరితనమునా చేకారణము చేతనే, ప్రస్తుత యశాంతిని గూర్చి చెదవి కదుపుటలేదు. అయినను హిందూ దేశమునకు రాజ్యాంగసంస్కారముల నొసగునది పార్లమెంటువారు గాని, హిందూ దేశ ప్రభుత్వమువారు గా”దని వ్రాసిరి. ఈ విషయము భారతీయుల కెల్లరకు నింతకు మున్నే చెలియును. తమ వశములో లేని సంస్కరణముల గూర్చి తమ యభిప్రాయములను వెలిబుచ్చి, భారతీయుల కాశాభంగమును హైందవ ప్రభుత్వముల వాళ్ల కలిగించిరి? రాజప్రతినిధిగారు భారతీయులు గోరు వాంఛలు “విప్లవకరముగు మార్పు”లని నామం దిసిరి. చెన్నరాష్ట్రపాలకు లగు మెట్టెండు ప్రభువుగారు శాసననిర్మాణసభలో నుపన్యసింపుచు, స్వకరిచాలన యంత్రోలభింపదనియు, లభింపదని చెలిసియు నిట్టి దిక్షకోరికలగూర్చి యాందోళనము జరుపుట యశాంతి కారణమనియు, ఏల నుడివరో బిషపుగారు గమనించిరా? బొంబాయి, పంజాబు, వంగదేశ, సంయుక్తరాష్ట్రపాలకులెల్లరును ఈ తీరుననే నుడివియుండిరి. అందుచేతనే దేశీయుల రాజకీయాందోళనము దినదినాభివృద్ధిని గాంచుచున్నది. తమ హస్తములలో లేని విషయముల గూర్చి, తమ యభిప్రాయములను ప్రభుత్వాధికారులు వెల్లడిజేయుట చేతను, ప్రజలలోని న్యాయమయిన యాశయముల గూర్చి సక్రమాందోళనము జరుగుటకు నిరోధములు గలిగించుట చేతను, దేశములో అశాంతి పెచ్చుపెరిగినది. దేశములో శాంతిని కాపాడుటతోను, రాజద్రోహము వ్యాపిచకుండ తగు రక్షణోపాయముల దీసికొనుటతోను హిందూ దేశ ప్రభుత్వములు తృప్తిపెంది యుండినచో, ప్రజలు తమ యాశయములను, బిషపుగారు నుడివెనుటల పరియగు సభాపాతలమున నివేదించియుండెడివారు. అటులగాక, సంస్కరణ ప్రదానము తమ హస్తములలో లేనపుడు గూడ, తాము శోకము కలుగజేసికొని సంస్కరణములు

లభ్యమౌగ్యములు గావని రాష్ట్రపాలకులు తీర్పు జెప్పుట యెటుల సమజసమో బిషపుగారు గమనించిరా?

భారతీయులకు సలహా నొసగుట తమ కెట్టి యనుభవము కలదేమోయని ప్రశ్నింతురని “నేను హిందూ దేశమున కరుచెంచునపుడు ముప్పదియొక్క వత్సరముల ప్రాయపు వాడను. అందుచేత నా యభిప్రాయములు బ్రిటిషు ద్వీపములో పౌరుడుగ జరిగినపు డలవడెననే” యని బిషపుగారు వ్రాసిరి. ఇందుకు సంతసమేకాని, బిషపుగారివంటి క్రైస్తవ మతబోధకులు హిందూ దేశమున హిందవులనినను, మహమ్మదీయ, పార్సీలనినను, కొంత యలసభావముతో నాతురు. అన్యమతస్థులలోని ప్రముఖులతో గలసి మెలసి యుండుటకు ఏకకవ కాళములు లేవు. ద్వ్యాధికులతో గలసి మెలసి యుండకుండుటం జేసి వారి భావములను గ్రహింపలేదు. హిందూ దేశములో కొంతకాలము గడవిన పిమ్మట, వీరు సూర్యులకంతవదనులై స్వాతంత్ర్యమార్పితప్రసాదము లేక, యదా రాభిప్రాయములు క్రమక్రమముగ నెక్కించుటచే, కొలది కాలములో పూర్వార్థమును మఱచి, అధికార వర్గాభిమాను లగుచుండుట సహజము. అందుచే బిషపుగారి ప్రస్తుతాభిప్రాయములలో, వారికి గోచరింపకనే, యనేక మార్పులు జరిగియుండవచ్చును. కావున ఏది యభిప్రాయములే, స్వాతంత్ర్యభిలాషులగు ఆంగ్లప్రజాభిప్రాయము లని వీ రూహించుట ప్రమాదము.

స్వకరిచాలనమే హిందూ దేశమునకు గమ్య స్థానమని బిషపుగారు చెలుపుట సంతోషపడమే. కాని ప్రభుత్వమువారు, హైందవులలో నన్ని వక్షములవారును ఏకగ్రీవముగ నంగీరించిన ఈ యాదర్శము సమంజసమే యని బిషపుగారు వ్రాయుటలో నెక్కువ స్వార్థస్య మెద్దియను లేదు. ఆదర్శము సరియైనదని యంగీకరింపుడు, దానిని జేరుటచే యత్నము గావించుట మాత్రము క్రమముగాదని చెలుపుటచే, బిషపుగారి తర్కబల మెంత వరకు గలదో వ్యక్తమగుచున్నది. వీరి కారణముల గొంతవరకు పరిశీలింపెదము. (1) క్రైటుబ్రిటను మొక్క ముఖ్యోద్దేశము యుద్ధమున విజయము గాంచుటయే యున్నది. (2) అందుచే యుద్ధసమయమున దిట్టి యాందోళనము జరుపుట బ్రిటిషు వారికి (అల్లరి)గ నుండును. (3) ప్రస్తుతము భారతీయులు గోరుచున్న సంస్కరణములు ప్రభుత్వ యంత్ర గమనమును నిరోధించునట్టి వగుటచే, యందుకొరకై జరుపు యాందోళనము నడచివైత ఆంగ్లప్రజ లిచ్చగించెదరు. (4) అందుచే మున్నగు స్వకరిచాలనాంతర బ్రజలు సంపాదించవలెను.

యుద్ధసమయమున ఎట్టి యాందోళనము జరుపగూడదను హితవచనము వర్తించునది హైందవులకేనా, లేక ఆంగ్లదేశీయులకును, అధినివేత రాజ్యములవాటికిని, బెల్జిండు దేశవాసులకు గూడ వర్తించునా? సంగ్రామముధ్వనే గదా, యధినివేత రాజ్యముల వారు సామ్రాజ్య విషయముల నడపుటకు తమకు మాతృదేశముతో సమానముగు హక్కుల ప్రసాదించుమని యాందోళన గావించసాగిరి? సామ్రాజ్య ప్రతినిధి సభ నిర్మించుట యావశ్యకమని వీరు పట్టుదలతో నుపన్యసింపలేదా? కర్చినుగారు మాతృదేశముతో పాటు అధినివేత రాజ్యములు గూడ హిందూ దేశమును పరిపాలించుట ఆధ్యాత్మిక సందేశమని వ్రాసియుండిరి. ఏలయన, “స్వకరిచాలనమున కన్యతగాంచని జాతులకు క్రమక్రమముగ పరిపాలనా సామర్థ్యము నలపరచుట”కు షా మిట్టి హక్కు

గలిగి యుండుట ముఖ్యవసర మని కర్చినుగారు రభిప్రాయపడిరి. జెబ్ అనువారు “బ్రిటానిక్ క్వెస్చన్” అను గ్రంథములో “బ్రిటిషు సంయుక్త సామ్రాజ్యమున, హిందూ దేశమునకు సమాన స్థాన మొసగుటకు వీలు లేదు. ప్రాచీన సాంప్రదాయ అదర్శములతో తులనాగుచుండెడి హైందవులకు సామ్రాజ్యభాగములలో స్వేచ్ఛానివాసమున కనుజ్ఞ మొసగుట వాంఛనీయము కా”దని వ్రాసిరి. అధినివేత రాజ్యములు మాతృదేశముతో గలసి హిందూ దేశమును పరిపాలించగోరుచుండగ హిందూ దేశవాసులు మాత్రము విధికి మొక్కిమారు మాటాడకుండుట శ్రేయస్కర మని బిషపుగారు రభిప్రాయపడు తుంతచోద్యము? వలస రాజ్యములతృప్తిపరచుటకై సంగ్రామసమయమున సామ్రాజ్యసభను సమకూర్చిన బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారికి, అది సంగ్రామసమయ మని తెలియదా? ప్రభుత్వమువారి మార్గము ననుసరించిన భారతీయులు మాత్రము దూషణార్హులా? సామ్రాజ్య ప్రతినిధిసభ యొకను నిర్మించబడలేదని గతనెల కాండుటెలియకత్రిక వాపోవుచున్నది. సామ్రాజ్యసభలోని రెండు లోపములను కాండుటెలియకత్రిక పేర్కొనినది. మొదటిలోపము ఆ సభా తీర్మానములలో సామ్రాజ్యవిషయముల యందు సలహా నిచ్చు నధికారమును మాత్రమే యధి. వేత రాజ్యముల కొనగెదరట గాని, వాటిని పరిష్కరించునధికార మియ్యలేదట! అందుచే మాతృదేశముతో బాటు సమారాధికార మొసగలేదని యావత్రిక చింతించుచున్నది. రెండవ లోప మెద్దియన, సామ్రాజ్యవిధానమును కొనసాగించు మంత్రులు సామ్రాజ్యాధినివేతముల వారి కుత్తరవాదులు గాకపోవుట. ఈ రెండు స్వాతంత్ర్యములను ప్రసాదించనియెడల, ప్రస్తుత సామ్రాజ్యము స్వతంత్రాధికారములు గల రాజ్య సముదాయముగ మున్నుండు పరిణమించునగాని, సంయుక్తసామ్రాజ్యముగ నుండదని యావత్రిక చెవిరించుచున్నది. అట్టి సామ్రాజ్యములో వీ రాజ్య మా రాజ్యభాగ్యోదయమునే ప్రధానముగ దీసికొనున గాని యఖిల సామ్రాజ్యాభివృద్ధికై పాటుపడుట కవకాశము లేదుగాన, వలసరాజ్యములకు సామ్రాజ్యపరిపాలనా బాధ్యత లభింపవలయు నని యావత్రిక గోరుచున్నది. అధినివేత రాజ్యపాలకులగూర్చి యీ బిషపుగారు రెపుడైనను వినియున్నారా? అటు లయినయెడల, ప్రస్తుత వ్యాసము సారవిహీన మయినదని తేటతెల్లము. అధినివేత రాజ్యములమాట యటుండ, బెల్జిండు విషయమును పరికింపుడు. బెల్జిండులో సంగ్రామముధ్వమున పరివర్తన మారంభించి, ఐరిషు ప్రజలు ప్రభుత్వముపై తిరుగుబాటు గావించిరి. ఫలిత మేమయినది? ఐరిషు రాజద్రోహులందరును కారాగృహముక్తి గాంచిరి. కర్జన ప్రభువుగారివంటి పూర్వాచారపరాయణుడుగూడ, ఐరిషుసమస్యను తృప్తికరముగ వెలునే పరిష్కరించినగాని సంగ్రామవిజయము సమకూరదని పార్లమెంటు సభలో నుడివియున్నాడు. ఈ సమస్యను పరిష్కరించుటకు ఐరిషుప్రజల సమావేశము గావచ్చును. చాక్లెట్ పద్ధతుల నవలంబించిన శ్రీ స్వాతంత్ర్యవాదినులకు సంగ్రామముధ్వనే నియాజకస్వాతంత్ర్య మొసగబడినది. భారతీయులెట్టియాందోళనము జరిగించినను సక్రమపద్ధతులను చాటులేదు. చాక్లెట్ పద్ధతులనవలంబించలేదు. కోరరానికోరికలగోరుట లేదు. సంగ్రామ మధ్యమున వరములను ప్రసాదించవలయునని ప్రభుత్వమువారిని తొందర పెట్టుటలేదు. రాజద్రోహనూచకముగు కార్యములనే

మాత్రమును జరుపుట లేదు. బ్రతిభురాజ్యముపై భక్తిని గనుపర్చుచు, సంగ్రామాంతరమున స్వపరిపాలనా ప్రదానమునకు బునాదుల నైచెదమని వాగ్దానము గావింప ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు. ఈ కోరికలో బిషపుగారికి వ్యతిరేకత తాపము గలిగించునదేదియో గన్పట్టుట లేదు.

రాజ్యాంగ యంత్రమును నిర్వహించునట్టి కోర్కె లెందున్న ప్రా బిషపుగారు దిక్పర్యవేక్షణము గావించిన బాగుండెడిది. నిర్ధారణజేయక వాంఛలు విప్లవకరములని సామాన్యముగ జెప్పుట న్యాయముగేదు. స్వపరిపాలన మీ దిశముననే యొడిలో వేయవలయునని యెవరును గోరుటలేదు. సంస్కరణములలో పరిపాలనా సామర్థ్యమునకు భంగము గలిగించున దేదియు గాన్పించదు. ఈ విధానము ప్రభుత్వ బాధ్యతల గుర్తెరిగిన నాయకులు నిర్మించినదిగాని, సామాన్యులు నిర్మించినదిగాదు. పరిపాలనాకారములలో మార్పు గలుగదు. రాజకీయవిధియు వారి సభలును, రాష్ట్రపాలకులు వారి సభలును, రాజ్యాంగసభలు శాసనసభ్యుల సభలును పూర్వమువలెనే నిలిచియుండును. న్యాయపరిపాలనము, విద్యావిధానము, దొరతనపు టుద్యోగములు యథాప్రకారముగనే జరుగుచుండును. వాణిజ్య, వ్యవసాయశాఖలలో మార్పుండదు. మత సాంఘిక స్వేచ్ఛలకు భంగము కలుగదు. ఇక విప్లవమెందున్నది? అధికారవర్గములో కొన్ని మార్పులుండును. ప్రజలకు కొంత ఎక్కువధికారము లభించును. ఈ మాత్రము మార్పును యుద్ధానంతరమున పొందుటకు హిందూ దేశము నోచి కొనలేదా?

ఇక ప్రజలు స్వపరిపాలనార్హత సంపాదించవలయునని బిషపుగారు హితము జెప్పుచున్నారు. ఈ హితవాక్యము అర్థమగుటలేదు. ఎట్టిస్థితిని బొందినట్టి యర్హతలుగను? బాధ్యతలేనిది యర్హత బొందుట సాధ్యమేమో బిషపుగారు చెప్పుకలరా? ఆంగ్ల దేశమున మాగ్నాక్టా యొసగినపుడు, దేశమెట్టిస్థితియందున్నది? అంతదూరము పోవలె? దిఫారము బిల్లు నొసగునట్టికి ఆంగ్లదేశపు స్థితి యెటులున్నది? సంస్కరణప్రదానాంతరమే ఆంగ్లదేశ మభివృద్ధిజెందినటుల చారిత్రసాక్ష్యమిచ్చుచున్నది. కట్టెనుగాని “కామసు వెల్లు సుసస్య”యను గ్రంథమున వ్రాసినటుల “బాధ్యత వహించుట చేతనే, యర్హతజనించును. ఏ పనియైనను చేయునపుడే, చేయుటయెటులో నేర్చుకొనుట సాధ్యమని ప్రతివారియనుభవములోనున్నది. అప్పుడే దానిని విధిగాజేయుట కుత్సాహముగలుగును. అందుచేతనే జనులలో జ్ఞానము బాధ్యతయు పరిపక్వము జెందకపోయినను, రాజకీయాధికారము నిచ్చుట అత్యవసరమని తేలుచున్నది.” ఫిలిప్సెనుదీర్చుట స్వపరిపాలనము బొందకముందెట్టి యర్హతను జూపింపి? కనడాలో 1792 వ సంవత్సరములో మొదటి శాసనసభ్యులసభ గూడినది. స్వపరిపాలనము ఏబది వత్సరములలో నొసగబడినది. యూపాతు వేల్పుగో మొదటి ప్రజాప్రతినిధి సభ 1843 సంవత్సరములో గూడినది. 1856 వ సంవత్సరమున ప్రజాప్రభుత్వ మారంభమయినది. 1885 వ సంవత్సరమున ఇంగ్లండులో స్థానిక స్వపరిపాలనము హిందూదేశమునందు కన్న నధోగతియందుండెను అప్పటి పార్లమెంటుసభానివేదికమున “స్థానిక సభల ద్రవ్యము మ్యూనిసిపలు వ్యవహారములకు కొలదిగ మాత్రమే వ్యయపరచుచున్నాడు. సామాన్యముగ నిట్టి ధనము విందు లొరగించుటకును, అక్కరమాలిన యుద్యోగుల జీతములకొటకును దుర్వినియోగపడుచున్నది. ధనముల కట్టుటకై కావలసినదానికంటె నధిక

మగు ధనము వ్యయపడుచున్నది. సాధ్యమగుంత వరకు తన బంధువులకును, స్నేహితులకును సహాయము గావించుటకై యిట్టి దుర్వినియోగము గావించబడుచున్నదని వ్రాయబడినది. ఇక వలస రాజ్యములు స్వపరిపాలనమును బొందినపు డెట్టి యర్హత జెందిరవు యీ క్రింది వాక్యములచే సువ్యక్తమగును.

“ప్రజలలో విద్యాభ్యాసవృద్ధి యతితయోక్తిగ వ్రాయుట కష్టము. వీరికి జ్ఞానసముపాజ్ఞమునకు సవకాశములు లేవు. చదువను వ్రాయను గూడ వీరికి తెలియవు. ఉపాధ్యాయులలో ననేకులకు చదువను వ్రాయను చేతగాదు. ఇట్టియజ్ఞానులు శిష్యుల నెట్టి జ్ఞానవంతుల జేయగలరు? పరిపాలనము శోచనీయస్థితిలో నున్నది. క్విబెక్కు పత్తనము వెలుపల, ప్రభుత్వాధికారము లేదనియే చెప్పుచున్నాడు. మాంట్రీయల్లోదప్పు ఏముత్తరువునైనను నిర్వర్తించగల ప్రభుత్వోద్యోగి కానరాదు” ఈ వాక్యములు డెల్టామ ప్రభువుగారు 1838 సంవత్సరములో వ్రాసిరి.

మ్యూనిసిపలుసభలలో భారతీయులుజనుము గాంచగలిగినా యని బిషపుగారు వ్రాసిరి. మ్యూనిసిపలుసభలలో భారతీయుల కధికారము మృగ్యమనియు, స్వతంత్రముగ ఏపని నాచరించుటకును సవకాశము లేదనియు వీరు గ్రహించవలెను. సంగ్రామమునకు భారతీయు లెట్టిసాయమునుగావించిరని బిషపుగారు ప్రశ్నించుచున్నారు. సంగ్రామమునకు భారతీయులు చేసిన సాయము ఇంగ్లండుదేశమునకు జెలియును. సందిగ్ధతరుణమున జర్మనువిజృంభణమునకడ్డకట్టమొనరించి, ఫ్రాన్సుచురక్షించినది భారతీయనైవ్యములే యని సర్వసామాన్యముగ నంగీకరింపబడినది. వీరల కగు వ్యయభారమును హిందూదేశము భరించినది యద్దముగమునకు నింతవరకును 45 కోట్లరూప్యముల ధనము నొసగినది. దేశరక్షకనైవ్యమున భారతీయులు విశేషముగ జేరకపోవుట కింతవఱకును దొరతనము వారి ప్రోత్సాహము విశేషముగ లేకనే. ఇప్పుడు దొరతనముచూచు శ్రద్ధ వహించుటచే అనేకులు జేరుచున్నారు. ఇంగ్లండులో నిర్బంధనైవక సేవకన సరమేల కలిగెను? కావలయుసంఖ్య ప్రజలనుండి రాకపోవుటచేతనేగదా? హిందూదేశమున నిర్బంధనైవక సేవకు ప్రారంభింపనపుడు, ఆంగ్లో హైదరాబాద్ లలో నెంతయంది నైవ్యమున జేరినో బిషపుగారికి తెలియునా? ఘోర్కేగారివలె, స్వపరిపాలనమునకు ప్రథమ సాధనము సామాన్య విద్యావ్యాపకమని వీరు నమ్ముచున్నారు! ఘోర్కేగారు నిర్బంధోచితప్రారంభవిద్యకు గూర్చి శాసనము గావింపవలయునని కోరినపుడు, వారి వాక్యముల నధికారవర్గమువారు త్రొసివేయలేదా? కావుననే, పరిపాలనా స్వాతంత్ర్య మెక్కుడయిన, ప్రజాభివృద్ధికి తోడ్పడునని ప్రజలు విశ్వసించుచున్నారు. ప్రాచీనకాలమున ప్రతిగ్రామము స్వపరిపాలనమునకు మూలస్థానముగ నుండెడిది. భారతీయులు గోరుసంస్కరణములు, భారతదేశమునకు నూతనములుగావు, విప్లవకరములుగావు. న్యాయసమృతమైవిరాజిల్లుచున్నవి. బిషపుగారుతిరిగియాలోచించినచో, ప్రజలయోశయములువాంఛనీయములైకాక నుసవసరములని యుద్దేశపడుచున్నది నిశ్చయము.

మైసూరు మ్యూనిసిపలుసభలు.

1915-16 సంవత్సరమున మైసూరు మ్యూనిసిపలుసంఘములగూర్చి ఆ దొరతనమువారి నివేదికము మాకార్యస్థానము జేరినది. మ్యూనిసిపలుసంఘముల సంఖ్య పూర్వమువలెనే 89 మాత్రమే

యున్నది. మైసూరుగూర్చి మూడు ప్రదేశములలో మాత్రము యాత్రాదివసతులలో తాత్కాలికముగ మ్యూనిసిపలుసంఘముల నేర్పాటుగావించిరట! ఈవద్దటిబ్రతిభురాజ్యమున నవలంబించిన బాగుండును. మ్యూనిసిపలుసంఘపరిపాలనము మైసూరులో విశేషాభివృద్ధి గాంచలేదు. 11477 రేటు పేయింగుడగా, అందులో 4804 గురు మాత్రము తమనియోజకస్వాతంత్ర్యము నుపయోగించుకొనిరట. 100 కి 42 మంది మాత్రమే తమబాధ్యతల నెరిగి యున్నారని గాన్పించుచున్నది. ఇందుకుకారణము ప్రాబుల్లస్థి సకాలములో తయారుజేయకపోవుటయే అని దొరతనమువారు చెప్పుచున్నారు. అందుచేత ఎవరు ప్రాబుల్లస్థిని ఎవరు కానిది తెలిసికొనుటకు తగిన యవకాశములు లేకపోయినవట. మ్యూనిసిపలుసభలలో నుద్యోగులు గానివారు సభలకు తప్పక హాజరగుచున్నారట గాని, యుద్యోగులు తిన్నగ హాజరగుట లేదని తెలియుచున్నది. బ్రతిభురాజ్యములో గూడ నిట్టిస్థితియే యనేక ప్రదేశముల సంభవించుచున్నది. మైసూరు యవరాజుగారి ఆక్తికి మ్యూనిసిపలు పన్ను లేదటగాని, నీటిపన్నును మాత్రము వీరుకూడ భరించవలెనట. రావలసిన బాకీలలో ఈ వత్సరమున 100 కి 76 వంతున వసూలగుట ప్రశంసించదగినదే. శ్రీరంగపట్టణమున మన్యభాగమును బాగుజేసి ఆరోగ్యవంతము జేయుటకు ప్రయత్నములు గావించబడినవి. బెంగుళూరిపత్తనమాన, మురికినీరు పోవుటకు సర్వే గావించబడుచున్నది. మొత్తముమీద మ్యూనిసిపలు పరిపాలన తృప్తికరముగ నున్నదని మైసూరు దొరతనమువారు తమ సంతసముచు చెలుపుచున్నారు. అనుద్యోగీయులు మ్యూనిసిపలు సభాకార్యములలో శ్రద్ధవహించుచున్నారు. కాని బాకీల నికను నెక్కుడు శ్రద్ధతోను చురుకుతోను వసూలు జేయవలయునని దొరతనమువారు హెచ్చరించుచున్నారు.

చిట్ల ప్రక్కలో డిప్యూటీ కమిషనరు గారు మ్యూనిసిపల్ సభలలో సర్వరాభివృద్ధి లేకపోవుట క్రిందికారణము జెప్పారు. “ఆంగ్లభాషాజ్ఞానము లేనందుచే, అనుద్యోగీయులు మ్యూనిసిపల్ పరిపాలనలో శ్రద్ధవహించుటలేదు. స్థానిక స్వపరిపాలనాదర్శములను భావములను కన్నడభాష మూలమున వ్యాపింపజేయవలెనట, స్థానిక స్వపరిపాలన మభివృద్ధిజెందదు.” ఇందువై దొరతనము వారి నివేదికమున “మ్యూనిసిపలు నియమములును, చట్టములును కన్నడభాషలోముద్రించి ప్రచురింపబడినవి. ప్రభుత్వమువారి టీ వల నంగీకరించిన మ్యూనిసిపలు పరిపాలనావిధానము నంతను, చిన్న పాత్రముగ నెల్లరకు జెలియునటుల కన్నడభాషలో ప్రచురింపబడునని వ్రాయబడినది.”

పై వాక్యములు బ్రతిభురాజ్యములోని మ్యూనిసిపలు సభలకు గూడ వర్తించుచున్నవి. సభలలో చర్చ యంతయు ఆంగ్లభాషలో జరుగుటచేతను, పరిపాలనా విధానము ఆంగ్ల భాషలో నడుపుటచేతను, స్థానికప్రభుత్వ వ్యవహారముల యందు ఆంగ్లభాషాపరిజ్ఞానములేని సభ్యులును, జనసామాన్యమును శ్రద్ధవహించుటలేదు. అందుచే ఎల్లరకు సుగ్రాహ్యమగునటుల స్థానికపరిపాలనావిధానమయినను దేశభాషలో జరిగినచో, స్థానికస్వపరిపాలనము సాఫల్యతగాంచును. బ్రతిభుప్రభుత్వమువారింద విషయమై మైసూరు ప్రభుత్వమువారి మార్గము ననుకరించి దేశభాషలో మ్యూనిసిపలు వ్యవహారము లన్నియు జరుగునటుల నుత్తరు ప్రెసగుట యవసరమని నివేదించుచున్నారు.

అనిబి నెంబుగారి నిధి

ఈవిషయముగూర్చి జూలై నెల 3 వ తేదిన ప్రచురించిన సంపాదకీయవ్యాసమున, పరిపాలక సంఘమున ఆంధ్రులు లేరనియు, ఆంధ్రుల నొక దిని నియమించుట భావ్యమనియు వ్రాసియుంటిని. దీనికి ప్రత్యుత్తరముగ శ్రీయుత గాడిచెర్ల హరి సర్వోత్తమరావుపంతులుగారు జి. సుబ్బయ్య చెట్టి గారును, ఎ. రంగనాథమొదలియారు గారును ఆంధ్రులే యని దీగ మగు నొక లేఖను వ్రాసి మాకు బంపిరి. వారి లేఖలో ఆ ప్రస్తుతవిషయము లనే కము లుండుటచేత, ఆ లేఖను ప్రచురింపలేదు.

ఆంధ్రోద్యమాదర్శములు

మొదటి ఆంధ్రహాసభయందు ఆంధ్రదేశమునందు ప్రత్యేకము వ్యవసాయ కళాశాలయు వైద్యకళాశాలయు ఇంజనీరింగు కళాశాలయు స్థాపించుట ఆంధ్రుల పురోభివృద్ధికి యవసరమని తీర్మానింపబడినపుడు దూరదృష్టి తేని నాయకులకు భయకంపములు గలిగినవి. ఇన్ని కళాశాలలను స్థాపింపమని పాలకులను గోరుట యవివేకమని కొందరు వాదించిరి. ఆంధ్రహాసభన స్థాపించి అయిదేండ్లుమాత్రమే గలిగినను నీలాపుగ గలిగిన మార్పుల పరమసంకయాత్ములకు సముతము విశ్వాసమును గలిగించగలవు. చెన్నపురిరాష్ట్ర పాలకులు వాస్తవమున వైద్యకళాశాలను ఇంజనీరింగుకళాశాలను స్థాపింపవలయునను సంకల్పమును గలిగియున్నారు. కోయంబత్తూరునందు గల వ్యవసాయ కళాశాలవంటి వ్యవసాయకళాశాలను ఆంధ్రదేశమునందు స్థాపింపవలయునని పాలకులు నిర్ణయించినటులు తెలియుచున్నది. రాజమహేంద్రవరమునందు ప్రయోనింపకళాశాల తిరిగి స్థాపింపబడినది. దత్తమండలములందొక కళాశాల స్థాపింపబడినది. ఈవిద్యాలయములన్నియును నాంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునకు ముఖ్యాంగములుగ నుండగలవు. అయిదేండ్ల కాలమునందు ఈవిషయ సాఫల్యమైనపుడు విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణము సయితము వాంఛనీయమే కాకను సాఫల్యము గాగలదు. ఆంధ్రోద్యమాంతర్గతములైన యితరాదర్శములు సాఫల్యములగుచున్నపుడు ప్రధానాదర్శమైన రాష్ట్రోద్యమము సయితము సాఫల్యముగాగలదను నమ్మక మేర్పడుచున్నది. ఆంధ్రమునందు నుహాద్యపములు విశాల దృష్టి తేనివారులకు అసాఫల్యములని తోచుచుండును. విశాల దృష్టితేనివారులకు భీతులు సాధ్యసాఫల్యములను బాటింపకను నుహాద్యరక్షాప్రార్థిత సూక్ష్మపడి మహత్వమునుబడయుదురు. ఆంధ్రరాష్ట్రవాదుల పరమాధ్యక్షును మరుసకు పాటుపడిన రాష్ట్రోద్యమము నవికాలమున ఫలవంతము గాగలదు.

దసరా సంఘము

బందరు

1916 వ సం. డిసెంబరు

బందరు దసరాసంఘ కార్యకర్త యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:- నలనామసంవత్సర ఆశ్వయుజ శుద్ధ అష్టమి, నవమి దినములలో బందరు దసరా సంఘమువారు మామూలు ప్రకారము దసరా మహోత్సవములను జరిపిరి. అక్రిందటి సంవత్సరమునందు ఎక్కువమంది వస్త్రాలును, విద్యార్థిచిట్టలును వచ్చి తమ విద్యార్థిశాలలను ప్రదర్శించిరి. శ్రీమంతు రాజా యోగ్గెడ్డ అంకితు ప్రసాద్ బహుమత్, చల్లపల్లి కమలాకర రాజాగార్లు రెండుగోజులును ప్రదర్శనములకు విచ్చేసి దసరా సంఘమువారికి ఆశ్చర్య ప్రకృత్యాహు కలుగజేయుటయే గాక సంఘమువారు చేయుచున్న పనికి తమ సంతసమును వెల్లెచ్చి కృతజ్ఞతను పాత్రులయిరి. శ్రీ రాజాగారి సానుభూతిని సంపాదించ గలిగినందులకు దసరా సంఘమువారు గర్వపడుచున్నారు. ప్రదర్శనముల రెండుగోజులును ఆశ్చర్యంతో నమ్ముచు గురియుటచే కొంత యాటంకము గలిగినది. సంఘమునకు నలయంతర సామ్య చేహాసందుకు చింతిల్లుచున్నాడు. పట్టణములోని కాలవంటి చెత్తను పట్టు రాజాలనందులకు గూడ వారివిచారమును వెల్లెచ్చుచున్నాడు.

ఈ సంవత్సరమున మొత్తము వసూలు రు 857-6-0 మొత్తం ఖర్చు 853-13-3 గాక నిలువ రు 3-3-9 ఇదిగాక ప్రదర్శనములలో గొంపొందిన విద్యార్థుల బహుమతులన్నియు ఇంకను ఇచ్చివలసియున్నది. అందుకు కావలసిన పోషక శేనందున వారిబహుమతులు గాడిపు దసరా మహోత్సవ

సందర్భమున నొసగుటకు తీర్మానింపబడినది. తొలగింపలేని కారణములచేత పతకములను, ఇతరబహుమానములను సంవత్సరము ఆపియుంచినందులకు మావిద్యార్థి సోదరులు మమ్ముల మన్నింప వేడుచున్నాము. సంఘమువారంత ప్రయత్నము చేసినను జయముగానియు మార్గములు గనుపడక పోవుటచే యిట్టి ప్రాధాన చేయవలసి వచ్చినది.

ఈసంవత్సరము ప్రదర్శనమునకు వచ్చిన వస్త్రాచులలో ముఖ్యులు: ప్రొద్దుటూరు బాబా ఫైర్ మాక్, ఫత్తుకాన్సిక్, ఈమి. అశీక్, హుస్సయ్య, వెంకటస్వామి, అహమ్మద్ ఖాన్, వెంకటేశుడు, భూషి, అప్పలస్వామి, లక్ష్మయ్య మొదలగువారు. వీరికందరికినీ దసరా సంఘమువారు, వారికితోచిన కొన్ని రూపకమును బహుమతుల మెసగి పంపి యున్నాడు.

విద్యార్థులు దస్తీలు.

- (1) కొండేపల్లి సుబ్బారావు (2) మలికెట్టి కృష్ణారావు, బాపట్ల. (3) కోటంరాజు అప్పారావు, బెజవాడ (4) కావూరినరసింహారావు, బెజవాడ (5) బి. కృరంగశాయి, యేలూరు (6) వై. రామమూర్తి, యేలూరు (7) జి. నాగభూషణం, యేలూరు, (8) యం. కోటేశ్వరరావు (9) డి. సుబ్బారావు (10) కోటేశ్వరరావు. (11) టి. జయరామరావు. (12) యం. వెంకటేశ్వరరావు. (13) వి. రామారావు (14) సి. లక్ష్మీ నరసింహం.

ఈవిద్యార్థులందరును తమ మల్లవిద్యా కౌశలమును గనుపరచిరికాని ఎవరును ఎవరిమీదను గెలుపునొందలేదు. అయినను విద్యార్థులలో మల్లవిద్యను వ్యాపింపజేయుట దసరా సంఘమువారి ఉద్దేశములలో మొకటిగనుక యీవిద్యార్థుల కందరికినీ వెండిపతకములు బహుమాన మీయబడును.

బలిచెడుగుడు.

ఆంధ్ర జాతీయ కలాశాల విద్యార్థులకును, బందరు కమ్మ విద్యార్థి వనతి గృహములోనివారికినీ ఈ యాట బరిగినది. జాతీయ కళాశాల విద్యార్థులు జయమొందిరి.

బతుమతి:- వెండి విగ్రహ మొకటి చేయించి మూడు సంవత్సరములు వరుసగ గొంపొందినవారి కిచ్చుటకును, ప్రతి సంవత్సరము ఏవరు గొంపొందిన వారివద్ద నంచుకొనవచ్చును తీర్మానింపబడినది.

ఈరపంపెము.

- (1) వడ్లమూడి రామమూర్తి, జాతీయ కళాశాల, బందరు బంగారు పతకము.

- (2) యజ్. యజ్. వెంకటేశ్వర్లు - హైస్కూలు, బెజవాడ రజితపతకము.

మైలుపరుగు.

- (1) మలికెట్టికృష్ణారావు-హైస్కూలు, బాపట్ల; రజిత పతకము (2) వాడపురుషోత్తం - నోబిల్ కాలేజీ బందరు రు 3-0-0.

1/2 మైలుపరుగు.

- (1) వడ్లమూడి నారాయణరావు, హిందూ హైస్కూలు, బందరు రు 3-0-0. (2) పర్యవశేని బ్రహ్మచర్యకలాశాల, బందరు రు 2-0-0.

దూరముగుముకుట.

- (1) యం. సీతారామయ్య, బందరు 4-0-0. (2) వై. రామమూర్తి, ఏలూరు 3-0-0.

గోసెనంతులలోపరుగు.

దుర్గి గాల వెంటకునుబోరావు, ఏలూరు; రజితపతకము.

గుర్రపురంపెము.

శీలం శ్రీనివాసరావు, కలాశాల, బందరు; బంగారు పతకము.

త్రాడులాగుట.

బందరు బిచ్చుపోటీను రు 6-0-0.

దసరా సంఘమువారి ప్రాధాన సంగీకరించి బందరు, బుచ్చిపట్టణం కంపెనీ, ఇండియన్ డ్రెస్ టో, రాయల్ హిందు, రామమోహన్ కంపెనీల వారును, గుంటూరునుండి ప్రత్యేకము ఇంబుకొరెన్ వచ్చిన సీనియర్ హిందూథియేటర్ వారును నాటకప్రదర్శనముల గావించిరి. అందువలన వచ్చిన సామ్య భువ్యులను మిగిలినది. జాతీయకళాశాలవారి కొనగ బడినను, ఈ నాటకసంఘముల వారికి కృతజ్ఞతను వెలుపుచున్నాము.

మర్కంతులు బాంకి. - కీర్తి శేఖరుడు శేషు కేంపు శైలుగారి స్థానమున హిందూదేశపు మర్కంతులు బాంకికి డైరెక్టుగా కాబట్టి ప్రభువుగారు నియమింపబడిరి.

Behar

Recruiting Board.
To Enlist for Combatants and Non-Combatants
A BEHAR MEETING.

BANKIPORE, July 24. An important conference was held to-day when the Provincial Recruitment Board for Bihar and Orissa met to discuss the measures to be taken to encourage recruitment of combatants and non-combatants in the Province. The Chief of Sonapore, the Maharaj of Dumraon, Sir Ali Imam, the Hon'ble Ahmed Howain, Maharaja of Gadhaur the Hon'ble Dr. Campbell, Commissioners of divisions, Captain Wills, Divisional Recruiting Officer Lucknow and the Chief Secretary to the Government attended the meeting. The Hon'ble Mr. Maude presided and the Hon'ble Mr. Hammad acted as Secretary. The Lieutenant Governor who opened the proceedings delivered a speech in which he welcomed the Board and laid stress on the fact that the recruiting board would be a powerful factor in enabling the province to do its share towards terminating the war. The districts of Saran and Sahabad had already contributed some combatants, while 9000 noncombatants had gone from Ranchi and Santal Parganah. 7000 labourers had also gone from these districts. There were various recruiting agencies at work in the Province, the Railways supply and transport for work on the railways in wolfram mines in Burma and on the forests and surveys in Burma whose activities needed co-ordination. It was also necessary to remember that the field of recruitment should be mapped out so that there might be no overlapping and no interference with the pressing demands for labour in those industries, which were directly connected with the war as the coal and mica mines. There was every need for organisation. Other provinces which had supplied large numbers of soldiers in the past were now beginning to feel the stress and hence the Government of India had asked that every effort might be made in Behar and Orissa to supply some 10,000 combatants and 24,000 non-combatants in the course of the year. The task of the board would be to decide the various quotas to be contributed from the various Districts and generally to encourage and stimulate recruitment.

His honour then left the meeting to its deliberation.

At the discussion that ensued the various terms offered to recruits were examined. It is understood that Districts and sub-divisional committees will be formed and that recruiting parties will be sent to districts where likely combatant recruits are available, there being chiefly Rajput Mohamedans for infantry regiments and Ahirs as horse drivers. Apart from the combatants bullock drivers, ekka drivers, bearers for the army, bearer corps, sweepers, syces, Mochies, Maistries, etc. are required in large numbers. Every month a thousand ordinary labourers will also be required. The rates of pay offered are liberal being at present Rs. 15 a month with Rs. 5 batta as overseas allowance. It was announced that to any person that brought in 100 combatants would be given the post of Jamadars by the Civil authorities.

As the divisions of Patna and Tirhut were in former days rich sources of recruitment for the Indian army it is hoped that there will be a prompt response to his Honour's appeal.

Punjab

Old Punjab Muslim League.
Supports Lord Hardinge.

LAHORE, July 24. The Hon'ble Mian Muhammad Shahi, Secretary, old Punjab Muslim League has sent the following cablegram to the Prime Minister, London:-The Punjab Muslim League protest against the Mesopotamia Commission's attack on Lord Hardinge in whom the Muslims of the Punjab continue to have complete confidence.

Latest Telegrams.

[REUTER.]

UNCORRECTED.

LONDON, July 24. The House of Commons adopted the vote of credit.

Mr. Bonar Law announced in the Commons that hitherto there were ninety-five acceptances of invitation to attend Irish Convention. The number of labour representatives had been increased from five to seven nominals of Government included Lords Bunaraven Desert, Granard and Macdonnell; Sir H. Plunkett, Sir William Goulding and Sir Crawford McCullagh.

British communiques says we made four successful raids eastward and northeastward of Ypres. The enemy raiders entered our trenches eastwards of Laventie but were driven out. Another party succeeded in raiding a gap westward of Givenchy Lez.

LABASSEE - Our aeroplanes continued successfully to Co-operate with artillery and raiding Equadrone dropped four tons of bombs on enemy's aerodromes depots and railway junctions.

They encountered fewer German aeroplanes. We brought down three enemy machines and drove three others down. None of our is missing.

The French communiques says Tuesday morning we vigorously counter-attacked the enemy who since hard fighting on 22nd instant had occupied our first line trenches on casemates and California plateaux. The attack was carried out with extraordinary dash and gane brilliant results inspite of desperate defence. Our soldiers recapturing whole of lost ground on California plateau except a small work which had been completely destroyed in northwest salient and which both sides had abandoned.

We threw out the enemy on Casemates Plateau from all elements he held and even advanced our line at several points. German counter-attacks were again launched against the reconquered trenches but were wholly unsuccessful artillery duel was very active in champagne and on left of Meuse.

విరోధామహాసంగ్రహము

బ్రిటిషువారు పిరల యుద్ధమునకు భనముకోరుట-ఉదారుల విమర్శ.

(౧)

జర్జనులు టూల్స్ పోలును వశపరుచుకొనుట

(౨)

రష్యాసేనలుకొన్ని తొలమును గోల్పోవుట.

(౩)

శత్రువుల క్రొత్తతంత్రములు-గుండ్ల రాయబారము.

(౪)

హార్డింజి ప్రభువు-ఆగాభానుగారి ప్రశంస.

(రైటరు ఏ.జె.సి.)

ఇంగ్లండు

హిందూదేశము - హార్డింజి ప్రభువుగారు.

లండను, జూలై 23:— ఆగాభానుగారు మెకపాటా మియా నివేదనమును గూర్చి హార్డింజి ప్రభువుగారి పత్రికను వాదించుచు టైమ్సుపత్రికాకక్షిచుకు లేఖను వ్రాసిరి. అందు వారిటులుదహరించిరి: పాన్ల మెంటు సభలలో నెద్దానియం దైనవిప్లవోక్త-భారతీయుడైన సుండిన, అతనిమతమేదైనను మెకపాటామియా నివేదిక చర్యసందర్భమున హైందువులంద రెంలేయాతురతతో, ఎంత ఏకీభావముతో హార్డింజి ప్రభువు గారి యెడల అనురాగమును జూపుచున్నారో తెలియబరచి కొన్నిపత్రికలలో తెలిపితమగు నతనివీధి స్థాపించిన శేర ములనన్నిటి బహిరంగించి యుండును.

“ అన్ని విధములగు ఆలోచనలుగలిగియున్నట్టి నాకే యుండు హార్డింజి ప్రభువుగారు కేవలము ఆస్యా యముగను, కృత్జ్ఞతా పూర్వకముగ ను విచారించి బడిరని నమ్ముచున్నాను. వారితరఫున నే నీ లేఖను వ్రాయు వలసినదైనను, యుద్ధసమయమునను, కాంతి సమయమునను గూడ హార్డింజి ప్రభువుగారు హిందూదేశమున చేసినపని యంతయు సొక్క మునుగ వివర్ణింప బడవలయునే గాని, మెకపాటామియాలో నెక్కడో వైదికయేర్పాటులం దిం చుక యనుమత జూపిన యావంత చర్యలుబట్టి వారి చరితమును వివర్ణింప దగదు. ఈ నివేదికమువలన హార్డింజి ప్రభువుగారి యెడల హిందూదేశమునకు గల దయా కృతజ్ఞతభక్తి లావం తయు తగ్గినవవు. హిందూదేశ వైదిక సంగ్రహ విషయమున ననేక వత్సరములనుండియు దొరతనమువారవలంబించినతప్పుకు కార్యక్రమమున నీ మెకపాటామియా యపజయ మెంతయు స్వాభావికము. ఆయపజయము వారి యే విధముననైనను తప్పి పోజాలదు. సంగతి గమనాచరముల బాగుగ దెలియునంత దెల్లు బర్మనీతో యుద్ధము తప్పక గలుగునను సంగతిని పదియేండ్ల నుండియు యెరింగియే యున్నాను. అయినను అట్టి విపద్ధ శోషముగాకము వీలగునంతవరకును భారతీయ వైద్యము లభిస్తున్న చేయబడలేదు. అయిరప్పటికిని ప్రాపంచిక విషయ స్థితి సందర్భమున హార్డింజి ప్రభువుగారు క్రమముగ భార తీయుల గభీర రాజభక్తియెడల విశేష విశ్వాస ముంచెయి, హిందూదేశములో తిరుగుబాటుల ప్రేరేపించుటకు బర్మ నులచేయు ప్రయత్నములనది గర్హించుచున్నదనియు బాగుగ విశ్వసించి హైందవ పక్షాలములందలి యుత్తముకు వారి పరాసుదేశమున కంపెను. ఆ పక్షాలములు తగిన సమ యమున పరాసుదేశమున కేగి కేరీయ రక్షణార్థము ప్రయత్న సహాయ మొనర్చినది.

ఏరంగమున గాని సహాయము కావలయునని బ్రిటిషు అధికారులు కోరినప్పటికిని పెంటనేవలయునన్న పక్షాలములూ యారంగముల కంపెనుచుండెడివి. హార్డింజి ప్రభువుగారు తమ వైదిక మంత్రులవలహామీదను మంచి యనుభవముగల అధికారాధిప్రాయము మీదను ఆధారపడిరి. హిందూదేశము నుండి సహాయము కాలయినని పలువిధముల పలుతావుల నుండి గోరజుచున్న సమయమున హిందూదేశమునందు మిగి తిన వైదిక గణపదాయములతో నతను మెకపాటామియా యుద్ధమును విజయవంతముగ సంతము చేయులేకండెను. హార్డిం జి ప్రభువుగారి రాజనాయకు బాల్కుగారు తంకించుటకు నుట కతని భావతీతములంకలును క్షుభించుచున్నాను.

రొట్టిధరలు-నవ్వుము.

దొరతనమువారు భరించుట.

లండన్, జూలై 24:— రొట్టిలో నాల్గవంతును 9 పెన్సుల చొ॥ విక్రయించుటచే కలిగిన నవ్వుమును రోజొధి పతులు భరించెదరని కామన్సుసభలో టూల్స్ పూర్తిగాఁకి ప్రత్యు త్తరసందర్భమున బోనెడ్డాగారు తెలియజేసిరి.

4-వ యుద్ధ వార్షికోత్సవము

లండన్, జూలై 24:— 4-వ యుద్ధవార్షికోత్సవము నాడు ప్రార్థనలు జరుగును. సార్వభౌముడు సతీతమేచునై ప్రార్థన కరుదెంచెదరు.

6500 లక్షల ఋణమును మేసకాగారు వలదనుట

లండను, జూలై 24:— నేటి మధ్యాహ్నము యుద్ధవ్య యము నిమిత్తము 6500 లక్షల పానులు ఋణమీయవని బోనెడ్డాగారికి దిగినది. యుద్ధ మారంభమైనదిమొదలు ఇంత గొప్ప ఋణమును నేయలేదు. ఈ ఋణముతో నేటికిఁకి మొత్తము 52900 లక్షల పానుల ఋణమున్నది. ఉదాహరణ స్వరూపులగు మేసకాగారు యంతఃఋణమీయగూడదని ప్రతి పాదించెదరు. ఇట్టిచ్చినచో కృతార్థమును పన్నుసనియు ఇంతవరకు లేదనియు మేసకాగారు వాదము నొప్పుచున్నా ను. హైందవులకే గారు లండను నగరమునకు తిరిగివచ్చిరి.

పర్తక సరకులను ప్రభుత్వమువారు

వశపరుచుకొనుట.

వర్తమానమున వర్తక సరకులను ప్రభుత్వమువారే తమ ప్యాధీనములో నుంచుకొనిరి. కాని అదంతయు ఫలింప లేదని లండను వర్తక వాణిజ్యసంఘమువారు నడివిరని లండన్ టైమ్సుపత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఫరలను తగ్గించుట యందు గాని, ఎక్కువ సరఫరాను జేయటమందుగాని ప్రభుత్వమువారు విఫలమైరి. అక్కడను దొరతనమువారు వర్తకమున ప్రవేశించగూడదని వ్యక్తీకరించుచున్నాను.

చచ్చిలుగారు డండియెన్నికలయందు

ప్రయత్నించ గూడదని ఆక్షేపించుట.

లండన్, జూలై 24:— మందుగుండు సామానుల సం త్రిగ నుండుటచే చచ్చిలుగారు డండిప్రజల ప్రతినిధిగ నెన్ను కొనబడుటకు వరల ప్రయత్నించగూడదని కార్యక్రమ సాతి యగు నెలియన్సుగారు ఆక్షేపించుచున్నాను.

విదేశములకుబోవు పదవలమీద హిందూదేశపు

తప్పాలు పోవుట

లండను జూలై 24:— శత్రువులు తమ యంత్రణాము లచే ఈ క్రింది బంగీలును సముద్రపు పాలు గావించిరి. లండనుకు వరాజానిమిల్లము చేరిన తేదీలు ఈ క్రిందమున్దిత ములు:— సలానికా దేశము (జూన్ 29 జూలై 4) ఈ జిప్రు వైస్యము (జూలై 8-8.) మెకపాటామియా (జూలై 8-19) మూర్సు ఆఫ్రికా సేనలు:— (జూలై 8-17) మూర్సు, ఈజిప్టు (జూలై 17-18) ఇండియా, సింహళము, సెసిల్స్ ఏజెంట్, బ్రిటిషుసేనా లీబ్టాను. బ్రిటిషుసేనా ఆఫ్రికా బ్యాంజిదాల్ (జూలై 4-18) జిబ్రాల్టరు, (జూలై 12-23

విప్లాండు స్వపరిపాలక సంఘము.

ఓ.బ్రియన్ గారు బోక్యము కలుగజేసి కొనబడుట.

లండను, జూలై 23:— విప్లాండు స్వపరిపాలక సంఘ మునందు ఈవిషయమును గురించి బోక్యమును కలుగజేసి కొ నుటలేదని ఓ.బ్రియన్ గారు తెలియజేసిరి. అక్కడను తిరుగ యోచించవలయు నని లాయిడు జార్జిగారు ఓ.బ్రియన్ గారి కొకలేఖ నంపిరి. కాని విప్లాండు దక్షిణ భాగమునను స్వా తంత్ర్య జాతీయవాదుల నాయకుడగు ఓ.బ్రియన్ గారు తాను బోక్యము కలుగజేసికొన నిచ్చుగింప లేదని విప్లాండు స్వపరిపా లక సంఘము విప్లాండులో నున్న ప్రత్యేకిత సభవారు పూరిం చినాలో ప్రజల కొందరికిని సమ్యక్తముగ నుండుననియు ఇట్లు జేయటచే ప్రజాప్రభుత్వవాదులు నిష్పక్షపాతముగ పరి వర్ణించగల రనియు వ్యక్తీకరించిరి.

జాతీయ యుద్ధాధిప్రాయసంఘమువారు

అన్ని జాతులవారిని యుద్ధవిషయములయందు పరి పూర్ణపండితులుగ జేయటకు జాతీయ యుద్ధాధిప్రాయసంఘ మొకటి నెలకొల్పబడినది. లాయిడు జార్జి, ఆస్క్విత్తు బోనె డ్డాగారి సంగఘమున సభ్యులుగ జేరిరి. ఆగష్టు 4 వ తేదీన క్వియ చలాతమున లాయిడు జార్జి గారి విషయమును ప్రవేశపెట్టినారు.

వ్యయభివృద్ధి

బోనెడ్డాగారి వివరములు.

లండను, జూలై 24:— 65 కోట్ల పాన్ల సాము నడిపి య్యవలసి యున్నదని ప్రజలసభవారికి తెలియజేయుచు బోనె డ్డాగారిటులు బలికిరి. సాధారణముగా మొత్తము లెక్కలలో జేసికొనిన ఋణము మొత్తముకంటె దినమునకు 10 లక్షల చొ ప్పున కధికమగుచున్నది. క్రిందటి సంవత్సరములో దినమునకు 54,11,000 ల పానుల చొప్పున క్యమును మదింపుజేయ బడెను. క్రిందటి సంవత్సరములో 112 కోట్లలకు దినము 1.2 57,95,000 ల చొప్పున క్యముచున్నది. ఈ క్రింది సుంకముల లో క్యము కధికమగుచున్నది. వైదికవర్గము, నావికావర్గము వందుగుండు సామగ్రి వీనిక్రింద ప్రతిదినమును 5 లక్షలు అధిక క్యము నుగుచున్నది. మిత్రమండలివారికిని వలసరాజ్యముల వారికిని ఇచ్చుఋణమునకు ప్రతిదినమును 5 లక్షలు అధికక్యము మగుచున్నది. అమెరికా లిగింప సహాయ మొనరించుచున్నా ను. మనము మిత్రమండలివారి కే నువలసినదప్పునున్న ఋణము మాత్రము పెంపనునే యుంచుట మిక్కిలి యాభావగముగు గలిగించు చున్నది. ఇదివరలో నెల్ల మిత్రమండలి వారందఱు నొక్కజేమే యనియు వారందఱి క్రిందను వెచ్చించు సాము మనక్రిందనే వెచ్చించుట బున్నదనియు మనము భావించి యిమి. మనము వహించిన భారము నుహస్తమైనది. అదియు మన స్వాధీనత్యాయనకును, మనభాషిము కొంతమయ మాత్రమే యుద్ధ మొనర్చలేదనుటదను ప్రజలసాక్షిగ నున్నది. అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు కూడ యీ భావముతోడనే యుద్ధ మున ప్రవేశించుకొంతయు తృప్తికరము. మిత్రమండలి వారికి అన్ని విధములగు సరఫరాలకును వలయు సాముగకును, వస్తు సంపదకును అమెరికా నాణెమీద నాధారపడ వచ్చును. ఇప్పటికి మిత్రమండలివారికిని వలసదేశములకు నిచ్చిన ఋణ ముల మొత్తము 102 కోట్ల 50 లక్షల పానులు. ఇందు వలస దేశముల కిచ్చినది. 14 కోట్ల 60 లక్షలు మాత్రమే క్యము కధిక మగుట కింకొక కారణము గలదు. హిందూదేశమునుండి ఇన్ని వైద్యములు వచ్చుననియు, వారికింత యెక్కువకు జీతముల నీయవలసి యుండుననియు మదింపులో లెక్కజేసి యుండ లేదు. విమానముల భిన్ననూప అధికమయ్యెను. మిత్రమండలి వారి కిచ్చినది కాకను, తిరిగి ఇచ్చినేమును క్యముముల నిమిత్తము వెచ్చించుననియు కాకను దినమునకు 5 లక్షల పాను లధిక క్యముమగుచున్నది. మదింపులో చేయబడిన లెక్కలను విశేషముగ మినినిపోయిన క్య యము మిత్ర మండలి వారి కిచ్చిన ఋణము. యుద్ధా రం ధ ము నుండియు నిప్పటి కేయబడిన ఋణము మొత్తము 529 కోట్ల 20 లక్షల పానులు ఇప్పుడు ప్రపంచమంతటిలో నత్యాధిక వస్తు సంపదలుగల దేశము మన పక్షమునకువచ్చెను గనుక సాము చాలవండు వలస మనము నయించలేకపోవరము.

లండన్, జూలై 24:— (బల్బు)ను హార్డింగు వరము పదవి నొందిన ప్రకటించబడినది.

ప్రశ్న

శత్రుల నూతన తంత్రములు

లండన్, జూలై 23:—పరాసు ప్రధాన కార్యాలయ మునకున్న తెలుగు గారి విశేషము డిల్లీల తంత్ర నిర్మాణము ను, సాధారణముగ ముట్టడింపబడిన వైద్యములు వెనుకటి వైద్యములనుండి విడదవ చేయబడుటవలన వెనుకవారితో వారికిమియు యుద్ధ ప్రత్యుత్తరముల నడపు అవకాశము చేశండుట మాచి జ్యోతిషమును త్రొత్తగా కొన్ని సాంకేతిక పుస్తకములు వస్తువులను పరిశోధించుచున్నార. ఆవిష్కరణలు కందకక్షిరంకుల నుండి 500 గజముల దూరముపోవును. అటుల బోవుటలో ముట్టడి చేయబడిన ప్రశ్న పంక్తికిని వెనుకనుండు పక్షాలములకును సాంకేతికముగ సమాచారము లెన్నోవ్యయముగ గ్రహింప నరకాశము గలుగు చుండును. అసహాయముననే ప్రేమితులగుట నుపయోగించువారల కద్ద నుండి 1800 గజముల మేరవరకు గుండ్లు సేల్పుచును. అందుమాలమున ప్రశ్న పంక్తినుండి వెల్లడియగు, రెజిమెంటు వారి యుద్ధపుల ఫిరంగిదళములయొక్కయు బ్రిగేడు దళములయొక్కయు ప్రధాన కార్యాలయములకు సాంకేతికముగ ననుపగలుగు తెర చేపడును. ఇట్టి బాంబులు ఫలానస్థలమున పడవలయును ఇవివరే నిశ్చయింపబడుట వలన అట్టి బాంబు ప్రయోగముల వలన నష్టములు విశేషముగ గలుగుతుండును.

శత్రులు సాధారణముగ మరయొక తంత్రము జేయుచున్నారు. తమస్థలముల వారు సాగచేతున కనబడకుండ గమ్మి జేయుదురు. ఇటీవల సంగ్రహింపబడిన యుద్ధపుల కొకటి శత్రుఫిరంగి దళముల కీ క్రిందిసమాచారమును తెలుపుచున్నది. ఒకానొక ఫిరంగిదళమువారి నన్నికర్షణము గురిపించి బహుశపును అసంఖ్యాకములగు పొగకుండలు ఫిరంగిదళముల కడ కంపజనును. ఒకవిమానపు సంఖ్యల ప్రమాదంబు ఈ కుండలు ఫిరంగిదళములకు పార్శ్వములనుంచుచును. వానినుండికమ్మి పొగ అదళముల గమ్మిపుచ్చు గలదు. ఈపొగవలన వాయువలన ముహూలముగ నున్నయెడల కందకములను, మరొకన్ని ముఖ్యస్థలములను గూడ గమ్మిపుచ్చుచున్నను. మనవడికంటె నధికముగ శత్రులు "గాను" గుండ్ల కమ్మిచు ప్రాధాన్యము కొనుగచున్నారు. వానినుపయోగించుటకు ప్రత్యేకముగ కమ్మిచేయబడిన ఉద్యోగస్థులు అగినంత ఫిరంగిదళముల నకుపరిమోగింప బడుచున్నారు.

లండన్, జూలై 23:— ఏవియేషన్లకు దక్షిణ భాగమున మేము విజయములముగ యవస్థాంశముల జరిపితిమి. కొలది నష్టముతో మాయుద్దేశముల ప్రకారము కార్యవివరణము గావించుకొంటిమి. గోకి ఎక్కువమంది ఖైదీలను బట్టి కొంటిమి. హార్విను కోరునకు దక్షిణదిశను, బుల్లికోరు హార్వి దిశల సమాపములను దాడుల గలిసి బాంబుల వైచితిమి. లాంబార్డు వైపునకు, లూసునకు దక్షిణ భాగమున చేయబడిన శత్రుదాడుల మేము తీరిక వైచితిమి.

14 శత్రువిమానములు నేలగుంబుట

9 ద్విజాతవిమానములు కనబడుటలేదు.

లండన్, జూలై 24:— జనరలు హేగుగారు నేటి రాత్రి ఇట్లు ప్రకటించి:— ఏవియేషన్ దక్షిణముగ నేటి యుద్ధమున మా వైమానికులు యొమ్మిదన్ని 600 గజముల కరకు ప్యాపించిన శత్రుస్థానములలో చొరబడిరి. శత్రువుల కపార నష్టములను గలిగించితిమి. చాల నష్టమును పొందునట్లు జేసితిమి. ట్రాన్స్వెర్సు తూర్పుగ శత్రువులు నిట్టయిన సాలము నొకదానిని తమ వశములో నుంచుకొనిరి. దీనిపై మా వైమానికులు జయశంకరుగు దాడిని నచ్చిరి. చిరీకుకు వాయవ్యమున శత్రువులు మా నేలను ముట్టడించ వారిని పరాజయముగ జేసితిమి. నిర్మికోజున పగలంతయు విమానములతో పోరు జరుగుచునేయుండె. వాతావరణము అనుకూలముగ నుండుటచే మా వైమానికుల శత్రుత్వదళముల సాయముచే జయకరముగ పోరిరి. శత్రువుల యుద్ధవాయులవారను, విమాన కాలలనైన, ముందుకొట్టినాడిన మాకు టన్నుల బాంబులను బరపి విశేషనష్టముగ కలుగ జేసిరి. 14 శత్రువిమానములను నేలగుంబుటము. ఇంధాండునలేని దొమ్మిదేని చురలిపోవుచున్న విమానముకటి ఈ 14 విమానములలో చేరియున్నది. మా విమానములు 9 కాన్పించుటలేదు.

మిత్రమండలివారి సమావేశము

బ్రిటిషు ప్రధానమంత్రిగారు హాజరుట

పారిస్, జూలై 24:—లాయిదు జార్జి, ఎం. ఎం. రిబబు. రిటెయిరుగాల్గిటట కొన్ని కమిషన్లు గురించి ముచ్చటించుచున్నారు.

రిమ్ముపై 850 మెల్లులు పడుట

లండన్, జూలై 24:—పరాసువారు నేటిరాత్రి ఇట్లు ప్రకటించిరి:—హార్విను క్రాయము ప్రాంతములందు శత్రువులు మాస్థానములను నిరంతరము అతివారుణముగ ముట్టడించుచునే యున్నారు. ముఖ్యముగ నియాలిపోర్వా పీఠ భూమిదగ్గర శత్రువులు అతిభయంకరముగ మాస్థానములను తగులబెట్టుచున్నారు. పదాతు లెచటను పోరుటయే లేదు. రిమ్ముపై నేడుశత్రువులు 850 మెల్లులనుకురిపించిరి. సాంపేను లో మాంటు కార్వీయుకు వాయవ్యముగ జర్మనులు మా నేలపై తలపడిరి. కాని పూర్తిగ వెనుకకు వారిని పొగదొలికితిమి. శత్రువుల స్థానములపై మాశక్తివృద్ధిదళములు అగ్ని బ్యాల్లల బరపిని. మారకవిలియన్సులో జర్మనులు చాల దూర మేగు ఫిరంగులను ప్రయోగించి మెల్లులను కురిపించిరి. కాని మాకు నష్ట మేమియు వాటిల్లలేదు. ఇంతయు నాకాపీ తుర్రముగ జరిగినది. చాటుసాలిన్నదగ్గర నున్న కర్మాలయములపై అగ్ని బ్యాల్లలను బరపి ప్రతిక్రియల గావించితిమి.

జనరలు హేగుగారి సమాచారము

లండన్, జూలై 24:— హార్వికోర్పునకు పడమర గను, టెన్సెల్లినుకు తూర్పుగను, హార్వి దిశకు పడమరగను జయవంతముగ దాడి నల్పితిమిని జనరలు హేగుగారు నేటి యధ్యాహ్నము ప్రకటించిరి.

పరాసువారి విజయము.

లండన్, జూలై 23:— ట్రెయిన్లెయొ నాయికి వాయవ్యదిశను శత్రులు రాత్రంతయు తీవ్రముగ ముట్టడించిరి. మాపంక్తులను జేరుటకు శత్రు లానర్విన్ రెండు ప్రయత్నములు విఫలములు చేయబడెను. సాంకోరు వైపున మా వైద్యముల నెదిరించుచుండిన శత్రుదళములను మా ఫిరంగిదళములు వారి కందకముల కడకు తోమివైచెను. శత్రువుల విశేషనష్టము గలిగెను. కెన్సెల్లినుకులకు మధ్యశత్రువులు మా వైద్యముల నెదిరించిరి. కాని కార్యము తేరుదెను. క్రమొనరెడుట కాల్చి హార్వియా పీఠభూమిలందలి ముఖ్యప్రదేశములలో ఫిరంగి యుద్ధము దారుణముగ జరిగెను.

దుప్పా

టూర్నపులు బర్జనుల నశయగుట.

రషియాలో విషమస్థితి

లండన్, జూలై 24:— టూర్నపులు బర్జనుల కశ మైనదని రూటరుగారికి తెలియవచ్చిరి. రషియాలో స్థితిగతులు తారుమారుగ నున్నవి. వైనిక కార్మిక వైకుల ప్రతినిధుల సభవారు ప్రభుత్వమువారికి సర్వాధికారము సొంకుట ఎల్ల కునకును సమ్యక్ముగ నున్నది. నెట్రోగ్రాడులో అరాజకము గ ప్రవర్తించు దుష్టులందరిని కఠినముగ మందలించెదదని ప్రబలను కొనుచున్నారు. అన్నిటికంటె చును ముఖ్యముగ రణరంగమున జరుగుచున్న జాగ్రత్తమును కెరక స్కీ-గారు ఆపు జేయగలరాదుని చును మోచించవలెను. లేనిచో రషియాకు ప్రమాదము ఘట్టింను.

రషియనుల ముట్టుములు ప్రతిహతముగట.

లండన్, జూలై 24:— జర్మనుప్రతికల్పి ప్రకటించుచున్నది:— దినినిసుకు దక్షిణమున రషియనుల ముట్టుములు కల్గిమామెను. క్రేవోద్గర్గ రషియనులు మాస్థానములలో చొరబడిరి. కాని ప్రతి ముద్దును నొనర్చి రెండుప్రదేశములనుండి కప్ప కల్పిగ్రహోట్టునుండి రషియనులను తరిమివేసితిమి సీరెత్తుకు దక్షిణముగ మేము ప్రతియధ్యములను నల్పి విజృంభించి ముందులేగితిమి. రషియనులు కాశ్చేతియను వైపు నకు తిరోగమనము గావించిరి. టూర్నపులు పడమరగ నున్న కొండలను మేము స్వాధీనము జేసికొంటిమి. గోస్టిక్, ఆస్ట్రోయి ను ప దా రి ని దా టి తి మి. సీప్టరు న కడ్డగ ముంచుటకు ప్రారంభించితిమి. ఇకప దానికి దక్షిణమున రషియనులు చాలపట్టుదలతోపొర మమ్ము నెదిరించిరి. కాశ్చేతియను కొండలనుండి పుట్టువరకును రషియనులు అతితీవ్రముగ పోరు దొడంగిరి. సీరెత్తు క్రింది భాగవంతు ఫిరంగుల లతితీవ్రముగల ఫోషించుట జూడ గొప్ప యుద్ధములు జరుగ వచ్చునని నూచనలు కాన్పించుచున్నవి.

సిటిబాహ్యమైనట్టియు నిలుకడలేనట్టి

రషియను సైన్యములు.

రషియను అధికారుల వాయువాద్యట్లు ప్రకటించుచున్నది:— నిల్పావై పునమేము ముట్టడించితిమి. క్రేవోద్గర్గ ముట్టుప్రక్కల శత్రుస్థానములలో రెండుమైళ్ళకరకు చొరబడితిమి. నేముమందని బంపిలుగ జేసితిమి నీతిబాహ్యమైనట్టియు ఫిరచి త్రతలేని కొన్ని రషియా సయ్యములవలన ముందు విజయము చేయూట యనుభవము. మా ఉద్యోగస్థులలో అనేకమంది మడిసిరి. వీరందరను అంకతిత విక్రమముతో పోరుచు ప్రాణముల నర్పించిరి సీరెత్తు, స్ట్రీపా, జ్లిటాలిపా దగ్గర శత్రువులు అనస్కందనముచు చేయుచునే యున్నారు. మరొకన్ని 4 గ్రాయములను మా నేలను వశము జేసికొనినవి. బాష్టోషియా, వాల్యాద్గర్గ శత్రువులు అతిభీకరముగ ఫిరంగులను సేల్పుచున్నారు.

కార్మిక సైనికసభ వారు ప్రభుత్వమువారి

తరపున పనిచేయుట

పెట్రోగ్రాడు జూలై 24:— సైనిక కార్మికప్రతినిధి సభవారు శక్తివంతమైన వారతనము వారికి సాయమొనరించుచున్నారు. స్వామిద్రోహులగు రషియను వైనికులను మందలించ దొడంగిరి. పారిపోయినవారందరు జర్మనుల అగ్ని బ్యాల్లలకు ఆహుతి జేయబడిరి. రషియనుల నుద్ధరించువారు రషియా ప్రభుత్వమువారు తప్ప నేరీతురులేరు. జర్మనులకు లోబడుట స్థానప్రవృత్తుకు స్వాతంత్ర్యభంగముకు కారణ మగును రషియనులు బాగుపడ గోరెదరేని పీరికి ఒకటియేగత్యంతరము అయ్యది ముందు కేగుటయే.

గ్రీసు

గ్రీసు - బెల్జియము

గ్రీసురాజుగారి సంతకము

ఏథెస్సు, జూలై 22:— బెల్జియము స్వాతంత్ర్య దినోత్సవమునాడు బెల్జియము రాజుగారికి గ్రీసురాజుగారు తమ సానుభూతిని తెలుపుచు తంత్రపాత్ర నంపిరి. మిత్రమండలి వారి విజయమునకై గ్రీసు వారు ఎదురు చూచుచున్నారనియు కూడ తంత్రపాత్రలో తెలియ జేసిరి.

లండన్, జూలై 23:— గలోనికా వైనికాధికారుల ట్లిసు ప్రకటించు చున్నారు — పెరీసునకు దక్షిణభాగమున పహామంహోసునకు మేము విజయవంతముగ దాడి నల్పితిమి. డిమిరికొసాకు, పుల్జోలోలనకు మా విమానములు బాంబుల వైచిని.

ఈజిప్టు

ఈజిప్టు సమాచారము.

లండన్, జూలై 23:— ఈజిప్టునుండి అధికారులు ఇట్లు ప్రకటించుచున్నారు:— 19-వ తేదీని శత్రువుల ఆర్మిక పక్షాలములు రెండు బీల్జేబావు పడమరగ 9 మైళ్లుదూరముగ ముందుకు పోయినవి. కాని మా ఆర్మిక వైనికులు వీరిని బీల్జేబాకు వెనుకగ పొగదొలికిరి. గాజాకు వైద్యులమాలగ నున్న శత్రుకందకములపై జయవంతముగ దాడినల్పితిమి.

అమెరికా

ఒడవర్తక సుంకమును తగ్గించుటకు

ప్రయత్నములు.

వాషింగటన్, జూలై 24:— అట్లాంటికు సముద్రమున వ్యాపారము జరుపుటకు ఒడ సుంకము లెక్కువగ నుండుటచే నీలులేకుండెను గాన వర్తక సౌకర్యార్థము హెచ్చుసుంకములను తగ్గించుటకు మిత్రమండలి వారును అమెరికాసంయుక్త రాష్ట్రముల వారును కొన్ని విధానముల నరయుచున్నారు. ఈ సౌకర్యములు ప్రపంచమున గల అన్ని నౌకలకును అనువర్తించును. బహువారికి కూడ అనుకూలముగ నుండునకొలది కాలములోనే అట్లాంటిక్కు సముద్రమున వర్తకమును జేయుటకు జపాను నౌకలు గూడ త్వరలో ఇంధాండుకేగుబెంచుచు వీరిదే అందరికీ వర్తకము పూర్వము కంటె యినుమడించును.

మిత్రమండలివారికి 523 డాలరులను

బుణుణ మొసంగుట

వాషింగటన్, జూలై 24:— మూడు నెలలలోపుగ అమెరికావారు మిత్రమండలివారికి 523 డాలరుల బుణుణ మొసంగిరి.

THE GREAT WAR

NEW BRITISH VOTE OF CREDIT: LIBERAL CRITICISM

Tarnopol Captured by Germans

Demoralisation of Some Russian Regiments

ENEMY'S NEW DEVICES: USING SHELLS AS MESSANGERS

AGA KHAN'S DEFENCE OF LORD HARDINGE

[Reuter's Agency.]

Great Britain

Loss on Bread Prices.

To be Borne by Government.

LONDON, July 24. Replying in the House of Commons to Mr. Toulmin, Mr. Bonar Law said that loss incurred in selling bread at a fixed price of nine pence a quarter would be borne by the Exchequer.

Plans to Use All Allied Vessels.

To the Best Advantage.

Japanese Vessels at England's Disposal.

LONDON, July 24. WASHINGTON. - The Entente Powers and the United States are negotiating plans to reduce the present prohibitive Trans-Atlantic freight rates. It is understood that plans contemplate the inclusion ultimately of all allied vessels throughout the world including the Japanese which will possibly be in England on the Atlantic trade to a greater extent than hitherto.

Fourth Anniversary of War.

Intercession Service.

LONDON, July 24. The King and Queen will attend an intercession service on August 4th on the occasion of the anniversary of the outbreak of war.

Vote of Credit of 650 Millions.

Mr. Mason's Gives Notice to Oppose.

LONDON, July 24. Mr. Bonar Law this afternoon will move a vote of credit of 650 millions sterling the largest hitherto making the total war credits of 5290 millions. The liberal Mr. Mason has given notice of a motion to reduce the vote as a protest against waste and extravagance.

Mr. McKenna on Inflated Expenditure.

Mr. McKenna dwelt on the enormous rise in expenditure. The present position was that our expenditure was 8 millions daily and our revenue two millions. If this continued it would mean an additional 3 on income tax making over 8 shillings altogether. The cause of raising prices was not profiteering but inflated expenditure. The remedy was curtailment of expenditure. Further labour unrest was certain if prices continued to rise.

Mr. Law's Statement: Expenditure Increasing.

In the House of Commons Mr. Bonar Law moving a vote of credit of 650 millions sterling, said it was larger by 150 millions than any previous vote. The average daily expenditure out of the last vote of credit had exceeded the estimate by a million daily. The estimate was £4,11,000 daily whereas for 112 days of the financial year the daily expenditure was £7,95,00. The increases were under the following heads:—

Army, Navy and Munitions half a million daily. Advances to Allies and Dominions half a million daily. Miscellaneous one hundred thousand daily. He was somewhat disappointed that in spite of aid from America our advances to Allies had increased. We had held throughout that all Allies were one and money spent on them was spent on ourselves. The burden we had assumed was great and was evidence of our unselfishness and that we were not fighting for ourselves alone. He was satisfied that the United States would deal with the question in the same spirit realising that the cause of the Allies was one and that we relied upon receiving in the United States the resources and the necessary pay for supplies of all kinds for the Allies. The total advance to the Allies and Dominions were 1025 millions but the total advances to the Dominions were only 146 millions. A part of the increased army expenditure was due to the fact that we had made greater payments to India for services connected with the war because a larger force had been got from India than was expected when the budget estimate was framed. Expenditure on aeroplanes has also increased. Mr. Bonar Law explained that the daily increase in expenditure apart from loans to the Allies and allowing for expenditure which would be subsequently repaid was three hundred thousand. Evidently the budget estimate would be largely exceeded mainly owing to our advances to the Allies. Total votes of credit since the war amounted to 5292 millions. Now that a country with the greatest resources in the world was thrown into the scale on our side it was truer than ever that there would not be want of money which would prevent us winning (Cheers).

State Control of Commodities.

Its Failure and its Stoppage Demanded.

LONDON, July 24. The "Times" says that the report of the merchants' Committee of the London Chamber of Commerce maintains that the present system of state control of commodities has failed in the main cases to increase the supplies or reduce the prices and recommends that Government shall cease to act as trading intermediaries.

National War Aims Committee.

To Keep Nation Posted in War Affairs.

LONDON, July 24. A National War Aims Committee has been formed to keep the nation posted with war affairs. Its members include Mr. Lloyd George, Mr. Asquith and Mr. Bonar Law. The movement will be initiated by Mr. Lloyd George at a meeting at Queen's Hall on August 4th.

Irish Convention.

Mr. O'Brien's Refusal to Participate.

He Insists on an Irish Referendum.

LONDON, July 24. Replying to a letter from Mr. Lloyd George asking him to reconsider his refusal to participate in the Irish Convention Mr. O'Brien, Leader of the Southern Independent Nationalists, has again declared suggesting a Referendum as the best Democratic means of reaching an Irish agreement.

Indian Mails Lost on an Outward Bound Boat.

LONDON, July 24. It is announced that the following parcel mails have been lost through enemy action. The dates are those between which parcels reached London for despatch:— Salonika Force June 29th to July 4th, Egyptian force July 3rd to July 8th; Mesopotamia force July 3rd to July 16th; East-African force Indian base Port said July 3rd to July 17th; Malta and Egypt July 17th to July 18th; India, Ceylon, Seychelles, Aden, British Somaliland, British East Africa and Zanzibar July 4th to July 18th; Gibraltar July 12th to July 18th.

Mr. Churchill to be Opposed By a Labourite.

LONDON, July 24. Mr. Serynglour, Prohibitionist and Labourite, will oppose Mr. Churchill on the latter's seeking reelection for Dundee owing to his appointment as Minister of Munitions.

India and Lord Hardinge.

Views on the Mesopotamia Report. The Aga Khan on National Feeling.

LONDON, July 24. The Aga Khan, in a long letter to the "Times" supporting Lord Hardinge, says if any Indian were now in either House of Parliament, no matter what his religion, province, or political complexion, he would have been eager to testify in the Mesopotamia debates to the strength and unanimity of Indian admiration for, and attachment to, Lord Hardinge, and to condemn ignorant attacks made upon him in some portions of the Press.

"My countrymen of all shades of thought," the Aga Khan says "feel that he has been most unjustly and ungratefully treated and I am constrained to write on their behalf. Lord Hardinge's work in India, both in peace and war should be judged as a whole and not alone by a temporary breakdown of military arrangements in Mesopotamia. The hold which Lord Hardinge has upon the affection and gratitude of India has not been diminished by the findings of the Commission. The breakdown was the inevitable result of the mistaken policy so long pursued in relation to Indian military resources, actual and potential. Every well-informed man knew during the last ten years the inevitability of war with Germany, but no attempt was made to adjust the prospective utilisation of Indian Military strength to such a contingency. Yet, when the moment of the world-crisis came, Lord Hardinge, rightly trusting India's profound loyalty to the Emperor and her indignant repudiation of German efforts to induce her to revolt, sent the flower of the Indian Army to France, and it arrived in time to share the glory of saving Calais. No request of England for help in any theatre of war was refused. Lord Hardinge relied on his military advisers and on the

TELEGRAMS.

unanimity of expert official opinion. His fault was one of a too generous response, considering the means immediately available to the many calls made upon India. Indian opinion heartily endorses the refusal of Mr. Balfour to accept the resignation of Lord Hardinge."

Allied Balkan Conference.

LONDON, July 24. Great interest is being taken in the allied Balkan Conference which meets in Paris to-morrow under the presidency of Mr. Ribot. It will be attended by Mr. Lloyd George, Mr. Balfour, M. Sonnino, Serbian Premier and representatives of Russia, Rumania and Greece.

LONDON, July 24th.—The death of Mr. Alfred Mosely is announced.

Mr. Henderson has returned to London.

France

Allied Conference.

British Premier Attends.

LONDON, July 24. PARIS.—Mr. Lloyd George, M. M. Ribot and Pétain are holding a conference here.

Russia

TARNOPOL CAPTURED BY GERMANS.

Russian Internal Situation Very Grave. THE ROT AT THE FRONT.

LONDON, July 24. Reuter learns that the Germans have occupied Tarnopol. The situation in Russia, which is momentarily overshadowing the western front events, seem to be approaching a sort of climax. News that the Council of workmen's and soldiers' delegates and peasants delegates have given the Government full power is welcomed and there are indications that the Government will sternly deal with the forces of anarchy in Petrograd. The all important question is will M. Kerensky be able to stay the rot at the front which undoubtedly threatens to create a most dangerous menace yet.

Workmen's and Soldiers' Council Vigorously Supporting Government.

LONDON, July 24. PETROGRAD.—The Council of Workmen's and soldiers' Delegates is leaving no stone unturned to support the Government. It has issued vigorous proclamation to the Army denouncing traitors and pointing out that any who fled were mowed down by German fire. Salvation lies with Government and yielding to the Germans means loss of land and freedom. Only one is open. That is forward.

America

15.3 Million Dollars Loan In Three Months to Allies.

LONDON, July 24. WASHINGTON.—America has advanced to the Allies 15.3 million dollars in three months.

French Front

NEW ENEMY DEVICES.

Bombs and Shells as Messengers. Greater Use of Smoke and Gas.

LONDON, July 24. Reuter's correspondent at French headquarters wires that, owing to the fact that a bombarded position is usually entirely cut off from communication with the rear, the Germans are now using intelligence bombs and shells in order to communicate with the rear during a bombardment. The bombs are fired from trench mortars with a range of five hundred yards in order to establish communication between the first line under bombardment and the battalion or regimental commands in the rear, while shells are fired from minethrowers with a range of thirteen hundred yards in order to link up the battalion and regiment commands with the artillery and Brigade headquarters. These bombs and shells fall on an agreed spot, thus reducing danger to a minimum.

Another ruse to which the enemy is increasingly resorting is concealing positions with smoke. A recently captured order to the enemy artillery announces that a larger number of smoke pots will be issued to batteries when a battery is under fire. Directed from an aeroplane these pots will be placed to the windward of a battery which the fumes will conceal. Obviously smoke can also be utilized to conceal trenches and redoubts provided the wind is favourable. The enemy is also giving attention more than ever to the possibilities of gas shells, in the use of which special trained officers are instructing artillery commands.

850 Shells Thrown in Rheims.

LONDON, July 24. Last night's French communique said:—Bombardment of our positions in Hurtleuse-Craonne region continues very violently especially on Neaulforba Plateau. There has been no infantry action. 850 shells were thrown into Rheims to-day. In Champagne German attack northwest of Mont Cornillet was completely repulsed. Our batteries have been very active against organisations. In the Moronvillers region a long range German gun fired 100 shells north of Nancy without inflicting any casualties. We made reprisals by an effective fire on the works at Chateausalins.

TELEGRAMS.

Latest French Report.

LONDON, July 24.
The French communique says:—There was a violent bombardment during night in the region north west of Bray-en-Laonnois. Two enemy attempts to reach our lines were repulsed. Our fire compelled an assaulting detachment north of Sancy to fall back to its own trenches with serious losses. Enemy attacked between Cerny and the Ailles without result. Artillery struggle continued violently in a sector before Craonne in a notable California Plateau.

British Front

14 Aeroplanes Brought Down. Nine British Planes Missing.

LONDON, July 24.
To-night's communique from General Haig says:—This morning's raid south of Avion penetrated the enemy's positions on a front of six hundred yards to a depth of three hundred. We inflicted heavy casualties and did much damage. We made a successful raid on a strongly held farm east of Osttaverne and repulsed the enemy attack northwest of Cherisy. Aerial fighting took place throughout the day yesterday. Visibility was excellent and our aeroplanes successfully co-operated with artillery and dropped three tons of bombs on aerodromes, ammunition dumps and railway sidings with good results. We brought down fourteen machines including a raider returning from England, nine of our machines are missing.

General Haig's Report.

LONDON, July 24.
Field Marshall Haig this afternoon reports successful raids west of Habrincourt, east of Bermelles and west of Rollebeke.

Russian Front

Russian Attacks Fail. German Advance.

LONDON, July 24.
The German communique says:—Russian attack south-west of Dvinsk failed. Russian attack at Krevy penetrated our position but a counter-attack drove the enemy out except at two points. Our counter-attacks southward of Sereth developed and the Russians retreated into the Carpathians. We occupied the heights immediately westward of Tarnopol and crossed the Rohstyn Ostrow Railway. We have begun a forward movement astride the Deniester. The Russians strongly resisted southward of the railway. Russian activity has increased along the ridges of the Carpathians as far as Putna. Lively fire on Lower Sereth indicates impending battles.

Instability and Moral Weakness of Some Russian Regiments.

The Russian wireless official communique says:—We attacked in the direction of Vilna and penetrated to a depth of two miles at some places in the neighbourhood of Krevy. We took over a thousand prisoners. Instability and moral weakness of certain detachments are jeopardising the developments of further success. Great numbers of our officers perished gallantly fulfilling their duties. Enemy continues the offensive between the Sereth and Strypa and Zlotalpa and has occupied four villages. There is intense enemy artillery fire south of Baradovica and Volka.

Egyptian Front

Egyptian Report.

LONDON, July 24.
The official communique from Egypt says:—Two enemy cavalry regiments on the 19th inst. pushed nine miles westward of Beersheba. Our mounted forces drove them back to Beersheba. We made a successful raid on the trenches southwest of Gaza.

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

Simla

Army Requirements. Response to Appeal by C-in-C.

SIMLA, July 24.
A Press communique says:—In response to the appeal of His Excellency the Commander-in-Chief the number of binoculars received at the Mathematical Instrument Office during the week ending the 21st July 1917 and the total number received up to date are as follows:—Binoculars received during the week ending the 21st July (1) On loan 3 total up to date 162; (2) as gifts 2, total 50; (3) by purchase 1, total 60; grand total 272. Persons who are willing to give, lend or sell binoculars for use by officers in Mesopotamia are invited either to send them to the Officer in charge of Mathematical Instruments Office, 15, Wood Street Calcutta, or to deliver them to Messrs. Lawrence and Mayo, Manufacturing Opticians, at their establishments in Bombay, Calcutta, Madras, Delhi, Lucknow, Simla, and Rangoon for despatch to the Mathematical Instruments Office. The names of all persons who send in binoculars on loan will be registered with a view to the return of their property after the war and in case of loss or damage compensation will be paid on the valuation made by the Mathematical Instruments Office. All binoculars with a magnification of not less than 3 diameter will be accepted. Suitable telescopes will also be accepted, but opera glasses are not required.

Calcutta

ANNIVERSARY OF KRISTODAS PAL A District Magistrate on Centuries of Trial. FOR SELF-GOVERNMENT.

CALCUTTA, July 24.
Mr. Bradley Birt, I. C. S., District Magistrate speaking this afternoon at Kristodas Pal's anniversary meeting presided over by the Hon'ble Babu Bupendranath Basu, said that it was impossible for India to blossom forth at once with no preliminary training into a perfect state. It was impossible for a nation to skip centuries and suddenly range itself beside other more advanced nations that had forged their way to progress and good Government through centuries of trial and bitter experience. The message which Kristodas Pal left for his countrymen was that not by violence and exaggeration nor by destruction and violations of laws of truth and justice, not by strife and bickerings but by moderation, forbearance, mutual sympathy and confidence would the country be best served.

Mr. Mullick's Thanks.

Dr. S. K. Mullick in proposing a vote of thanks to the Chairman said that the country expected much from Mr. Basu who had been appointed Member of the India Council and added that Mr. Basu should carry a message from the people of India to the Secretary of State that higher ranks in the army should be thrown open to Indians.

Mr. Basu's Words.

Mr. Basu in replying said that wherever he was his first and foremost concern would be to serve his motherland to the best of his ability. It at any time he failed to rise equal to the expectations which his appointment had raised in the hearts of the people he requests them to think kindly of him and believe that he would have done all that lay in his power to serve the people.

Campaign Against Rats.

CALCUTTA, July 24.
The Health Special Committee of the Calcutta Corporation at their meeting to-day considered whether the present campaign against rats and the system of payment of a reward of half an anna for each live rat should be continued. The campaign was started several years ago by the plague department and has been continued with very indifferent results. During the last year 138,386 rats were killed besides 40,213 dead rats were found in the streets. The total cost of the Corporation works out to Rs. 3374 per annum. In Bombay during the last year the total expenditure was Rs. 35,590 and the number of rats collected was 9,43,346. In Madras the total expenditure during the last year was Rs. 6,709 and the total number of rats killed was 1,38,611.

Indians Trading Under European Names. A Chamber of Commerce Protests.

CALCUTTA, July 24.
The question of the growing practice among Indians at assuming and trading under European names and titles has again been discussed by the Bengal Chamber of Commerce last month. In May last the Calcutta Trades Association suggested to the Government of Bengal that the question of Indians trading under European names and titles should be considered. The Committee of the Association expressed opinion that the practice is not common to Calcutta alone but applies equally to all presidency towns throughout India and in a lesser degree to larger towns. It is, they held, productive of harm and injury inasmuch as firms in England and other countries are misled in correspondence on business matters by titles and signatures of European names by those who assume them. Bankers are similarly misled by signatures on documents believing that firms or persons subscribing assumed names are European and persons residing in mofussil are misled in their dealings with those who assume European names. The Association urged the consideration of a proposal for legislation on the lines of the Registration of Business Names Act which has been recently put into operation in the United Kingdom. They believed that an act of this description would effectively check the practice complained of. The Government of Bengal invited the opinion of the Chamber on this proposal. Before coming to any conclusion with respect to it the Chamber decided to ask the London Chamber of Commerce for information with reference to the working of the Registration of Business Names Act.

Serious Railway Accident. Numerous Fatalities.

CALCUTTA, July 24.
At 18-40 on the 23rd 143 down Jubbulpore-Gondia passenger, on the narrow gauge section of the Satpura Railway, collided with a relief train near mile 708 between Ghunshore and Pindral. Both engines and two third-class carriages were damaged. The driver and khalasi of the relief train and an overseer and about 23 Indian passengers were killed, 25 badly injured and 15 slightly injured. Transhipment will be necessary for perhaps two days.

Bengal Labour Corps Recruits. Departure for the Front.

CALCUTTA, July 24.
Lieutenant-Colonel J. Lang, I. C. S. formerly the Commissioner of the Presidency Division, who has been appointed to the Indian Army Reserve, left by special train en route for the front in charge of about one thousand recruits belonging to the Labour Corps of which he is Commandant. This is the first of its kind coming from Bengal, and the labourers have been mainly recruited from the Chittagong and Barisal Divisions and are mostly composed of Mahomedans. This Bengal Labour Corps was originally intended to be two thousand strong, but, owing to recruitment being stopped by the Secretary of State it was amalgamated with the Ranchi recruits who left a fortnight ago in charge of Assistant Commandant D. Mylo of Messrs. Bird and Company.

23 Inches of Rain in One Month

KALIMPONG, July 24.
It has been raining here very heavily during the whole of the month and 23 inches of rain fell in one night on Teesta valley on the 10th instant causing a huge landslide which blocked P. W. D. Road and D. H. Railway line also. It has not been cleared yet and it is expected that it will take a week more. The passengers are being transhipped and the mails are usually 3 or 4 hours late.

Bombay

Bombay Legislative Council Meets.

The Governor on Dadabhai's Death.

Hand of Death had been Heavy

TRUSTED LEADERS GONE.

BOMBAY, July 25.
At the Poona sessions of the Bombay Legislative Council which began to-day H. E. the Governor presiding, after interpellations, Mr. Harchandrai Vishandas moved a resolution recording the Council's deep sense of loss at the death of Mr. Dadabhai Naoroji, H. E. the Governor in endorsing the sentiments expressed by the Hon'ble members of his Council said:—I am glad to add my tribute of respect and regard to the memory of a great citizen and a great statesman. I had the privilege of personal acquaintance and friendship of Mr. Dadabhai Naoroji and I well remember when I first visited him at his home at Varsova the great impression made on my mind by the keenness of his brain, his knowledge of public affairs and his deep interest in the progress of his country notwithstanding his great age. And none who were present will ever forget that great gathering of the citizens of Bombay who met to do him honour only a few months ago in the University or the dignity of his refined and fragile figure when he rose to receive at my hands the highest honour in the power of the University to bestow. He was a citizen of the Empire in the truest sense, for not only did he devote his life to the service of his native land, but he had hitherto the rare experience for an Indian of using his vote and influence in the Imperial Parliament in England sent there not by the votes of his own fellow-citizens but the citizens of that part of the Empire to which we Englishmen belong. The hand of death had been heavy indeed during the last few years on tried and trusted leaders in our public life. Messrs. Gokhale, Pheroesha Mehta and Dadabhai Naoroji had been all taken from us. We can ill spare them in these anxious strenuous times. But they have left us the fine example of their public services. I trust that we shall always find in this country in future years great leaders as much respected and trusted by the people, with an equal sense of fairness, of courage and fearlessness in all their public and political thought and action who will carry on the work of these great men and will lead this country on by sure and certain progress to the goal of self-government within the Empire which it should be the ideal of every loyal patriot to attain.

The resolution was carried in solemn silence, the whole assembly standing.

The Hon'ble Mr. Carmichael then presented the revised financial statement of the Government of Bombay for the year 1917-18 which has undergone very little change since its presentation in March.

Indian Defence Force.

BOMBAY, July 24.
At the meeting of the Bombay Legislative Council at Poona to-day, in reply to questions by the Hon'ble Mr. Ghulam Mahomed Buzari, the Government said that up to the 30th June last 438 applications for enrolment were received from the Bombay Presidency in the Indian Section of the Indian Defence Force.

A Question of Internments.

The same member asked, referring to an article in the "Mahratta" of the 24th June 1917, wherein mention was made of the rumoured internment of Mr. B. G. Horniman, Mr. Tilak and Mr. Jamnadas Dwarkadas, whether the Government propose to intern these gentlemen and others in the Presidency. The Government replied that they had no statement to make on the subject.

Political Restrictions.

In reply to the Hon'ble Mr. Monmohandas Ramji, the Government stated that all heads of offices have been informed that Government officials should not become members of the "Round Table" group in India and that the Education Department circular of the Bombay Government, dated the 7th June 1917, preventing students from attending political meetings did apply to all political meetings including those where the question of Self-Government as propounded by the Indian National Congress and the Moslem League is discussed.

The G. I. P. Strike Continues Sympathetic Strike Occurs.

BOMBAY, 24 July.
The employees of the Parel workshops of the G. I. P. Railway continue on strike and a sympathetic strike among the Matunga men took place yesterday and the Matunga works have also therefore been closed down. The men collected near the King's Circle and discussed their grievances. They propose to consult the Parel strikers and act jointly. Their reason for the strike is not fully known. They urge that grain compensation should be paid to the more highly paid men as it is at present paid to those drawing lower wages. They also hope by once again going on strike to get the Agent of the G. I. P. Railway to reconsider his decision and pay them their wages for the days on which they were on strike in June last. It is stated that Matunga workmen two days ago gave assurance that they would not go on strike and that they had no grievances.

United Provinces

Heaviest Rain.

LUCKNOW, July 24.
Rain of the heaviest description has been falling in Lucknow since this morning.

వృత్తాంతములు

(0)

లక్ష్మణపురమున ఈనెల 24వ తేదీ నుండి వర్షము కుంభి పాతముగ కురియుచున్నది. ఇట్టి వర్షమును ఎఱుంగము.

కచ్చిబేరపుర మహారాజుగారు:— వీరిభుక్తు మైన రాబాదుకు వచ్చి నైవామిగారి కతిభుక్తు బసీగాబాగునందున్నాడు.

తైలుబండ్లదొంగలు:— ఈ తైలపిండూస్థానముగల లక్ష్మణపురపురము నైలు పేరున దొంగలైదు దొంగలైనందున తైలు పేరున వాడైన, 28 గుర్రుల ప్రయాణమును ముగించిరి. 26 గుర్రుల గట్టిగాయములు తగిలినవి. 16 గుర్రుల చిన్నచిన్న గాయములు తగిలినవి.

సంతాప సంతాపము:— ఈ సంతాపమునందలి ప్రజలచే చందాలగ నొసగుబడి 10500 రూపాయలను సంతాప మహారాజుగారు కొందుడేశపు రాజులచేతికినికి పంపి యుద్ధముక్రింద వ్యయపరుపగోరింట్లు తెలియుచున్నది.

బహు సంతాపము:— బీహారు, ఒరిస్సా రాష్ట్రమునందలి బహు సంతాపాధిపతిగారు యుద్ధ మంతెనుగు కలుగున నెలకు 1000 రూ॥ ల మోపన యుద్ధ వ్యయములక్రింద నిచ్చుటకు నిశ్చయించిరి తెలియుచున్నది.

క్రొత్త కళాశాలలు:— కొయంబత్తూరు నందలి కృష్ణ సాయక కళాశాలగారి కి తైలసర్కారులందు ఇంకొక కృష్ణసాయ కళాశాలను తెరుచుటకును విశాఖపట్టణమునందు తెరువబడుటకు నిశ్చయించబడిన ఇంజనీరింగు పాఠశాలను ఇంజనీరింగు కళాశాల గా మార్చుటకును దొరతనముచే రాలొందించుచున్నా గని మెయిలుపత్రిక వ్రాసినది.

వైద్య కార్యములు:— అలహాబాదు కిశ్వోద్ధాతయ వైద్య పరిషత్తుయందు గడతేదీ 31 నుండి విద్యార్థులలోను 22 రు ఇండియన్ మెడికల్ సర్వీసునందు తెంపరీ కమిషనరుల దాఖలుల నుపేక్షించి, వీరిలో చాలమంది దాఖలులను వైనికోద్ధాతల ఆమోదించిరియని తెలియుచున్నది.

ఏనుగుల నేలము:— తిరునల్వేలి సంస్థానాధిపతుల కొత్తగా నేలమున 7 ఏనుగులను నేలము పొందిరి. నేలము నందు ఆ ఏనుగులు 15460 రూపాయలకు విక్రయింపబడినవి. 'పద్మనాభ' అను పేరుగల ఒక ఏనుగు 8080 రూ॥ లకు కొనబడినట్లు తెలియుచున్నది.

వైద్యశాలలు:— తిరువాన్కూరు సంస్థానమునందు 27 ఆసుపత్రులును, 26 డిస్పెన్సరీలును 72 ఆయుర్వేద వైద్య శాలలును గలవు. వీరికి మొత్తము 488938 రూ॥ ల సంస్థానాధిపతుల వ్యయపరుచుచున్నది. పాశ్చాత్యవిధుల ననుసరించి చికిత్సల చేయు 12 వైద్యశాలలకు సంవత్సరమునకు 11346 రూ॥ ల ఖరచువ్యయము చేయుచున్నారు.

కయిజరు వైదావా:— జగ్జీవిలోనేరెన స్థానాధిపతి కయిజరు ధనికుడు 2,000,000 మార్కులను జగ్జీవిపట్టణ ప్రకారము జగ్జీవి చక్రవర్తిగారికి పీఠవ్రాసి యిచ్చివేసి, తనభార్యకు తగుమాత్రము ధనమును విడిచివేట్టెను. ఆమె చక్ర వర్తిగారివై 'డ్రెసింగ్' వైకొప్పునందు దావాచేసినది. వైకొప్పువాని పీఠవ్రాసి నేరదని 2000000 మార్కులను చక్రవర్తి గారిచే నామెకు యిప్పించివేసిరి. 2000,000 మార్కుల విలువ నుమారు 1 లక్ష పానలు.

కొలిగల్ పురజనులు ఈనెల 22 వ తేదీన ఎ. నేంకట కృష్ణ సెట్టిగారి సత్రిమునందు ఎన్. సంతకరానుపట్టి గారి యధ్యక్షత క్రింద సభచేసి దాదాభాయి నోరోగిగారి మరణ మునకు చింతను దెలుపుచును, మిత్రులందలి విజయముకొఱకు ప్రార్థించుచును, ఆనివెంటలు ప్రార్థనల నిష్పంధావాస శిక్షల కనుక ప్రకటించుచును, హోంరూలుకొఱకు సక్రమాంతరము నెడతెక జరుపకతనని కోరుచును స్వదేశీక్ష నందరు పూనకతననియు తీర్మానములను చేసి ప్రభుత్వాధికారులకు ప్రముఖులకు బంపిరి.

మిక్కిలి గొప్ప గుర్రము:— వీనిపేరు వైరెక్టుము. వీరి కయసు 10 వత్సరములు. వీనినిఆమెరికాలో న్యూయార్క్ నని రమునతేముబట్టుగాను పెంచిరి. 12 సార్లు గుర్రము ప్రపంచ మునకంతటికిని పేటియై పంపెనులను జరిగినది. గ్రేగు గుర్ర మునందు వీనిగేగుర్రమును సాటిగాబాలరు. బట్టుగు గారుమూను వత్సరముల క్రితము వీనిని 25000 కోలరులకు విక్రయించిరి. నుమారు క్లిబ్బాపాతిక నేల గూపాయలు. ఇది 55 క్వి సెకను లలో ఆరమైలు దూరము పరుగెత్తివది. 1.15 మైలును 2. 09 క్వి సెకనులలోను 1 మైలును 3. 16 క్వి సెకనులలోను నిరుడే పరుగెత్త గలిగినది.

నిష్పంధావాస ఆశ్చర్యము:— రాబోవు ఆగస్టు మాసమున 10-వ తేదీన లక్ష్మో నగరమున సంయుక్త రాష్ట్ర కార్యమునకు జరుపబడుటకు నీముల్లా లెక్క, నలేరు హాస్సేక్, గోకన్న నాథమిత్రులు పి. నేకగారు మొదలగు ప్రముఖుల యుపసంఘముగ నేర్పడి వారు యత్నిములు గావించుచున్నారు. ఈ కార్యము సభకు సంయుక్త రాష్ట్ర ములలోని చుండలముల ప్రతినిధులందరును గాగలరు. సంయుక్త రాష్ట్ర ప్రజలందరీ తరఫునను యాసభవారు, ఆనివెంటల ముఖ్య వాడియా, ఆంజేలు నిష్పంధావాసములను ఆశ్చర్య చేయుచు, హోంరూలుగలరు తనకు గల పట్టుదలను వార తనమువారికి తెలియ చేయుటకు సంసిద్ధులను యున్నారు.

క. నారాయణ నాయకుగారు:— వీరు కన్ననూరు నందు నల్ల అనివెంటల సర్దుగుగానుండి మిక్కిలి శ్రద్ధాభక్తు లతో తమపనులను నిర్వహించుటచే గాక నగరమునను వారికి సహాయ మొనర్చుటయందు వినుగుదలలేకుండ కార్య నిర్వహణమును గావించు చున్నారనియు జనాభావ్యయ నకు ఆరోగ్య విషయములను తెలుపుటకు వేళభాషలో కర పత్రములను ప్రకటించుచున్నారనియు, అట్టి కరపత్ర ములలో మంత్రసానుల పనులగూర్చి వ్రాసినది సుప్రసిద్ధముగ నున్న దనియు కన్ననూరునుండి ఒకరువ్రాయుచు పుచ్చురు డాక్టర్లు వీరిమాధ్యమ ననుసరించి కళయను అభివృద్ధి లోనికి వచ్చెదరు గాక అని హెచ్చరించు చున్నారు.

తుపాకి ప్రమాదము:— కల్లకోటకు సమాపములోనున్న మంజిరి అను గ్రామమున సుకశ్రీ అడవికిబోయి అక్కడ కుండ కట్టెల సేరుకొని వానిని ప్రోగుచేసి మరొకొన్నిటిని యేరుకొని వచ్చుటకు బోయెను. అడవికి నేట నిమిత్తముబోయి న ఒకడు తనకుపాకికి లై సెన్సులేకుండున తన్ను పట్టుకొని టకు వచ్చుచుండెన నోడినువారికి అనుపవకుండ తన తుపా కిని అక్కడైల మోపులో వాచివేసి దానువారిబోయెను. ఆ స్త్రీ తిరిగి వచ్చి కట్టెలన్నిటిని కట్టుమోపుగా గట్టుటకు యత్నిం చు సమయమున అందుండిన తుపాకి ప్రేలి ఆమెకు కకకమోక గాయములు తగిలెను. నేటకుబోయి తన తుపాకిని వాచివేసిన వాడు పట్టుపడి ఖయదునిం చుంబుడెను. వాని వైచేయబడిన కేసు విచారణయందున్నది. ఆమెను వైద్యశాలకు చేర్చిరి.

దంపతుల కంఠశ్చేదము:— బొంబాయి నగరమున హైదరుబద్దూరు అను నొక సహాయునియను నాకానిర్యాణ స్థానమున పనిచాచుగానుండెను. అతనిభార్య వేగవీ అను నామె కయసు 25 వత్సరములు. వీరు కామాభిప్రాయున నిక నిందుచుండిరి. క్రిందటి గురువారమునాడు గాత్రీ వీరు తమ గృహమున నేకశిఖ్యాకులై పయండియుండి కుక్రవాము నాడుదయమున చూచునరికి వారిద్దరు కుక్రకులను కోయబడి యుండెను. అందు తేగమునీ మృతిమొందెను. ఆమెశ్చ క్రింద ప్రాణముతోకుండెను. కాని స్త్రీతి దప్పియుండెను. అతనిని వైద్యశాలకు గొనిపోయిరి. ఇది ఎవరైన కావతనని చేసికో లేక నాదంపతులే ఆత్మహత్యచేసికొనినో నిర్ధారణచేయుట కింక నవకాలము కలుగలేదని బొంబాయి ప్రానికటుపత్రిక వ్రాసినది.

వీరవిద్యార్థుల నిధి:— తగిన వీర విద్యార్థులకు ఖర సాహాయ్యము చేయుటకు ధనమును ప్రోగుచేయుటకు ఈనెల 22 వ తేదీన తిరునల్వేరునం దొకసభ జరుపబడె ననియు, శ్రీమాత్ పి. వి. రామానుజాచారిగారు సభకు అధ్యక్షులుగ నుండిరినియు, 'న్యూఇండియా కార్యాలయముననున్న కొలంట కల్ గారు ఉపన్యాసములుగా నుండిరినియు, ఇట్టి నిధులు ఏర్పరుచుటవలన గలుగు లాభములను ఉపన్యాసకులను, సభాధ్యక్షులను నుడివిరినియు, వీరప 'వీరవిద్యార్థుల నిధి'

వైద్య ప్రతి సభికులొద్దకు దీసుక పోబడినవనియు ఎవరికి వోచిన ఖనమును వారు ఆ వైద్యలో నేసిగిరియు, చెన్న పురి నుండి వచ్చిన ఎన్. సి. శ్రీనివాసాచారిగారు సభవారి తిరఫున సభాధ్యక్షులకు వందనము లాచరించిరినియు తిరునల్వేరునుండి ఒకరు వ్రాసిరి.

నివంగతులగు లాలాగయగు భండుగారు:— గయను భంగుగాను ఈనెల 12 వ తేదీన మైదరా బాదునగరమున కీర్తిశేషులైరి. వీరు కి. శే. రాబాదినదయాగుగారి ద్వితీయ పుత్రులు. రాబాదినదయాగుగారు మొదట ఇండియా సర్వే కాలలో భాగ్యపురము గానుండి హోటల్ గాపులను తీయుట ప్రారంభించి ఆయుర్దాయమున వదలి 20 వత్సరముల క్రితము సికింద మైదరాబాదునగరమున స్థిరావాస మేర్పరుచుకొనిరి వీరికి వెనుకటి వైద్యముగాను చున్నట్లంగుఅనుబిరుదమును మున నలుకు మొంగిరి. రాబాగారు మృతినొందునరికి వీరి వ్యాపా రము బుణగ్రంథమై యుండెను. గయను భంగుగాను 10 వత్స రములనుండి బుణములను తీర్చుటకు చాల ప్రయత్నించిరి గాని సాఫ్యనడలేదు. చివరకు వీరినా శ్చంద్రయను కోర్టువేలములో విక్రయింప బడినది.

చాంపరాను పరిశోధక సంఘము:— నిన్నటి సమావేశ సమయమున సభ్యులు ఇద్దరీపాక్షల పరిశోధించిరి. బిల్వా కర్పాలయపు మేనేజరు మొదట పరిక్షింపబడెను. ఆతడు రామనగరము రాజుగారి గ్రామముల యజమాని. రయతుల నుండి తమకుబడులు కట్టు వనూలు చేయవలసినదని రాజుగారు అతనిని తమించిరి. న్యాయప్రకారము వచ్చుకొనుకంటె ఎక్కువ శిస్తు వనూలు చేయబడుచున్నది. తనకు కొంత లాభమువచ్చుట కొక కలేదా శిస్తును మరికొంత హెచ్చించెను. ఈ శిస్తుల వనూలు చేయుట పూర్వకాలమునుండియు వంశి సాగంపర్వ ముగ వచ్చుచున్నది. తనమీద వచ్చిన నేరములన్నియు అబ ధ్యములని సాక్షిచెప్పెను. 1908 సంవత్సరపు బెప్టెయ్యర్ అల్లరు లపుడు ఈ జమిందారీలో నీ పన్నుల గూర్చి యిందుకయు ఫిర్యాదు చేయబడలేదు. చన్నుల సభికుముచేయుటకంటె రెండుంత అధికపు శిస్తును రయతు చెల్లించుకొన నిష్పషనును. సంఘమువారు బుధవారమున మరల సమావేశ మయ్యెదరు.

భారత శాస్త్రీయ సభ:— భారత శాస్త్రీయ సభ యొక్క ఆయుదక సమావేశము 1918-వ సంవత్సరపు జనవరి నెల 9, 10, 11 తేదీలను లాహోరులో జరుగును. పంజాబు లెప్సినెంటు గవర్నరుగారు వారికి సోమతులుగ నందుగు డాక్టరు జి. జి. వాకరు సి. ఎన్. వి. గారు అధ్యక్షులుగ నుం దురు. ఆయాశాఖల క్రింద వందించినవారు సభాధ్యక్షులుగ నందురు. (1) కృష్ణసాయము; డాక్టరు ఎల్. కొలుమానుగారు (2) పద్మా విజ్ఞాన శాస్త్రము; గణితము; డాక్టరు వాలి చుమామ్యుగ(ఆలిపురు) (3) సామనశాస్త్రము; డాక్టరు జి. కె. పాలరు (4) జంతుశాస్త్రము; డాక్టరు ఛాదరీగారు (5) వృక్ష శాస్త్రము ఆర్. ఎన్. హోలుగారు (6) ప్రాచీనము (7) మృత్యువాదాది 26 శో ధక శాస్త్రము ఇ. ఎన్. పిన్ హోలు (8) గూఢము. నడగాను (వైకొప్పేనీ కాలేజి యందలి డాక్టరు కె. ఎన్. సిరున్నేను గారు వీరికి జనరలు సెక్రటరీగా నుందురు. ఎ. ఎన్. హోలు, హోలుసామేలు దుహి రాముగారును స్థానిక కార్యదర్శులుగ నుందురు.

ఎఫ్. హోర్వేగారు:— హోమములు వీరు:— ఉదక మండలమున రెనలెనెలు కం నెనెనీ మేనేజరుగా నుండి ఎఫ్. హోర్వేగారుచటి హోమములూలీకుల కార్యదర్శిగానియమిరులై శ్రద్ధగా పనిచేయ నాంభించుటచే "యూరోపి యను నీలగిరి ప్రేక్షు ఆ సో నీ ఏ ష ను" వారు సభచేసి హోర్వే గారి కవలనుండి మార్కులు గాని పని లో నుండి తొలగించుట గాని వెంటనే జరిగించ వలెనని చెన్న పురిలోని రెనలెనెలు కం నెనెనీవారికి వ్రాసిరి. ఆ కం నెనెనీవారు వెంటనే మరయొకరిని చెన్న పురినుండి ఉదక మండలమునకు పంపిరి. తాళము చెవులను క్రొత్త యుద్ధోగి కిచ్చి తక్షణము బయలుదేరి చెన్న పురికి రావతనని హోర్వే గారికి వ్రాసిన గూడ తెలియుచున్నది. హోర్వేగారి కచట భారతీయులలో చాలమంది మిత్రులు గలరు. వీరు వెదలి పోవుట వారికి సంతాపకరముగ నున్నది. హోర్వేగారు ఖయ సాక్షికులు లాట్టి, ఈస్టు గ్రూపులూరు, సోమలు సెర్విసులీగు, హోమములు బ్రాంచి, మున్నగువానిలో చాలపనిచేసిరి. గ్రామములకు బోయి యుపన్యసించుచుండిరి. (న్యాయించియా)

కన్నతల్లియే తన పిల్లలను నూతనవేయుట:—

కోయంబత్తూరు నందు కామచిఅమ్మ అను నామె తన భర్తకు వ్యతిరేకముగ నడచు చుండుటయు, భార్యభర్త లిరువురును దగవులాడుటయు కలదు. ఇత సంతోషము దిశంబగు 21వ తేదీ సాయంత్రము వారినపుడు దగవులాడుకొనిరి. పిదప భర్త భోజనము చేసి యేది యో ఊర్వము చూచుటకు బోయెను. తిరిగి యింటికి వచ్చి చూచునపుడే తన భార్యయు, రసంతస్సెరుములకు నురుగును పి మాసులు అడవిడ్డయు కనబడక పోయిరి. తన నెత్త కుమా రుడు మాత్రము పడుకొనియుండెను. అతడా రాత్రియంత యును, ఆ నురు నాను ను పిన్న పాతలతోగూడ తన భార్యకొరకు పిల్లల కొరకు ఊరంతయు వెతక నారంభించెను. ఒక కొరాయి వద్ద నీరు త్రాగుచు వాని చూచి ఆమె పారిపోగ వారు ఆమెవెంట పరు గెత్తి పోయి ఆమెను పట్టుకొనిరి. నేను పిల్లలను నూతిలో బడవేసితినిని ఆమె చెప్పినందున ఆమెను అచూతి కద్దకు పీను కొనిపోయి పిల్లలకనదులను వైకటిసిరి. ఈసంగతి పోలీసువారికి తెలియజేయబడినందున కేసుచేయబడి కోయంబత్తూరు జడ్జి గారు ఆమెకు యానక్షిక ద్వితీయతన వాస శిక్షను విధించిరి.

మన్యజ్వరములకు నూతన చికిత్స:—మనలో చాలవం ది ఇంతకంటెను, ప్రస్తుతమును గూడ మన్యజ్వరములచే బాధ పడుచుండెన వారును, బాధపడినవారును జ్వరములకు క్విన్యెను మాత్రమే పూహానధమని తెలిచి దానిని నియంతులు తినుచుం డుటయు కలదు. దీనివలన కొందరికి కురుగుటయు చాలవండ్రికి మరలమరలయజ్వరమువలన బాధకులుగుటయు జరుగుచున్నది. డాక్టరు హోరేను విజ్ఞుగా రిపుడు మన్యజ్వరమునకు చుంచి మందులను కనిపెట్టిరి. ఈయనకు ఉరుకుభాషాజ్ఞానము లేనప్ప టికిని ఆభాషయందు ఆయభాషకు పాండిత్యము కలదుగాన నాచు సహాయుడే ఆభాషలో వ్రాయబడిన యూనాని వైద్య గ్రంథములను ఆయుర్వేద వైద్య గ్రంథములను పరిశీలించి వీరు యీవ్యాధికి తగినచికిత్సనుకనిపెట్టుటకు పట్టుదలతో పని చేసి నృత్యలయలని ఇండియా మెడికలు గజెటునందు వ్రాయబడినది. ఒకవిధమైన నిర్మలకర్మ రసమును సోడియము వైబ్రో లేటును సో షేలు సో షేలును కలిపి యాక్టోరైడును కలిపి యీయన ఈ మందును తియూచేసిరి. వీనివలన కొన్ని సహజ లక్షణములు కలిగినవి. వ్యాధిరలన ఉత్సాహములను మానుకొనన లసిన జ్వరగీడితులగు 23 గురు పోలీసు యుద్వ్యగులకు ఆయన యీమందు నియోగ వాంఛనము సంపూర్ణా కోగ్యమును బడసిరి. కెప్టను మామూ ఐ. ఎం. ఎస్. గారు డాక్టరు విల్సన్ గారికి తోడ్పడిరి. వీరు మరికొందరికి గూడ నీ చికిత్సచేతనే ఆరోగ్యమును కలుగజేసిరి తెలియుచున్నదని చుడరాసు ప్రైముప్రతిక వ్రాసినది.

బొంబాయి సమాచారములు.

హిందూదేశ చక్షుకబలము.

నిన్నటి దినమున పూనాలో సమాజేతమైన బొంబాయి శాసన సభలో మా. లగు ఘులారు మహ్మద్ ఖర్కీగారి ప్ర శ్నలకు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు దొరతనమువారి కిటుల జెప్పిరి. క్రిందటి జూనునె లాఖరుసరికి హిందూదేశ చక్షుకబలమున జేరగోరుచు 498 వర్గాస్త్రులు బొంబాయిరాజధాని యంతటి నుండియు చేరెను.

నిష్పంధావాసశిక్షలు.

జూను 24వ తేదీనాటి "మహాకూ" ప్రతికయం దలి ఒకవ్యాసము చూచించిన కీతి బి. జి. హాన్సుమ, తిలకు, జిమ్మ దాస్, వ్యాధికదాసుగారలను దొరతనము వారు నిష్పంధా వాసశిక్ష పాల్పెయన న్నారా యని ఆసభ్యుడే ప్రశ్నించెను. ఆయంశమును గూర్చి తాము చెప్పనలయున జెమియు లేదని దొరతనము వారు ప్రతిమొసగిరి.

రాజకీయ నియమములు.

మా. మన మోహనదాసు రంప్రి గారి ప్రశ్నలకు ప్రతిమొ సగుచు దొరతనము వారిట్లు చెప్పిరి. హిందూదేశ దొర తనపు టుద్వ్యగుల తరపును కౌండుపెట్టిలు నుండలిలో జేర కూడదని అన్ని కార్యాలయాధికారులకు నుత్తరువులు వచ్చినవి. జూను 2వ తేదీ నాటి బొంబాయి దొరతనమువారి ప్రకటనము లో నిర్దేశములు గాజకీయ సభలకు బోకూడదని చేయబడిన యుత్తరములలో భారతజాతీయ సభచేతను, మహ్మదుద్దీను మహా సభచేతను తిర్గింపబడిన స్వపరిచాలనా సమన్య సభలుగూడ రాజకీయ సభలలో జేర్చబడినవి. కనుక విద్యార్థుల సభల కును బోకూడదు.

దాదరు కలవరము

బొంబాయి దొరతనమువారి ప్రకటనము.

దాదరులోనున్న సైనికకార్మిక శిబిరములోని వారును కార్మికులను సమూహపు వారును ఇతరులను పెరెగాని సైనిక వైద్యశాలవారును అక్రమప్రవర్తనము సలుపు చున్నారను వదంతులు కలుగుటవలన బొంబాయి దీనివత్తరభాగమున నివసించు పనివాండ్రలో ఇత ఆరువారముల నుండియు చాల కలవరము కలిగియున్నదని తెలియు చున్నది.

పోలీసువారికి తెలిసినంతవరకు వదంతుల సత్యమును గ్రహించుటకు వారు విచారణలను చేయుచున్నారు. ఈ విష యములకు ప్రతికలలో ప్రకటించినవో వినిపింపుముల ప్రజల కంతకలహములు కలుగుటకును అందువలన యుద్ధమునకు కావలసిన సామగ్రిల నిర్మాణమున కభ్యంతరముగ సమ్మె కట్టులు కలుగుటకును మరియు సేనలో పనిచేయు పనివాం డ్రను సమకూర్చుట కభ్యంతరము కలుగుటకును కారణులుగు నని దొరతనము వారు తెలిచిరి.

ఇట్టి వదంతుల సత్యములను పోలీసువారు వెంటనే గ్రహించి అపరాధులను శిక్షాపాత్రులను చేయవలెనని దొర తనము వారు ఆరువారతో కోరుచున్నారు. కాన నట్టి అపరా ధులను గూర్చి ప్రజలు వెంటనే పోలీసువారికి తెలిపి వారిని శిక్షాపాత్రులను చేయుచుగని దొరతనము వారు నమ్ము చున్నారు.

నిరాధారములగు వదంతులను గూర్చి ప్రజలకు గల భీతిని తొలగించుటలో విద్యార్థికులగు వారు సహకారు లగు నునని దొరతనము వారు శత్యమిను చున్నారు.

ఆగ్రాభూస్వాముల సంఘము.

ఆగ్రాభూస్వాములందరి జమీందారుల సంఘముయొక్క ప్రధానకార్యాలయమునకు 22వ తేదీనాటి ఉదయమున సో తేమ్ము మెస్తరుగారు శంఖుస్థాపనము జేసిరి. అనేకమంది రాజు లును జమీందారులును సభకు విచ్చేసిరి. నవాబు అబ్దుల్ మా జిద్గా లోక ఉపన్యాసమును జరిపిరి. అందు సంఘమున 400 సభ్యులు గలవనియు యా 8,500 లు కట్టవలసిన విరాళ మొ సక వాగ్దారము చేయుచుండెనయు తెలియజేసిరి. మెస్తరుగారు దేశభాషలో దానికి తగిన ప్రత్యుత్తరము మొసగుచు జమీందా రుల తనయులందఱు ఉన్నతవిద్య గలుగుటకుంట్లు సంఘము వారు ప్రయత్నించవలసిన దనియు, శాసన సభలలోని జమీం దారు సభ్యులితరులు వ్రాసిన అంశముల జగువుట గౌరవముగ నుండలేదనియు, స్వయముగ నుపన్యసించుట్టి సిద్ధికి వారంద ఱును రావలసి యున్నదనియు ప్రస్తుత మహా సంకటసమయ మున జమీందారుల సహాయముజేసిది యుద్ధము విజయంత తముగ కొనసాగ జేరదనియు, గనుక వారు తన శక్తికొలది సహాయము చేసెదరు గాక యనియు బలికిరి.

పొగబండి ప్రమాదము.

కలకత్తా జూలై 24:—23వ తేదీ 18-40 గంటలకు జలబుభూరు గోండియా ప్రయాణికుల డౌక్ పొగబండి (143) చిన్నగాడిమగు సామ్రుగ యిరువదారిదగ్గర పొగ బండుల యంత్రములను మార్చుబడితో జేగినెను. గజ్ సోస పిండ్రాయిచుద్వయ 708 మైలు రాయిదగ్గర ఈప్రమాదము తట స్థించినది. రెండుయంత్రములు 23 ప్రయాణికులబుండ్లు నష్ట పడినవి. పొగబండిని నడిపించువాడును ఓచరుసేయరు, రిలీఫు బండిలోనున్న ఖానాసీ మరొకొక 23 హైదర ప్రయాణి కులు మృతులైరి. 25 మందికి బలకరమైన గాయములు తగిలి నవి. 15 గురునకు కొంచెముగ దెబ్బలుతగిలినవి. రెండుగోజుల వరకును ప్రయాణికులను ఇంకొకబండిలోనికి మార్చుట పట్టును.

ప్రాతి పంజాబు ముస్లిము సంఘమువారు

హాజింజి ప్రభువుగారి పక్షమున సమర్థించుట.

లాహోరు, జూలై 24:—ప్రాత పంజాబు ముస్లిము సంఘము యొక్క కార్యదర్శియగు మా. మియాలో మహా ముమ్మహాజీ గారిట్లు లండను, ప్రధానమంత్రిగారికి శంతివార్త నంపిరి.

మెసపాటేమహా పంచాయితీవారు హాజింజిప్రభు వుగారిని నిందించుచున్నారు. పంచాయితీవారి తిగ్భావముల పట్ల చూచునట్లుతెలి జూపుచున్నారు. హాజింజిప్రభువు గారి రెంతమాత్రము నిందార్థులు గారు. హాజింజి ప్రభువుగారి యందు మాకింకను భక్తివిద్యాసములు రాజిల్లుచు నేయున్నవి.

నంగదేశపు కార్మికదళము

రణరంగమున కేగుట

కలకత్తా జూలై 24:—పూర్వము రాజధానిసభలు మునకు కనిపించునగు నన్ను తెప్పి నెంటు కర్నూలు జి. ల్యాంగు ఐ. సి. ఎస్. గారు హైదర మూల సైన్యమును ఆధిపతిక నియోగించబడెను. కార్మికదళమునకు సుబాధించి వేయుచు దిని వెంటబెట్టుకొని ప్రత్యేకముగ ఒక పొగబండినెక్కి రణ ముఖమునకేగెను. వంగదేశమునుండి కార్మికదళము పోవుట కది యే ప్రథమము. ముఖ్యముగ చిటగాంగు బ్యానిసాబులనుండి ప్రజలు కార్మికదళమున జేరిరి. ఇందులో చేరినవారు చాల మంది మహామృదీయులు. ప్రథమమున రెండువేలయిది వంగ దేశమున కార్మికదళమునందు తయారచేయుటకు విశ్వయించ బడెను. ఈలోపుగ ఇండియా కార్యదర్శిగారు కార్మిక దళ మున సైనికులను సమకూర్చుట వలనని ఆజ్ఞాపించిరి. అక్రమ రంఛిలో నున్న వారితో సమ్మేళనము జేసిరి. గుంచిపూల ములు ఒక పక్షముక్రిందనె బద్ధులందు కంపిసీలో పనిచేయు డి. మైలో గారి యాజమాన్యము క్రింద రణముఖమున కేగిరవి.

ఈ నెల 19 వ తేదీని పాలకొల్లు కాలన రహదారి పడవ విజ్ఞేరము లానువద్ద మునిగిపోయినట్లును అందు సుమా రు 300 బస్తాల ధాన్యమును కొన్ని ప్రాణములును నష్టపోయి నట్లు తెలియవచ్చినది.

ఈ నెల 10వతేదీని గుంటూరు స్వరాజ్యసమితి పక్ష మున ఆంధ్రమండలస్వరాజ్య సమితి కార్యదర్శియగు శ్రీయు డ గాడిచెల్ల హరిసర్వోత్తమ రావుగారు స్వరాజ్యము, ఆంధ్రోద్యమము" అనువిషయమునుగూర్చి యుపన్యసించిరి. ఆ సభకు ఉన్నవలక్షీనారాయణ గారధ్యక్షత వహించిరి.

నెల్లూరుజిల్లా కావలితాలుకాబుడకుండ గ్రామము నందు నెలకొల్పబడిన గోపాలకృష్ణ పుస్తక భాండారము పక్షమున గతిమాను 28వృత్తీని తెనాలి సంస్కృత కళా కాలో సాధ్యము లగు గాజులపల్లి హనుమచ్ఛాస్త్రి గారి యధ్యక్షతక్రింద సభజరిగినది. గుంటూరు సుబ్రహ్మణ్యముగా రు భరతమాతృప్రసములు క్రిందిచిరి. గద్దకొండా రెడ్డిగారును కొన్ని పద్యములను చదివిరి. కొన్నియుపన్యాసములు జరిగెను.

విజయనగరపు వార్తలు.

విజయనగరము, జూలై 21:—ఈ చుద్వయ మహా రాజావారును వారి కుటుంబమును కలకత్తాలో నున్నారు. సంస్థానము బ్రట్టిగా రింకను నీలగిరి నుండిరాలేదు.

కళాశాల.

ఈ సంవత్సరము పరీక్షలలో కళాశాల విద్యార్థుల నే కులు జయచుండుటచే నితర పాఠశాలలనుండియు కళాశాలల నుండియు, బాలురనేకులు వచ్చియున్నారు. మూల్యులు నలు, ఇంటరు, బి. యే. పరీక్షలయందు దుత్తీర్ణులయినవారి సంఖ్య యితరవోట్లకంటె నధికముగా నుండుటచే విశాఖపట్నము కాకినాడ రాజురహేంద్రవరములకుండి నెమ్మచుండి విద్యా ధులు చేరియున్నారు. మా ప్రాంతమునుండియే కాక గూర ప్థములగు తెనాలి నుడనపల్లి మొదలగు పురములనుండియును చాలురు కళాశాలకు వచ్చి చేరుట శుభసూచకము. ప్రస్తు తము ఇంటరు, బి. యే. క్లాసులు రెండింటిలోను 40) నుండి బాలురకంటె నెమ్మచుండి కలరు. కాని బాలురు ప్రత్యేక పసతి గృహము లేకపోవుటవలనను నంటపూటి యిండ్లు బొత్తిగా మంచిది కాకపోవుటవలనను చాల చిన్నగా నున్న డి. హాస్టల్వెప్పటికి తయారగునో తెలియదు.

స్వరాజ్యసమితి.

ఈ పురమంకోక చిన్న స్వరాజ్యసమితి కలరు. పురజను లకు రాజకీయ విషయములం దంతగా నుత్సాహము లేదు. స్వరాజ్యసమితివారు కూడ దేశమం దెంతెంత యాంధోళన జరుగుచున్నను, చలనములేక మంచిసాత్వికబుద్ధితో చూచు చున్నారు. వీ సెంటుకుకు నిష్పంధప్రవాసశిక్ష విధింపబడినది. హిందూదేశ ప్రతితామహాను స్వర్గస్థుడయినాడు. కాని మా పురజనులు మాత్రము అనవసరములగు సభలతో మనకేమి పని యని కాబోలు మోసగ్రతమునుబూనినారు. కాని యీయధ్యను అసిస్టెంటు కలెక్టరుగారగు నోయసుదొరగారు పురమునిడిచి నవ్వడు వ్యాయవాదులును దొరతనపువారియొద్ద కితాబుల నంగీకరించిన వారును మొదలగు పురప్రముఖులు పెద్దసభచేసి యుపన్యాసముల నిచ్చుటయేకాక కొందరు స్వరాజ్యసక్కుర లేదని చెప్పిరి. (స్వకీయనిలేఖరి.)

పార్శ్వలు

స్వపరిపాలనోద్యమము

(పార్శ్వ)

భారతవర్షమున రాజకీయ పునర్నిర్మాణమే గుర్తింపబడినది. పార్శ్వ శ్రీ నవీన జన్మమున నెట్టకేలకు శ్రద్ధబుచ్చుకొనిన చిహ్నము గాన్పించు తెంతయు సంతోషకరము. చెన్నపురి దొరతనము వారు గావించిన యనకతనక కార్యముల నలన స్వపరిపాలనోద్యమమునకు నూతనశక్తి కలిగింది. ఇటీవలివర కచ్చటచ్చట కొందరు హైందవుల ప్రాపున మాత్రము గలిగి యుండిన ఈయం ద్యమ మిప్పుడు అన్ని గాములనుండియు, అన్ని రాష్ట్రముల నుండియు స్వచ్ఛంద సైనికులను పడయుచున్నది. రాజకీయ సిద్ధాంతములయెడ సహజము గునిగా దరభావ పూరితులగు పార్శ్వల నీయుత్సాహము విశేషముగ చలించజేయు లేకపోయెను. కాని గతించిన కొలదిదిగములలో స్వపరిపాలన సమితినిజేరిన పార్శ్వల సంఖ్యనుబట్టిచూడ, నీతెగవారు తమభావములనుబట్టి, హైందవజాతిని కలంచుచున్న స్వపరిపాలనోద్యమ ప్రభుత్వములకు పాత్ర నెట్లు స్పష్టమగుచున్నది. స్వపరిపాలనావాదుల సంఖ్య వీరములమున హెచ్చుటయెగాక, పార్శ్వలనలన స్వపరిపాలనోద్యమకార్యక్రమమునకు భగవంతుడు మలపడినది. ఎస్. ఆర్. బామన్నగారిక లక్షయును, హెచ్. ఎఫ్. నెట్టి టుకన్యగారిక యిరువదివేలును స్వపరిపాలనాసమితికి సమర్పించియున్నారు. పార్శ్వలజుల రాజకీయరంగమున జొచ్చి, హిందూజేతముపట్ల శాస్త్రీయవిధముల పాటుపడి, భారతవర్షమునకు స్వచ్ఛ హైందవసేనని కరాచీలో తమయుపన్యాసమున దస్తూరు డాక్టరు ధల్లాగారు సభాసదులగు పార్శ్వలను హెచ్చరించిరి. ధల్లాగారివలెనే హైందవమతగురువును తన మతమున జేరినవారిని హెచ్చరించియుండెనని మేమునుకొనజాలము. అట్లు తలంచుటకు తగిన నిదర్శనములులేవు.

ప్రాదేశికములయందు తరచుగ, అందు ముఖ్యముగ హిందూజేతమున, మతమునకును దినచర్యకును సంబంధము లేదు. మతాధికారులు సాంఘిక సమస్యలతో జోక్యము కలుగజేసికొనక, మతదీక్షలు మున్నగువాటితోడ ములిగియుండుదురు. సాంఘికములయందు జోక్యము కలుగజేసికొనన యెడల తమ గౌరవము తగ్గిపోయి, అధికారమునకు లోటుగలుగునను నుద్దేశముతో వీరిట్లు చరించుచున్నారు. పార్శ్వలలోగూడ, నితర హైందవ జాతులలోవలె పూర్వార్ధపరాయణులు నీతిరసనే యున్నవారు కాని ధల్లాగారి మతాభిప్రాయములు వీరితో నేకీభవించవు. తత్కారణము నే వీరు స్వచ్ఛందముగ రాజకీయములయందు పాల్గొని ప్రజలను హెచ్చరించుచుండిరి.

మరిగొనువుల కైకములతో సంబంధము లేదను వాద మింగ్లాండున చాలకాలము క్రితమున నెనశించినది. హిందూజేతమునగూడ నీ మభిప్రాయమునంపవలయును. ఈతలంపవలగంటినగాని, భారతవర్షము సాంఘిక రాజకీయములయందు త్వరితముగ పునర్నిర్మాణమొందదు. సంఘసంస్కరణమును గురువులెదిరించుచుండుటచే సంస్కరణమున కంతరాయము కలుగుచున్నది. మతగురువులు సంఘసంస్కరణముపట్లనడుముగట్టి నిలిచునదికి చాలకాలముగతింపవలెను. ఏలననసంఘసంస్కరణము వలన వర్తమానపు సాంఘిక వ్యవస్థయందు మార్పుకలుగును. మార్పులు సంఘమున నెలకొల్పబడిన యెడల వీరల యాజమాన్యమునకు ముప్పు గలుగును. కనుక దస్తూరు ధల్లాగారు పార్శ్వలను హెచ్చరించి, అప్రతిమానమగు స్థానము నలంకరించుచున్నారు.

కరాచీలో తమయుపన్యాసమున ధల్లాగారు సుమారొక వెయ్యి సంవత్సరముల నుండియు మీరు నిలువ నీడనొసగుచుండిన హైందవ భూమియెడ మీవిద్యుక్తమున నెరవేర్పవలయునని పార్శ్వలను హెచ్చరించి యుండుట సమంజసముగ నున్నది. భారతవర్ష సంపర్కము వలన పార్శ్వల జీవనము కొంతవర కిచ్చితిగతుల కనుకూల పడినదే గాని వారి జాతీయవ్యక్తిత్వమున కెట్టి ప్రమాదమును గలుగలేదు. తనవ్యక్తిత్వమును పార్శ్వలు కాపాడుకొన నిచ్చు యిందుటయంగు వివేచిత మెద్దియునులేదు. హిందూజేతపు రాజకీయాశములు, జాతీయాశములతోపార్శ్వ లేకీభవించినయెడల తమ జాతీయవ్యక్తిత్వసంరక్షణమున పార్శ్వలకెట్టి యిరుచులును కలుగనేరవు. పార్శ్వల నితరతెగలనుండి మన పాలకులు కేటించి యుండకపోవుట గూడ యుక్తమై యున్నది. కనుక పార్శ్వలు గూడ హైందవుల ననుగమింపవలెను. లేదా వెనుకకు దిగబడవలెను. వీరు వెనుకకు దిగబడినయెడల భారతవర్ష పురోగ

మనమున కెట్టి యాటంకమును కలుగనేరదు. కాని పార్శ్వలు హైందవుల ననుగమించినచో, హైందవులకు తోడ్పడినవారగుదురు. కనుక స్వపరిపాలనోద్యమమున పార్శ్వలు చేరునదియు చేకపోవునదియు హైందవుల కేకాంతయు కలుగజేయక పోయినను, పార్శ్వలకుమాత్రము చాల ప్రాముఖ్యమును మైయున్నది. ఇట్టి సందర్భమున మన విద్యుక్తము సువ్యక్తము. స్వపరిపాలనోద్యమమున జేరుట విప్లవమున పాల్గొనుటకాదు. ప్రభుత్వాసమునకే యభ్యంతరమును కలుగనేరదు. ప్రస్తుత కలనముల నుండి నూతన స్థితిగతులేస్తవి, కొత్త గాఢాపింపబడిన హైందవజాతినుండి పార్శ్వలు వెలగొల్పబడుదురు. తలచుట కేవలము అనాధారము. మనశ్శీతి సర్వమై వెలసినచో, మన చర్య సర్వ దిక్షాపెట్టుటగారి వచనముల ననుసరించి యుండవలెను. కాంగ్రెసు సభయందీరుహనీయును, కొలదిసంఖ్యగల పార్శ్వలములమున కొట్లకొలది జనసంఖ్యగల హైందవులేల యిడుచు లందవలయునని చెప్పియుండెను. అననరమైనచో పార్శ్వలాలకు తొలగవలయును. నెట్టిటుగారి వాక్యములలో మెకాలె ప్రభువిచ్చానుసార మున్నది. పార్శ్వలవ్యవస్థాసముల ననుసరించినవిద్యను జేయుట కొనసగినచో, వారు తెలివివారి, అంగ్లేయుల నచికారమున నే తమ జేతమునుండి వెడలొట్టుదురు. అయినను జేతముల కిట్టివిద్య నొసగుట మన విధియని మెకాలె ప్రభువు వాదించియుండెను. మెకాలెప్రభుని యాదారభావ భరితమగు విజ్ఞప్తి అంగ్లేయుల యాదరమును బడసి హిందూజేతమున సామ్యత్వ విద్యార్థిభావములు నెలకొల్ప బడెను. అరుది సంవత్సరములనుండి హైందవు లీవిద్య నభ్యసించుచుండిరి. తమ్ములమున నాంగ్లేయుల కాలము లభ్యపడినదే గాని జేతమునుండి తరుచుబడు నవకాశములేదు. మనోవైరశ్యమున నెన్నిభునకార్యముల మొనర్చిన నంతగాఢముగ వారిజేతమును బంధింపగలరు. భువకార్యము లేన్నడును వ్యర్థముకాజాలవు. స్వాధికారహితులై నేడు పార్శ్వలు హైందవులకు ప్రావైనచో, ఉచ్చదశ నందిన హైందవుడు పార్శ్వల తరిమివేయనా? ఇట్టి స్థితి సంభవించునని మే మనుకొనజాలము. నైగా సాంప్రదాయమునను, స్వభావమునను పార్శ్వలకు స్వాధికారహితుమై సహజమైనట్లు నిదర్శనములున్నవి. నాగోజి, మెకాలె మున్నగు మహనీయులు పార్శ్వ వంశభూషణులై యున్నారు. వీరల స్మరించుకొనిన ప్రతి పార్శ్వజాతీయనకును కాంగ్రోత్సాహము జనింపకపోదు. హిందూజేతమున రాజకీయ జీవనమును నెలకొల్పినది పార్శ్వలైయుండ, గమ్యస్థానమును జేరక పూర్వము వాదాగురుని విశ్వసించజాలము—నీవను.

హిందూజేత స్థితిగతులు.

బొంబాయి విషపుగారు ఇండియన్ సోషలిరిఫార్మరు పత్రిక కిట్లు వ్రాసిరి:—హిందూజేతమునందు శాస్త్రసమ్మతమగు మార్పులనుజేయుటకు ఇండియాదొరతనమువారికి హక్కులేదు. ఇట్టియధికారము బ్రిటిషుపార్లమెంటు సభవారికిని బ్రిటిషు ప్రజాప్రభుత్వ వాదుల కే కలదు. గ్రేటుబ్రిటనులోనున్న ప్రజాప్రభుత్వవాదులును స్వపరిపాలక అధినేతముల ప్రజాప్రభుత్వమువారును హిందూజేతమునకు భావికాలమున స్వపరిపాలన మీయవలెనని పలుకుచున్నారు. స్వపరిపాలనమునకై బ్రిటిషు ప్రజాప్రభుత్వ వాదుల యనుగ్రహమునకు ప్రాప్తులగు నట్లు హిందూజేతపు రాజ్యాంగ వేత్తలు ప్రవర్తించవలెను. బ్రిటిషు ప్రజాప్రభుత్వవాదుల యాగ్రహమునకు పాల్పడ గూడదు. ప్రస్తుతము గ్రేటుబ్రిటనువారు యుద్ధమందు విజయులగుటయే ప్రధానముగ నాచుచున్నారు. కనుక యుద్ధ సమయమున బ్రిటిషు ప్రజాప్రభుత్వ వాదులను లేనిపోని అందోళనతో చిక్కుచెట్టినచో వారే వగించు కొనెదరు. వర్తమానమున భారతీయులు స్వపరిపాలనములకు అర్హులమను నభిప్రాయముతో నుండవలెను. చరిత్రయందు స్వపరిపాలనము వడసి ప్రసిద్ధిగాంచిన రాజ్యములన్నియు ప్రారంభమును స్వల్పముగ స్వపరిపాలన వాచకాశమీయవడినవే. పురపాలక సంఘములలో స్వపరిపాలనమును నేర్చుకొనుటకు విభక్త ప్రభువుగారు భారతీయుల కవకాశ మొసంగిరి. క్రమక్రమముగ ఈయవకాశముచురింత ఎక్కువగ నీయుండెను. అట్టియెడల పురపాలక సంఘపరిపాలనవలన మాకు ధీశక్తి యిసుకబడించినది. మేము కార్యసంరంధరుల మైతిమని! భారతీయులు ధైర్యముగ నుడువగలరా? 6000 భారతీయులు విచ్చిక్త నైశ్యములందు చేరవలెనని దొరతనమువారు కోరిరి. అధము 2 వేలు కూడ ధరభాస్తుల నంపలేదు. అట్టియొకనడావలె సామ్రాజ్యమున అగ్రస్థాన మలంకరించ గోరనచో వారివలె సంగ్రామమును అగ్రప్రాణములను ధారపోయుట అవశ్యకమని విద్యార్థికులై నభారతీయులు గ్రహించగలిగిరా?

ప్రత్యేకముగ ఒక జాతివారి నే బాగుచేయవలెనను ఉద్దేశము బ్రిటిషు ప్రజా ప్రభుత్వవాదుల కంతమాత్రము కిట్టదు. ఇది చాల కఠినముగను, ఎక్కువగ ప్రబలుచున్నదని వారు గ్రహించిరి. అన్నివర్గముల వారికిని బాధ్యతగల యుద్వ్యోగములు వలయునేని అన్ని వర్గములవారికి విశేషముగ ఈ కార్యములను నిర్వర్తించు శక్తిగల విద్య తెలిసి యుండవలెను. అని లభించువరకు సంపూర్ణమగు స్వపరిపాలన మీయవలెనను నీయలేదు. అట్టిచ్చినచో ప్రయోజన ముండజాలదు. అయ్యది ప్రజాప్రభుత్వ మనుమించుకొనజాలదు.

అమ్మబడును.

ఒకసెకండుహోయండు చెయిన్. డ్రైవ్. ఫియట్ మోటార్ బండి 18-20 హార్సు పవర్ గలది. అమ్మకమునకు గలదు 10-8-1917-న తేది లోపట కావలసినవారు టెండర్లు పంపుకొనవచ్చును. ఈలోపట అది అమ్ముడు కాకపోయినచో ఆగస్టు 11, 12 తేదీలయందు బెజవాడలో ఏలాము వేయబడును. కావలసినవారు ఈ దిగువ చిరునామా గల వారికి వ్రాసికొనవచ్చును.
ఎ. కాలేశ్వరరావు
ఎక్సిక్యూటరు అండు (ట్రస్టీ, బెజవాడ).

FOR SALE.

A second hand chaindrive Fiat (F.I.A.T.) Motor Car 18 20 Horse power. Tenders are invited till 10th August. If not sold meanwhile, it will be disposed off in auction on 11th and 12th, August at Bezwada.
APPLY TO.—
A. Kaleswararow
EXECUTOR & TRUSTEE
BEZWADA.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయల్గొప్పులు - ఫియము - డేరా - గామిడిజి
జామ - బొమ్మలకాపులు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించుట.
కాపులలాగు కావలెనా? (592)
బి. ఈశ్వరప్ప అండు నన్ను, విశాఖపట్టణము.

అద్భుతనివారిణి.

126

ప్రాఫెసర్ జేమ్సుగారి
ఎలెక్ట్రో టూలిక్ పెరల్సు

ఇది బలహీనులకును నీరసులకును చుండు. నిద్ర లేకుండుట, జ్ఞాపకము తక్కువగను, మెదడు దిమ్మగా చుండుట,

పనియందంతమాత్ర మిచ్చలేకుండుట, నిస్సత్తున, బలహీనము, ఆయాసము, శుక్లనవ్వుమహిగొట్టును. విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులకు గురుస్థాలకు వర్తకులకు, మనోవ్యాధులకు, మొదలగు వారికి ప్రత్యేకమైనందు; బలమును గలిగించును. అనేక వేలమంది ఇందువలన బాగుపడినవారు. నీవుకూడ నేటిదినమే ఒక బుడ్డిని కొని దానిమోస్తరు ఒకమామ పరీక్షించును.
25 మాత్రల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-4-0
40 ,, ,, ,, 2-0-0
నవీనము! పరిమళ ద్రవ్యముల రాజు నవీనము!!

ఆట్రో దిట్ బహార్

మనోరమ్యముగాను కొంతకాల ముందునట్టి అపూర్వ వాసనయును కలదు. ఆకాశకాళి సాగాను మొదలగువాటి యొక్క సంబంధము బొత్తిగాలేదు. చేతుగుడ్డలలో గాని చొక్కాయు వైనగాని 2-3 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక నందన వనము మధ్యలోనుంటే యెంత సుఖమయిన వాసనను ఆరు భవించ వచ్చునో అంత అనుభవించురు. ఇతర వాసనలు యేవేనియుండినా యీ ఆట్రోదిట్ బహార్ యొక్క వాసన ప్రాధాన్యముగా నిలుచును. ఈదినమే ఒకబుడ్డికి వ్రాసి పంపుడు.
వెల 1/2 డ్రాము బుడ్డి 1-కి రూ. 0-8-0 } వి.పి. చార్జి
,, 1 డ్రాము బుడ్డి 1-కి ,, 0-12-0 } రూ. 0-4-0
,, 1/2 అవున్సుబుడ్డి 1-కి ,, 2-0-0 } ప్రత్యేకము
ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెని.
నెం 155, జుమ్మాచునీరు వీధి, బొంబాయి.
మద్రాసు యేజంటు:- మెహతా ఘనశీతం మూర్తి
చైనాబాదు రోడ్, మదీరాను.

ఆమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యోషధములు.

బలశక్తిహాని పండ్లనోముటకు ...	0.2	మోక్షశైలము మేద్రుకలు నెరుగుటకు ...	0.12
శిష్టసామగ్గము సూత్రం ఆశ్రితమునకు ...	1.4	శోషహరి పెండ్లుకలు డిగుటకు ...	0.0
దంతులహరి పండ్లనోముటకు ...	0.8	ఉబ్బనమునకు మందు నీసా 1-కి ...	1.8
వజ్రగుళికలు ధానుప్రక్షికి ...	1.0	కస్తూరిమృగము పెద్దవి, చుంచవి 50-కి ...	0.10
స్వస్థహరి జ్వరములకు నీసా 1-కి ...	0.12	సుఖభోగి మాత్రలు ...	1.0
సకాలశిశువు శైలము డిద్ది 1-కి ...	0.12	సుఖభోగి శైలము పుండ్లకు ...	1.0
శోషహరి శోషకములకు నీసా 1-కి ...	0.8	విశేషములకు మాత్రలు డిద్ది 1-కి ...	0.8
శైత్రాంజనము పండ్లనోముటకు ...	0.4	గ్రహణి మాత్రలు డిద్ది 1-కి ...	0.8
కలహమాత్రలు వాంతి ధోలులకు ...	0.6	శోషహరి మాత్రలు తలనోపులకు ...	0.12
శిష్టశైలము శిష్టచిరులకు డిద్ది 1-కి ...	0.8	కాలినపుండ్లకు నూనె నీసా 1-కి ...	0.8
నామకహృదయము నీసా 1-కి ...	0.6	శోషహరి దానకము నీసా 1-కి ...	1.0
శోషహరి నీసా 1-కి ...	0.4	కుసుమార మాత్రలు, కసుమవ్యాధులకు ...	1.0
తామ్ర శైలము; తామ్ర, పీటకు ...	0.4	చుంచకు నూనె నీసా 1-కి ...	0.6
వృక్షశైలము డిద్ది 1-కి ...	0.4	సుందరశైలము, ముఖకాంతికి ...	0.8
సుందరశైలము నీసా 1-కి ...	1.0	పసుకల శైలము శోషహరికి ...	0.8
కపహరి శిశులకు డిద్దిలకు ...	1.4	కస్తూరిమృగము చెవిపోటుకు ...	0.6
కపహరిమాత్రం ఉబ్బనములకు డిద్ది 1-కి ...	0.8	జులూరి మాత్రలు చులబద్ధమునకు ...	0.8
నాయువుపోటుకు మందు ...	1.0	బుతునాటిహరి ఎరుడికిలకు ...	0.8

కేరళాంజనము

శోషహరి

కేరళాంజనము

శోషహరి

ఆమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

బాధాశీడితులకు వరము: ఐవోడిక నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధిసారసరిల్లా

ఆపరశుభ్రపు రక్తమువలన వచ్చు బాధ్యములకు శిశువులకు వచ్చు మందు. కుగ్రపులను, మచ్చలను, గండములను పండ్లను, ప్రాంతోష్ణములను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

కనావధిసాగ్నపర్ణి గణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైన మధ్యవర్తిత్వము అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి హిమగ్రహములను, మలబద్ధకమును కారణమగుచున్న ముష్టిలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరారోగ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజులవరకు మందులకు 4 డోసుల బుడ్డిలో అచ్చుబడును.

ప్రతిబిరుదు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi, No. 144, No 2, BOMBAY

ఎకభాషాలపి ప్రశంస

ఇది కన్నెలకంటే అపూర్వము విరచితము
కల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

పండ్ల నిర్మల శోకాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుతి కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే

గ్రంథిని 1900-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

పండ్ల పత్రికా కార్యాలయము, 7 తుంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

మీ బాయిలరు

విశేషకాలము పనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలరు కామ్రోజిషన్"ను యుపయోగించవలయును. దాని నుపయోగించిన బాయిలర్లు శ్రువుపట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక పెల్లెట్టుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; ఆపమనున్న గొట్టములనున్న శ్రువు పట్టుకుండగను శుభముగాను నుంచును. ఈ కామ్రోజిషన్ యుపయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలరు చెడిపోకుండ ఎప్పుడో కష్టము క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యుపయోగమును గురించియు సలహాను గురించియు అసలు యేజుట్టకే వ్రాయవలయును.

గౌరవముగల రము 1-కి రు 26-0-0

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అందు ఇంజనీరింగు వర్క్సు,

తపాలపెట్టె నెం 553 రు

389

మదరాసు

(వై కామ్రోజిషన్ గోదానవుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)

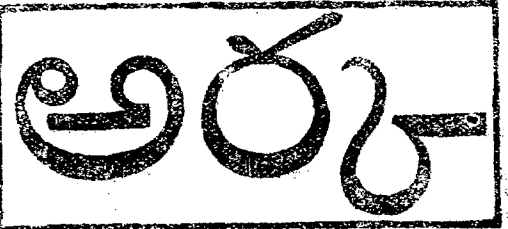
గర్భాశయ నిగ్గనివారిణి:— శ్రీలక్ష్మి గలుగు ముకుళాల బహిష్టి కావండుట. అకాలబహిష్టి, మైల బాక్తి గాను, తక్కువగానూపోవుట, కుసుమగోగము, సంతానహీనత, రక్తహీనత, మలబద్ధకము, నూతికావాతము, కీళ్లనోప్పులు, అరికాళ్లు, ఆరచేతులు మంట మొదలగు శ్రీ మర్మ వ్యాధులను కుదుర్చుక.

పెద్దబుడ్డి రు 8 0-0. చిన్నది రు 1-10-0.

రక్తశుద్ధి ద్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము, అల్సేజము, కీళ్లనోప్పులు, సోమరితనము, మేహ ప్రణములు, సుఖసంకటములు, నిస్సత్తువ, కడుపులో మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి శరీరమువలన కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును.

పెద్దబుడ్డి రు 8-0-0. చిన్నది రు 1-10-0.

జ్వర నివారిణి బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0

కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద ఔషధశాల,
166 9, బందరువీధి, మద్రాసు

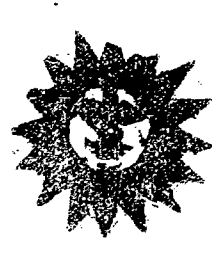
త్రాంచి:— సికింద్రాబాదు అండ్ నెల్లూరు.

ఆత్మజ్ఞానా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.
వ్యాయముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ
గ్రంథకర్త:— పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ.
చిన్ననైజా చక్రని గ్రంథము. కల రు. 0.8-0
మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు.

కుంకుమపువ్వు

కుంకుమపువ్వు

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును గమనింపుడు. కరన్నా డెన్సు మొదలగువా ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అందు కంపెనీ.
(53) 21, మామిడివీధి, బొంబాయి.

శాకభక్షణము

భరతఖండవాసుల మగు మన మార్మముల పంశజాలము; "అహింసా పరమోధర్మ" అను నీతి నెఱిగినవాడు గావున మేము ఈ పుస్తకము యినా ముగా పోజుచార్జియు మేమేధరించి పంపుచున్నాము. కంటనే వ్రాయుడు.
250 వైద్యశాస్త్రీ యజ్ఞశంకర్ గోవిందజీ, ఆరంభిల్లూరు ఔషధాలయం 158, బ్రాహ్మణ చిత్రామణి